HARJU ELEKTER

MAJANDUSAASTA ARUANNE | 2020

AS Harju Elekter
Äriregistri number: **10029524**
Aadress: **Paldiski mnt.31, 76606 Keila**
Telefon: **+372 674 7400**
Audiitor: **AS PricewaterhouseCoopers**
Majandusaasta algus: **1. jaanuar 2020**
Majandusaasta lõpp: **31. detsember 2020**

Majandusaasta aruandele lisatud dokumendid:

- sõltumatu vandeaudiitori aruanne
- kasumi jaotamise ettepanek
- täiendavad lisad

www.harjuelekter.com | info.he@harjuelekter.com

SISUKORD

NÕUKOGU ESIMEHE PÖÖRDUMINE 3
JUHATUSE ESIMEHE PÖÖRDUMINE 4
JUHATUSE TEGEVUSARUANNE 5
ORGANISATSIOON 5
AASTA 2020 – SÜNDMUSED, TUNNUSTUSED 8
KONTSERNI TEGEVUS AASTAL 2021 11
FINANTSKOKKUVÕTE 12
MAJANDUSKESKKONNA ÜLEVAADE 13
TEGEVUSTULEMUSED 14
TEGEVUSSEGMENDID 18
INVESTEERIMINE, INNOVATSIOON JA ARENDUSTEGEVUS 27
KVALITEET TOODETES JA KLIENDISUHETES 30
PERSONAL 35
KESKKONNAJUHTIMINE 40
AKTSIA JA AKTSIONÄRID 43
JUHTIMISPÕHIMÕTTED 46
ÜHISKONDLIK OSALUS 52
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 54
JUHATUSE KINNITUS KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE 101
NÕUKOGU ALLKIRJAD 2020.A MAJANDUSAASTA ARUANDELE 102
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE 103
KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK 109
TÄIENDAVAD LISAD 110
SUHTARVUDE VALEMID 110
JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD 111

NÕUKOGU ESIMEHE PÖÖRDUMINE

Uued väljakutsed ja võimalused

2020. aasta möödus ühtsema Kontserni kujundamise ja kasumlikkuse kasvu tähe all. Kui eelnevatel aastatel saavutasime arvestatava tõusu käibes, andes järgi kasumlikkuses, siis tänavu saavutasime kasvu kasumis. On hea meel tõdeda, et hoolimata maailma ootamatult tabanud tervisekriisist suutsime hoida meie töötajate tervist, mis võimaldas tagada tehastes katkematu tootmise ning täita kõikide klientide tellimused.

Maailm on pidevas arengus ja Harju Elekter koos sellega. Näeme eelist ühtses ja tugevas Harju Elektris, mistõttu jätkasime viimastel aastatel omandatud ettevõtete integreerimist Kontserni ning ühise kaubamärgi kasutusele võtmist. Ühendasime Rootsi ettevõtted SEBAB AB ja Grytek AB ning Soomes liitsime Satmatic Oy-ga tema tütarettevõtte Finnkumu Oy. Järgides põhimõtet eraldada kinnisvara haldamine tootmistegevusest viisime Soome kinnisvaraüksused Ulvilas, Kurikkal ja Keraval Harju Elekter Kiinteistöt Oy alla, et lihtsustada Kontsernis juhtimist ja tagada tööstusettevõtete parem võrreldavus.

Et Harju Elekter saaks juhinduda värsketest ideedest, määrasime Kontserni ja Rootsi tütarettevõtet juhtima uue põlvkonna juhid. Kontserni juhib mai algusest meie senine juhatuse liige ja finantsjuht Tiit Atso ning Rootsi üksust 2020. aasta algusest Mikael Schwartz Jonsson.

Läinud aasta üheks märksõnaks oli Harju Elektri jaoks investeerimine. Investeerisime automatiseerimisse, IT-süsteemidesse ja päikeseelektrijaamadesse, et püsida konkurentsivõimelise ja eesrindlikuna meile olulistes valdkondades. Samuti jätkasime investeeringuid kinnisvarasse nii oma tootmise tarbeks kui ka rentimiseks Eestis.

Innovatsioon on meile oluline ning selle edendamiseks toimus Harju Elektri kontsernis iga-aastane innovatsioonikonkurss. Konkurss on motiveerinud meie insenere välja töötama uusi tooteid, mis paremini rahuldavad klientide vajadusi, täiustama tootmise tehnoloogiat ja tõstma ettevõtte kasumlikkust. Muutuv maailm ja ees ootav rohepööre innustavad meid jätkuvalt oma tooteid moderniseerima, mis on meie arengu eduks ja võimaluseks, kuna töötame kiiresti muutuvas energiasektoris. Oleme alati uute väljakutsetega hakkama saanud ja saame ka edaspidi.

Kogu börsil oleku 23 aasta jooksul on Harju Elekter maksnud dividende. Soovime olla oma aktsionäridele usaldusväärne partner ja jätkame seda traditsiooni ka tulevikus.

Tänan nõukogu nimel kõiki töötajaid, kliente, partnereid ja aktsionäre nii Eestis kui ka väljaspool.

Endel Palla
nõukogu esimees

JUHATUSE ESIMEHE PÖÖRDUMINE

Meie elu muutus 2020. aastal oluliselt. Riigid, ettevõtted ja inimesed pidid õppima koroonapandeemiast tingitud muutustega kiiresti kohanema ja proovima seejuures mitte üle reageerida. Ettevõtetel tuli hakata kulutama ressurssi erinevate kriisistsenaariumite kujundamisele või alustada päevapealt koondamistega. Harju Elektris lähenesime tervisekriisile „üks päev korraga“ põhimõttel ning täna võime öelda, et selline taktika oli meie puhul edukas.

Kevadel ei kujunenud meie põhiprobleemiks tellimuste katkemine või tööpuudus, vaid materjali ja komponentide tarneprobleemid ning ajutised takistused valmistoodangu transpordil. Samas vajasime suvise tippkoormuse ajal varasemaga võrreldes rohkem ajutiste töötajate abi. Kevadisest kriisist õppinuna olime sügisesteks ootamatusteks juba paremini valmis. On hea meel tõdeda, et oleme suutnud hoida oma inimeste tervist, säilitada töökohti ja töötasusid. Kokkuvõttes on tugev meeskonnavaim ja töötajate panus see, mis tõi meid ajaloo parimate tulemusteni. Tänan selle eest kõiki Harju Elektri inimesi!

Hoolimata igapäevastest tegevustest tervise- ja majanduskriisisiga toimetulemiseks, ei unustanud me 2020. aastaks seatud eesmärke ning astusime nende suunas mitu sammu edasi. Aasta fookus oli suunatud peamiselt juhtimismuudatuste läbiviimisele ning Kontserni ettevõtete vahelise koostöö suurendamisele. Tehtud muudatused nii Rootsis, Soomes kui ka Kontsernis tervikuna läksid eesmärgipäraselt ja edukalt. Harju Elektri kontserni ettevõtete vahelised suhted on järk-järgult tugevnenud. Seda ilmestavad ühised tarnelepingud, osalemised ühistes rahvusvahelistes projektides ja hangetes, töötajate ristkasutus ning suurenev info- ja parimate praktikate vahetus. Ühtse Harju Elektri kaubamärgi kasutuselevõtt on parandanud koostööd nii kontsernisiseselt kui ka väljaspool Kontserni. Tahame kõigi meie partnerite jaoks olla üks ja ühtne Harju Elekter ning olenemata asukohast pakkuda parimat oskusteavet, tootevalikut ja lahendusi.

Kui eelnevatel aastatel on olnud selge siht hoogsa laienemise suunas, siis 2020. aastal võtsime suuna kasumlikkuse parandamisele. See eesmärk sai täidetud eelkõige tänu meie klientidele, kes jätkasid kokkulepitud tellimustega. Olulise panuse andis Harju Elektri müügimeeskond, kes on aastaid sihikindlalt töötanud selle nimel, et meie põhitegevus oleks kaetud raamlepingute ja pikaaegsete projektitellimustega. Läinud aastal saavutasime 2019. aastaga võrreldava müügitulu ja tagasihoidliku kasvu vaid seetõttu, et nii mõnedki suurprojektid lükkusid edasi paremaid majandustingimusi ootama. Oleme valmis, et need võetakse lähiajal taas tootmisplaanidesse, sest elektrifitseerimine, hübriidlahenduste kasutamine ja vesinikutehnoloogiate kasutusele võtmine murrangulise 2020. aasta tõttu vaid kiireneb.

Järgisime põhimõtet, et kriisist tuleb väljuda tugevamana kui sinna sisenedes. Sellega seoses võtsime kevadise tervisekriisi arenedes vastu pikaajalise mõjuga otsuseid, millest tähtsaim oli jätkata planeeritud investeeringutega ning mitte ühtegi neist edasi lükata. Lõpetasime edukalt Allika tööstuspargi Laohotell 2 projekti, mille suutsime valmimise järgselt täies mahus rentnikega täita. Investeerisime automatiseerimisse ja digitaliseerimisse – meie lehtmetallitehases hakkas tööle esimene tööstusrobot ning kõigis Kontserni ettevõtetes alustati tänapäevase majandustarkvara juurutamist. Kõige olulisemaks peame aga Leedu tehase IV etapi laiendustöid, mille osas lõpliku otsuse tegemine jäi tervisekriisi haripunkti. Oleme seisukohal, et kriisi lõppemiseks tuleb valmistuda ning investeeringutega ei tohi hiljaks jääda.

Saavutasime parima, mida oli sedavõrd murrangulisel aastal võimalik saavutada. Reageerisime kiirelt muudatustele, täitsime peamised eesmärgid kontserni ümberkujundamisel, osalesime edukalt uutel hangetel ja oleme veendunud, et tänu julgetele otsustele investeeringute osas oleme ehitanud veelgi tugevama vundamendi järgmisteks aastateks.

Tiit Atso
juhatuse esimees

JUHATUSE TEGEVUSARUANNE

ORGANISATSIOON

Harju Elekter kontserni tegevus ja ärifilosoofia

Harju Elekter on enam kui 50-aastase kogemusega rahvusvaheline tööstuskontsern, mille põhitegevusalaks on elektri- ja automaatikalahenduste väljatöötamine ja tootmine. Harju Elektri kliendid on peamiselt suured elektri jaotusvõrgu-, infrastruktuuri, tööstus- ja merendussektori ettevõtted Põhjamaades. Üha märkimisväärsem osa Harju Elektri tehnilistest lahendustest on suunatud taastuvenergia sektorisse, pakkudes päikeseenergia jaamade, elektriautode laadimisseadmete ja muude seotud lahenduste tervikpakette. Põhitegevust toetab nüüdisaegne lehtmetallist detailide ja toodete valmistamise ettevõte.

Kontserni äritegevus on jaotatud kolme põhilisse tegevusvaldkonda:

Tootmine – elektrienergia jaotus-, lülitus- ja muundamisseadmete ning automaatika-, protsessijuhtimis- ja mootorijuhtimisseadmete disainimine, müük, tootmine ja järelteenindus.

Tööstuslik kinnisvara – tööstusliku kinnisvara arendamine, projektijuhtimine, rentimine ning sellega kaasnevad teenused rendipartneritele ja Harju Elekter kontserni oma ettevõtetele.

Muud tegevused – finantsinvesteeringute juhtimine**,** elektrikaupade jae- ja projektimüük ning laevaehituse elektriinstallatsioonitööd.

Harju Elekter on tugevalt orienteeritud ekspordile ja ärile Eestist väljaspool, kus turustatakse pea 90% Kontserni toodangust. ASi Harju Elekter aktsiad on noteeritud alates 1997. aastast Nasdaq Tallinna börsil.

Missioon

Harju Elekter, vastutustundliku tööstuskontsernina, pakub klientidele ja partneritele asjatundlikke, kvaliteetseid, keskkonnasõbralikke elektri- ja automaatika lahendusi.

Visioon

Kasvada Põhjamaade üheks suurimaks elektri- ja automaatika seadmete disainijaks ja tootjaks.

Eesmärk

Tahame olla pikaajaliselt edukas, tootes lisandväärtust aktsionäridele ja olles esimene valik oma klientidele ja koostööpartneritele ning pakkuda oma rahvusvahelisele meeskonnale motiveerivat tööd ja arenguvõimalusi.

Väärtused

Areng - oleme õpialtid ja uuendusmeelsed

Täiendame pidevalt oma teadmisi, et arendada välja kaasaegseid tooteid. Hindame uuendusettepanekuid ja oleme valmis neid ellu viima.

Koostöö – tegutseme ühtse meeskonnana

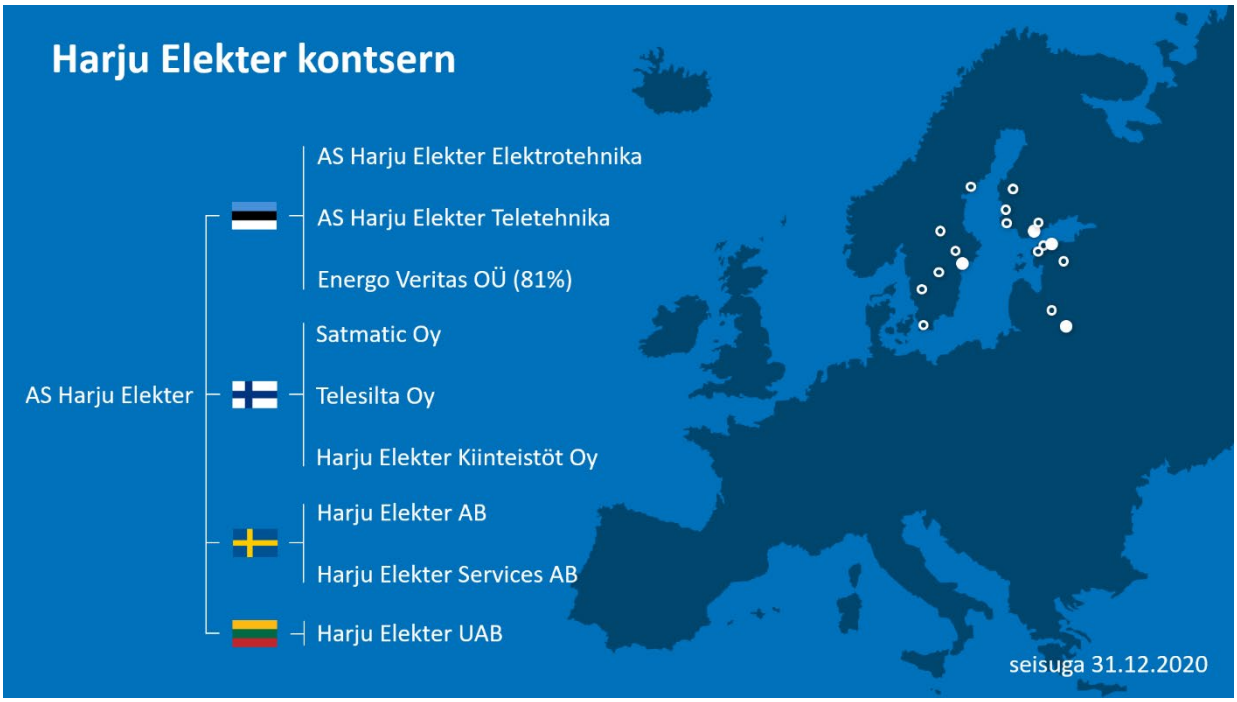
Kuulame oma kliente ja kaasame partnereid, et luua klientide soove arvestavaid ja ületavaid tooteid.

Usaldus - kvaliteedis ei tingita

Kvaliteetse toote valmistamine on auasi. Me rakendame kaasaegse tehnoloogia ja kogu oma oskuste pagasi tellimuste tähtaegseks täitmiseks.

Organisatsiooniskeem

AS-i Harju Elekter osalus tütarettevõtetes on reeglina 100%, kui ei ole märgitud teisiti.

EESTIS

AS HARJU ELEKTER
Keilas paiknev Kontserni emaettevõte, mis tegeleb Harju Elektri ettevõtete vahelise koostöö koordineerimise ja juhtimise ning tööstusliku kinnisvara haldusega

AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA
Keilas asuv elektriseadmete tootja energiajaotus-, tööstus- ja ehitussektori tarbeks

AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA
Keilas asuv kliendikohaste lehtmetall-toodete ja -lahenduste valmistaja energeetika- ja elektrotehnikasektorile

ENERGO VERITAS OÜ (80,52%)
Elektrimaterjalide ja -seadmete müügiorganisatsioon Eestis

SOOMES

SATMATIC OY*
Tööstusautomaatikaseadmete tootja Keraval ja Ulvilas ning komplektalajaamade tootja Kurikkal

TELESILTA OY
Uusikaupunkis asuv laevaehituse elektritööde ettevõte

HARJU ELEKTER KIINTEISTÖT OY*
Tööstusliku kinnisvara haldusfirma

LEEDUS

HARJU ELEKTER UAB
Mitmikajamite, MCC ja elektrijaotus-süsteemide inseneeriale ja lepingulisele tootmisele spetsiali-seerunud ettevõte Panevežyses

ROOTSIS

HARJU ELEKTER AB*
Energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike KP/MP lahenduste ning tehniliste hoonete tootja infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuvenergiasektorile Malmös, Borlänges, Stockholmis, Finspångis, Borås, Luleås ja Västeråsis

HARJU ELEKTER SERVICES AB*
Müügiorganisatsioon Stockholmis

* Kontserni struktuurimuudatuste täpsem ülevaade on välja toodud lk 8 ja 10

STRATEEGILISED INVESTEERINGUD (31.12.2020)

EESTIS

OÜ SKELETON TECHNOLOGIES GROUP (7,64%)
Superkondensaatorite arendaja ja tootja

LÄTIS

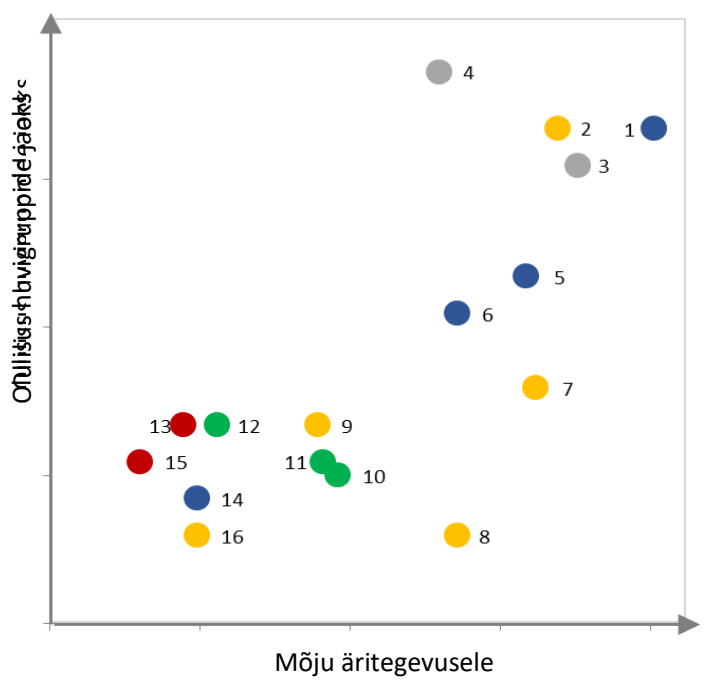
SIA ENERGOKOMPLEKSS (14%)
Kesk- ja madalpingeseadmete müügiorganisatsioon Riias

Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad

Harju Elekter peab oluliseks panustada jätkusuutliku ühiskonna, äri-, elu- ja looduskeskkonna loomisse ning mõistab, et see aitab pikas perspektiivis kaasa Kontserni elujõulisusele. Kontsern väärtustab aktiivset suhtlust oma huvirühmadega, s.t klientide, omanike, töötajate, tarnijate ja kohaliku kogukonnaga. Suhetes kohaliku võimu ja elanike, reguleerivate ja järelevalveasutustega tõstatatakse vastastikku teemasid vastavalt vajadusele. Koostöös haridusasutuste, erialaliitude ja vabaühendustega peetakse silmas, et tegevused looksid mõlemale poolele väärtust.

Harju Elekter jätkab läbipaistvat ja vastutustundlikku tegutsemist ning lähtub sotsiaal- ja keskkonnamõjude juhtimisel ning eetiliste ja jätkusuutlike äritavade rakendamisel tervikvaatest. 2017. aastal kujundati praeguseni aktuaalsed fookusteemad, mis väljendavad ühiskondliku vastutusega seotud valdkondade olulisust huvirühmadele ning nende teemade mõju ja tähtsust Kontsernile.

***Joonis**: Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkust mõjutavad fookusteemad*

Toode ja klient
1 toote kvaliteet
5 innovatsioon ja arendustegevused
6 kliendikogemus ja rahulolu
14 nõuded tarnijatele ja ostupõhimõtted

Juhtimine
3 majandustulemused
4 aus ja eetiline äritegevus

Personal
2 tööohutus ja -tervishoid
7 töötajate koolitus ja arendamine
8 töötajate pühendumus ja rahulolu
9 tööjõu kättesaadavus
16 mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

Keskkond
10 energia
11 toodete keskkonnamõju
12 materjalid ja jäätmed

Kogukond
13 kogukonna arengusse panustamine
15 kogukondlikud suhted ja huvigruppide kaasamine

Kokkuvõtvalt on Harju Elekter kontserni jaoks fookuses:

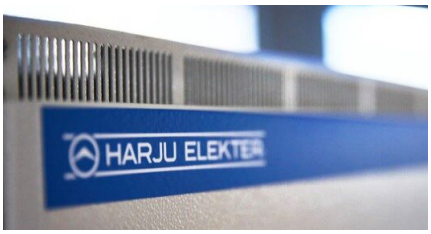
- kvaliteetse toote pakkumine;
- ohutu ja tervist toetava töökeskkonna kujundamine;
- aus ja eetiline ärikultuur ning tugevad majandustulemused;
- innovatsioon ja arendustegevus nii toodetes kui ka protsessides;
- hea kliendikogemus ja kõrge rahulolu tagamine;
- töötajate püsiv koolitamine ja arendamine;
- koostöö haridusasutuste ja erialaliitudega.

Jätkusuutlik ja vastutustundlik ettevõtte juhtimine on tähtis kõigis tegevussegmentides ja tütarettevõtetes. Joonises välja toodud teemad on Kontserni ettevõtete strateegilise ja operatiivse juhtimise osad, kus suurema tähtsusega aspekte arvestatakse juhtimisotsustes aluspõhimõtetena. Seetõttu kajastab ka Kontserni 2020. aasta aruanne ülevaadet kõigi nende teemade juhtimisest ja tulemuslikkusest. Jätkusuutlikkuse fookusteemadega seotud olulisi aspekte aruandes kajastatakse lähtuvalt rahvusvahelisest jätkusuutlikkuse aruandluse raamistikust, GRI Standardist, mille sisukord on leitav aruande viimastel lehtedel.

AASTA 2020 – SÜNDMUSED, TUNNUSTUSED

Muudatused kontserni struktuuris

29. oktoobril ühinesid Harju Elekter kontserni 100%-lised Rootsi tütarettevõtted SEBAB AB ja Grytek AB ning õigusjärglane SEBAB AB sai 14. detsembril 2020 uueks ärinimeks Harju Elekter AB. Seni Harju Elekter AB nime all tegutsenud Rootsi tütarettevõte nimetati ümber Harju Elekter Services AB-ks. Rootsi tütarettevõtete nimevahetus viidi läbi eesmärgiga ühitada ärinimed igapäevaselt kasutatava kaubamärgiga. Ühise Harju Elektri kaubamärgi kasutamine aitab tugevdada Kontserni konkurentsivõimet ning loob lisaväärtust ja täiendavaid võimalusi turundustegevuses.

31. detsembril 2020 kanti Soome äriregistrisse AS-i Harju Elekter Soome tütarettevõtete ühinemine ja jagunemine. Satmatic Oy ühendas endasse oma 100%-lised tütarettevõtted Finnkumu Oy ja Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9. Ühinemise järgselt viidi läbi Satmatic Oy osaline jagunemine, millega Satmatic Oy andis Harju Elekter Kiinteistöt Oy-le üle kinnisvaraomandid Ulvilas ja Keraval. Harju Elekter Kiinteistöt Oy põhitegevuseks on kontsernile kuuluva tööstusliku kinnisvara haldamine.

Muudatused kontserni ettevõtete juhtkondades

16. märtsil 2020 toimunud koosolekul nimetas AS-i Harju Elekter nõukogu alates 4. maist 2020 ettevõtte juhatuse esimeheks senise juhatuse liikme ja finantsjuhi Tiit Atso. Aktsiaseltsi pikaajaline juhatuse esimees Andres Allikmäe siirdus pärast juhatuse liikme lepingu lõppemist 3. mail 2020 äriarenduse juhi ametikohale AS-i Harju Elekter tegevjuhtkonnas. AS-i Harju Elekter juhatus jätkab kaheliikmelisena: Tiit Atso (juhatuse esimees) ja Aron Kuhi-Thalfeldt.

1. jaanuarist 2020 asus Rootsi tütarettevõtete SEBAB AB ja Grytek AB tegevjuhi kohale Mikael Schwartz Jonsson, kes alustas Kontsernis tööd 1. oktoober 2019. Senine tegevjuht Thomas Andersson siirdus alates 1. jaanuarist 2020 Rootsi müügi- ja turundusjuhi ametikohale.

Tunnustused

Soome majandusleht Kauppalehti pärjas mais Harju Elektri Soome tütarettevõtte Finnkumu Oy „Achievers 2020“ tiitliga. Tunnustuse saajaid iseloomustab väljakujunenud äritegevus, stabiilne kasv, head tulemused ja kasumlikkus, tugev finantsstruktuur ja likviidsus jätkusuutliku tegevuse tagamiseks.

Kontserni Leedu tütarettevõte Harju Elekter UAB pärjati septembris Leedu Kaubanduskoja poolt „Aasta eksportöör 2019“ tiitliga. Konkursil osalemise olulisemateks tingimusteks peab ettevõtte ekspordi osakaal müügitulust ületama 50% ning eksport suurenema eelneva perioodiga võrreldes üle 10%. 2019. aastal oli Harju Elekter UAB eksport 2,3 korda suurem kui aastal 2018.

Novembris mainiti AS Harju Elekter ära TOP 101 Eesti väärtuslikumate ettevõttete seas. Edetabeli koostasid Prudentia ja Nasdaq Tallinn. Eriti rõõmustav oli näha, et Harju Elekter oli läbipaistvuse (*corporate governance*) osas hinnatud kolmandale kohale.

Olulisemad sündmused

Harju Elektri Rootsi tütarettevõte SEBAB AB sai esimeses kvartalis kolm olulist hankevõitu energiajaotus-sektoris. Projektide raames valmistasid Rootsi tütarettevõtted kaks erialajaama ja akuhoidla, sh komplektala-jaamad, alalisvoolu jaotlad, juhtimiskapid, KP jaotlad. Erinevate projektide mahud kokku olid 5,7 miljonit eurot.

AS Harju Elekter Elektrotehnika sai jätkutellimuse 2019. aastal tarnitud Singapuri andmelao alajaamade tarneks, mida võib lugeda parimaks kliendi tagasisideks. Koostöös Siemensiga jätkatakse erinevate andme-ladudele suunatud erilahenduste teostamist.

Saue vallas, Allika Tööstuspargi läheduses omandati kaks kinnistut kogupindalaga 14,6 ha võimalikeks kinnisvara arendusteks ja päikeseelektrijaamade rajamiseks.

Harju Elekter kontserni ettevõtted osalesid veebruari alguses aasta suurimal elektriala messil Soomes Jyväskyläs. Sähkö, Tele, Valo & AV tõi kolmeks messipäevaks kokku selle valdkonna professionaalid, et tutvuda sadade eksponentide ja seminariprogrammiga. Harju Elektri ettevõtted olid koondunud ühisstendile, kus esitleti laia valikut Kontserni toodetest ja teenustest, sh 2500–4000 A lahenduste tarbeks Harju Elektris välja arendatud MCC rivikapi süsteemi HECON ja Põhjamaade nõuetele disainitud sobivaid alajaamade mudeleid.

22. mail pandi nurgakivi AS-i Harju Elekter Laohotellile 2 Saue vallas. Tegemist on Harju Elektri viienda kasutusse võetava kinnistuga Harkus, Paldiski maantee ääres asuvas 30 ha suuruses 18 kinnistuga Allika Tööstuspargis. Laohotell valmis IV kvartalis ning 3877 m^2 kogupinnaga hoone on 100%-liselt rentnikega täidetud.

31. maist alates sulges Energo Veritas OÜ oma kahjumliku Keila kaupluse ning kogu Põhja-Eesti klientide teenindamine suundus ettevõtte uude müügiesindusse Tallinnasse, Tuisu 19.

30. juunil toimus AS-i Harju Elekter aktsionäride korraline üldkoosolek, kus kinnitati 2019. majandusaasta aruanne, kasumijaotuse ettepanek ning otsustati maksta aktsionäridele 2019. aasta eest dividende 0,14 eurot aktsia kohta, kokku 2,5 miljonit eurot. Dividendid kanti aktsionäride pangakontodele 21. juulil 2020.

6. augustil pandi Panevežyses nurgakivi Harju Elekter kontserni Leedu tütarettevõtte Harju Elekter UAB tehase 4. etapi laiendusele. Pärast ehitustööde lõppu suureneb Leedu tütarettevõtte kontori- ja tootmispind seniselt 8765 m^2-lt 16761 m^2-le. Investeeringu kogumaksumus on kuni 6 miljonit eurot. Tehase laiendusse suunatud investeeringud võimaldavad Harju Elekter UAB-l kahekordistada ettevõtte tulusid. Laienduse valmimine ning kasutusele võtmine on planeeritud 2021. aasta II kvartalisse.

1. septembril võitis Harju Elekter kontserni kuuluv Soome tootmisettevõte Finnkumu Oy Järvi-Suomen Energia Oy ja Savon Voima Verkko Oy ühishanke komplektalajaamade tarnimiseks. Lepingu orienteeruv maht on 18 miljonit eurot. Tarned toimuvad aastatel 2021 kuni 2023 võimalusega lepingu pikendamiseks nelja aasta võrra.

21. septembril sõlmis Harju Elekter kontserni Rootsi tütarettevõte SEBAB AB ühistranspordi eest vastutava administratiivasutusega Region Stockholm elektriprojekti lepingu, mille alusel uuendatakse põhjalikult Stockholmi Slusseni metroojaama alajaam. Aastane projekt sai alguse septembris ja lepingu orienteeruv maht on 3,5 miljonit eurot. Metroojaama rekonstrueerimine on osa ulatuslikust Stockholmi Slusseni piirkonna ümberehitusest, mis hõlmab uute rajatiste ehitamist ja transpordi ümberkujundamist 2025. aastaks.

22. septembril sõlmis Harju Elekter kontsern kaheksa-aastase raamlepingu Soome suuruselt teise elektrivõrgu ettevõttega Elenia Oy. Esimese tarnelepingu allkirjastasid Harju Elekter ja Elenia aastateks 2021-2023, mille alusel toodavad Harju Elektri tütarettevõtted AS Harju Elekter Elektrotehnika ja Satmatic Oy Elenia Oy-le kolme aasta jooksul ligi 2000 komplektalajaama. Lepingu maht on orienteeruvalt 20 miljonit eurot.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

14. jaanuarist 2021 on ASi Harju Elekter 100%-lise Soome tütarettevõtte Satmatic Oy uueks ärinimeks Harju Elekter Oy. Nimevahetus viidi läbi eesmärgiga ühildada ärinimi igapäevaselt kasutatava kaubamärgiga. Harju Elekter Oy jätkab kõikide seniste ärisuundadega ning lahenduste pakkumisega nii energia-, tööstus- kui ka ehitussektorile.

19. jaanuaril 2021 sõlmis Harju Elekter kontsern lepingu Soome suurima jaotusvõrguettevõttega Caruna Oy. Raamleping on aastateks 2021-2023 ning selle orienteeruv maht järgneva 3 aasta peale kokku on ligikaudu 14 miljonit eurot. Sõlmitud raamlepingu kohaselt AS Harju Elekter Elektrotehnika ja Harju Elekter Oy toodavad ja tarnivad Carunale kolme aasta jooksul umbes 1000 jaotus- ja komplektalajaama. Lepingut on võimalik pikendada kokku kahe jätkuaasta võrra aastani 2025, pikendamise otsus tehakse pärast 2023. aastat iga aasta kohta eraldi.

10. veebruaril 2021 AS Harju Elektri tütarettevõte Harju Elekter AB sõlmis Rootsi suurima jaotusvõrguettevõtte E.ON Energidistribution AB-ga raamlepingu, mille alusel tarnitakse kolme aasta jooksul ligi 1500 alajaama. Lepingu orienteeruv maht on 15 miljonit eurot. Alajaamad toodetakse AS Harju Elekter Elektrotehnika tehases Eestis.

Harju Elekter kontserni Eesti tütarettevõte Energo Veritas OÜ osutus edukaks Enefit Connect OÜ hankes hermeetiliste jaotustrafode tarnimiseks. 12 miljoni euro suuruse kogumahuga raamleping sõlmitakse 3 aastaks võimalusega pikendada 2 aasta võrra.

Harju Elekter kontserni Rootsi tütarettevõte Harju Elekter AB sõlmis ühistranspordi eest vastutava administratiivasutusega Region Stockholm elektriprojekti lepingud, mille alusel uuendatakse Stockholmi metroojaamad Albanos ja Rådhusetis 2022. aasta aprilliks ja septembriks. Lepingute orienteeruv maht on 3,1 miljonit eurot.

KONTSERNI TEGEVUS AASTAL 2021

Käesolev aasta on alanud sündmusterohkelt. Soomes ja Rootsis õnnestus meil võita uued hanked ja sõlmida raamlepingud, mis tagavad meile märkimisväärse töömahu mitmeks aastaks. Põhjamaades jätkub elektrivõrkude renoveerimine ning endiselt seistakse silmitsi kasvava elektritarbimisega, mis on ajendatud raudteede, maanteede (laadimispunktide) ja sadamate elektrifitseerimisest ning keskkonnasäästlikumate laevade ja sõiduvahendite kasutuselevõtust. Hinnatrendid näitavad, et päevase ja öise elektrihinna vahe on kasvamas, mis tähendab, et tarbida ja toota tuleb järjest arukamalt ja läbimõeldumalt. Siinkohal tulevad appi uued tehnoloogiad ja salvestusvõimalused, mis aitavad hinnaerinevust ühtlustada. Harju Elektri tegevusvaldkondade jaoks on sektoris toimuv areng ja üldine suund keskkonnasõbralikkuse poole väga võimalusterohke.

Harju Elekter, mis tegeleb kliendile sobivate elektri- ja automaatikalahenduste väljatöötamise ja tootmisega, tagab oma müügi baaskoormuse ka järgnevatel aastatel alajaamade tarnelepingutega elektrijaotusvõrgu klientidele Eestis, Soomes ja Rootsis ning tööstus- ja merendussektori partneritele Põhjamaades. Seejuures on Kontserni tootmine järjest enam seotud uute innovatiivsete tehnoloogiate rakendamisega, näiteks valmis Harju Elektris uus sõidukite laadimisjaamade lahendus, mida hakatakse müüma lisaks Soomele ka Rootsis ja Eestis.

Plaanis on suurendada järk-järgult toodangut kliendikohaste tehnoloogiamahukate tehniliste hoonete arendamise ja tootmisega, kus kliendid on valdavalt taristu teenuseid pakkuvad ettevõtted (ka andmekeskused) ja energiamahukad tootmised. Lisaks jätkuvad 2021. aastal mitmed infrastruktuuri-, tööstus- ja laevaehitusprojektid. Tööstusliku kinnisvara valdkonnas jätkame investeerimist pidades silmas nii Kontserni ettevõtteid kui ka kontserniväliseid kliente pindade väljarentimise eesmärgil. Täna on lõppjärgus Leedu tehase laienduse IV etapp ning planeerimisel uus hoone Allika Tööstusparki. Muudatused on kavas ka Keila tööstuspargis, kus on vaja laiendusi, et toota järjest suuremaid ja keerulisemaid tehnilisi hooneid andmekeskustele. Samuti jätkame päikeseparkide ehitamist, et järjest rohkem Harju Elektri tehastes kasutatavast energiast oleks toodetud taastuvate energiaallikate abil.

Aasta alguses pälvis Harju Elektri investeering OÜ-sse Skeleton Technologies Group avalikkuse kõrgendatud tähelepanu , mis oli ka mahukate aktsiatehingute põhjuseks. Harju Elektri investeering on tehtud pikaajalisel strateegilisel eesmärgil, sest usume uute energiakandjate arendamisse ja kasvavasse vajadusse. Kuna superkondensaatorid ei lahenda kõiki kliimamuutustega seotud probleeme, vaid töötavad kooskõlas muude salvestus- ja elektrotehniliste lahendustega, näeme tulevikus võimalust ettevõtete vaheliseks koostööks. Jätame investorite otsustada, kui palju peaks Skeletoni potentsiaalist olema kajastatud tänases Harju Elektri aktsiahinnas, kuid lähtume ise konservatiivsuse põhimõttest ning hindame tasuvust alles siis, kui väärtus on usaldusväärselt mõõdetav. Olulises mahus riskiinvesteeringuid Harju Elektril lähiajal plaanis ei ole, kuid Kontsern osaleb väiksemates idufirmade investeerimisvoorudes, et anda panus kasvuettevõtete toetamisse ja võimalikesse edulugudesse. Kontserni arendusmeeskonnad hoiavad *start-up* ja *scale-up* firmade tegemistel tähelepanu, et kaasata vajadusel innovaatilisi partnereid ja lahendusi oma tooteportfelli arendamiseks.

FINANTSKOKKUVÕTE

	2020	2019	2018	2017	2016
Kasumiaruanne (miljon eurot)					
Müügitulu	146,6	143,4	120,8	102,4	61,2
Brutokasum	21,2	18,2	16,0	15,4	10,4
Ärikasum	6,5	3,3	2,4	5,4	3,2
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	5,6	2,5	1,5	(2)29,1	3,2
Finantsseisundi aruanne aasta lõpu seisuga (miljon eurot)					
Käibevara kokku	49,7	48,0	44,0	48,7	22,3
Põhivara kokku	65,7	59,9	54,2	41,3	51,7
Varad kokku	115,5	107,9	98,2	90,0	74,0
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	73,5	67,1	66,9	69,9	60,3
Omakapitali kordaja (%)	63,0	65,1	72,7	77,7	81,5
Juurdekasvutempod (% vrd eelmise aastaga)					
Müügitulu	2,2	18,7	18,0	67,4	0,8
Brutokasum	16,3	14,2	4,0	48,2	0,6
Ärikasum	100,0	35,6	-55,7	71,1	-2,9
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	126,1	59,1	-94,7	(2)804,9	0,9
Varad	7,0	9,9	9,1	21,6	11,1
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	9,6	0,2	-4,2	15,9	3,8
Tulususe suhtarvud (%)					
Brutokasumi marginaal	14,5	12,7	13,2	15,0	16,9
Käibe ärirentaablus	4,5	2,3	2,0	5,3	5,2
Käibe puhasrentaablus	3,8	1,7	1,3	28,4	5,3
Varade puhasrentaablus (ROA)	5,0	2,4	1,7	35,5	4,6
Omakapitali puhasrentaablus (ROE)	7,9	3,7	2,3	44,7	5,4
Aktsia (EUR)					
Keskmine aktsiate arv (1000 tk)	17 740	17 740	17 740	17 740	17 740
Omakapital aktsia kohta	3,96	3,78	3,86	3,67	3,34
Aktsia sulgemishind	5,18	4,21	4,12	5,00	2,83
Puhaskasum aktsia kohta	0,31	0,14	0,09	1,64	0,18
P/E suhe (kordaja)	16,52	30,07	45,78	(2)3,05	15,72
Dividend aktsia kohta	(1) 0,16	0,14	0,18	0,24	0,18
Likviidsussuhtarvud					
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	1,4	1,6	2,2	2,4	2,1
Likviidsuskordaja	0,9	0,9	1,5	1,6	1,3
Personal ja palgad (tk)					
Keskmine töötajate arv	780	778	713	567	455
Töötajate arv perioodi lõpu seisuga	784	791	736	630	480
Palgakulu (miljon eurot)	21,3	21,4	18,6	14,1	10,6

(1)- Juhatuse ettepanek

(2)- arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017. a.

Suhtarvude arvutuskäik on esitatud aastaaruande täiendavates lisades leheküljel 110.

MAJANDUSKESKKONNA ÜLEVAADE

Maailmamajandus

Möödunud, 2020. aasta maailma majanduskeskkond oli ülimalt muutlik. Aasta alguses üldiselt positiivselt meelestatud ja kasvule orienteeritud trendid ja mõttelaad asendusid veebruaris ja märtsis koroonaviiruse laialdase ja järjest kiirenenud leviku tõttu negatiivse tulevikuvaatega. Ebakindlus ja teadmatus tekitasid suurt volatiilsust aktsiaturgudel, hetkeks nähti ära nafta barreli negatiivne hind ja riigiti ning piirkonniti rakendati lugematul arvul erinevaid piiranguid. Suvel ja aasta teises pooles olukord mõnevõrra stabiliseerus, kuid jäi siiski viiruse teise ja kolmanda laine ning nendest tingitud piirangute meelevalda. Esialgsete hinnangute kohaselt jääb 2020. aasta maailma majanduslangus 3,5-4% vahemikku. Euroala 2020. aasta majanduslangus Eurostat andmetel jääb 4,8%-5,1% vahemikku.

Hoolimata turbulentsest 2020. aastast ja hetkel veel kestvast tervishoiukriisist ennustatakse selleks ja järgnevateks aastateks maailmamajandusele tugevat kasvu. Rahvusvaheline Valuutafondi (IMF) prognooside kohaselt võiks majanduskasv 2021. aastal küündida kuni 5,5%-ni ja 2022. aastal 4,2%-ni. Taastumine ja edasine kasv saab olema regiooniti ja tööstusharude lõikes väga erinev ning sõltub eelkõige tervishoiukriisist väljumisest, mille peamise võtmetegurina nähakse edukat vaktsineerimist. Euroopa Liidu ja USA meelestatus ja rahapoliitika on olnud ja eeldatavasti on ka jätkuvalt taastumist tugevalt toetav, seda nii läbi erinevate toetuspakettide kui ka nn rahatrüki, mis on omakorda kasvatanud juba varasemalt rekordtasemetel olnud riikide võlgnevusi. Koroonaviirusest tingitud tervishoiukriisi kogumaksumust ja võimalikke mõjusid järgnevateks aastateks või isegi aastakümneteks on täna väga raske hinnata.

Põhja- ja Baltimaad

Kui esialgsed majandusindikaatorid ja prognoosid 2020. aasta osas paika jäävad, siis on Põhja- ja Baltimaad ühed väiksemate majanduslanguse näitajatega riigid Euroopas. Kõiki mõjutanud tervishoiukriisiga on riigiti tegeletud väga erinevalt, kuid üldiselt on piirkond majanduslikus mõttes hästi hakkama saanud. Esialgsetel andmetel vähenes Läti sisemajanduse kogutoodang 2020. aasta neljandas kvartalis aasta varasemaga võrreldes 1,2% ning Leedu vastav näitaja oli 1,4%. Põhjamaade riikidele ennustatakse umbes 3%-list majanduslangust. Kõrgelt arenenud Põhjamaade tugevusteks kriisist taastumisel on peetud riikide märkimisväärseid toetusi ettevõtetele, tugevat tööjõuturgu ja sisetarbimist.

Eesti

Statistikaameti andmetel vähenes Eesti majandus neljandas kvartalis aastatagusega võrreldes 1,2% ja 2020. aastal tervikuna 2,9%. Korduvad perioodilised piirangud ja ebakindlus on Eestis enim mõjutanud kaubandust, majutust ja toitlustust ning töötlevat tööstust. Ekspordi ja transpordiühenduste piirangud ning kevadine koroonakriisi kõrghetk tabas aasta esimeses pooles rängalt väliskaubandust, mis aasta teises pooles kiiresti taastus. Kogu aasta eksport vähenes 2019. aastaga võrreldes kõigest 1%. Siseriiklikult vähenes eratarbimine kaupade ja teenuste osas aastaga 2,5%, kus suuremad kulutused vaba aja veetmisele, reisimisele ja transpordile asendusid kulutustega tervishoiule, infole, sidele ning kodule. Ettevõtete jaoks vähenes ka palgasurve, kuid samas vähenesid või lükati edasi ka investeeringuid.

Möödunud aastale tagasi vaadates võib tõdeda, et Eesti majanduskeskkond jäi üllatavalt tugevaks – tööturg püsis tugev, tööstus- ja finantssektor pääsesid märkimisväärsetest kahjudest, nagu oli 2008. aasta majanduskriisi ajal, ning riiklik maksu- ja eelarvepoliitika olid pigem stabiilsed. Eeldusel, et tervishoiukriisi taandumisel ja majanduse uuesti avanemisel soovivad inimesed naasta varasemate tarbimisharjumuste juurde, on võimalik majanduskeskkonna kiire taastumine. 2021. aasta osas on analüütikute väljavaated Eesti majandusest pigem positiivsed ja eeldatakse, et see suudab ületada 2020. aasta langusele eelnenud taseme. Näiteks prognoosib SEB Pank Eestile 2021. aastaks 3,3% majanduskasvu.

Allikad: IMF, Eurostat, Eesti Pank, Statistikaamet, SEB Pank, Swedbank

TEGEVUSTULEMUSED

Kontserni struktuur

2020. majandusaasta aruandes on rida-realt konsolideeritud AS-i Harju Elekter (konsolideeriva üksuse) ning tema tütarettevõtete ASi Harju Elekter Elektrotehnika, AS-i Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ, Satmatic Oy; Telesilta Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Harju Elekter AB, Harju Elekter Services AB ja Harju Elekter UAB finantsaruanded.

29. oktoober 2020 ühendati Harju Elekter kontserni 100%-lised Rootsi tütarettevõtted SEBAB AB ja Grytek AB ning 14.detember 2020 muudeti Rootsi tütarettevõtte SEBAB AB nimi Harju Elekter AB-ks. Seni Harju Elekter AB nime all tegutsenud Rootsi tütarettevõte nimetati ümber Harju Elekter Services AB-ks.

31. detsember 2020 ühendas Satmatic Oy endasse oma 100%-lised tütarettevõtted Finnkumu Oy ja Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9. Ühinemise järgselt viidi läbi Satmatic Oy osaline jagunemine, millega Satmatic Oy andis Harju Elekter Kiinteistöt Oy-le üle kinnisvaraomandid Ulvilas ja Keraval. Alates 14. jaanuar 2021 kannab Satmatic Oy nime Harju Elekter Oy.

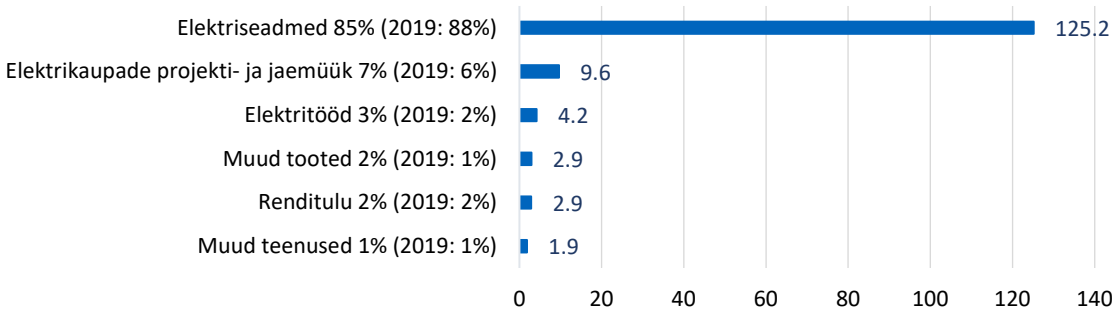
Müügitulu, kulud ja kasum

Harju Elekter kontserni jaoks kujunes 2020. aasta muutusterohkeks ja hoolimata keerulisest aastast edukaks. Kontserni viimaste aastate suuremahulised investeeringud ja aktiivne müügitöö suurendamaks turuosa nii Skandinaavias kui ka koduriigis on vilja kandnud. Varasematest perioodidest üle kandunud ja aruandeaastal lisandunud müügitellimused tõid kaasa rekordilise müügitulu ning ärikasumi.

Müügitulu

2020. aasta konsolideeritud müügitulu kokku oli 146,6 (2019: 143,4) miljonit eurot. Valdava osa Kontserni müügitulude kasvust tegevusalade lõikes andsid elektrikaupade ja lehtmetalltoodete müük ning elektritööd laevaehituses, mille võrdlusbaas oli 2019. aastal väga madal seoses suuremahuliste tööde lõppemisega laevaehituse sektoris.

Müügitulu tegevusalade lõikes (mln eurot) **ja osakaal Kontserni müügitulust** (%)

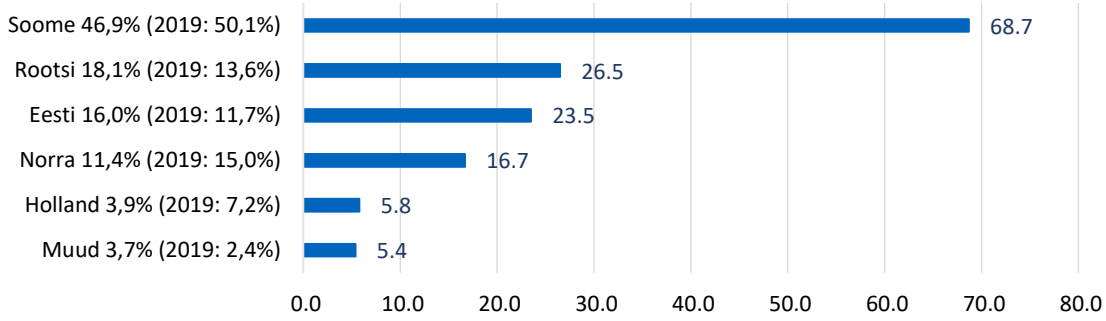
Kontserni tegevus jaotub kolme segmenti: tootmine, kinnisvara ja muud tegevused. Tootmistegevus ehk Kontserni põhitegevusala andis suurima osa konsolideeritud müügitulust, 85,6% (2019: 87,1%) ning kinnisvara ja muud segmenteerimata tegevused kokku 14,4% (2019: 12,9%). Aastaga jäi tootmissegmendi müügitulu samale tasemele, olles 125,6 (2019: 124,8) miljonit eurot.

Kinnisvarasegmendi renditulu teenitakse Keila, Allika ja Haapsalu tööstusparkide rendipindadelt. Et tagada rentnike toimetulek keerulise eriolukorras, vähendas Harju Elekter rentnike soovil ajutiselt rendihindu. Rendihindade vähenemise kompenseeris neljandas kvartalis valminud rendipinnad Allika tööstuspargi ja Keilasse lisandunud uued rentnikud. Kokkuvõttes teeniti Kinnisvara segmendist müügitulu 3,3 (2019: 3,3) miljonit eurot, andes 2,2% (2019: 2,3%) konsolideeritud müügitulust.

Muu segmenteerimata tegevuste müügitulu kasvas aastate võrdluses 17,8 (2019: 15,3) miljoni euroni. Elektrikaupade projektimüügi müügitulu tuli valdavalt elektrivõrgu ja muu taristu valdkonna klientidelt, ehitusettevõtetelt ja riigisektorist ning elektriinstallatsioonitööde müügitulu laevaehitussektorilt.

Kontserni suurimad sihtturud on jätkuvalt Eesti, Soome, Rootsi ja Norra, mistõttu on Kontserni müügimahud nendel turgudel toimuvast tugevalt mõjutatud.

Müügitulu turgude lõikes (mln eurot) **ja osakaal Kontserni müügitulust** (%)

Kontsern müüs 2020. aastal Eesti turule 16,0% oma toodetest ja teenustest, teenides 23,5 (2019: 16,7) miljonit eurot müügitulu. Kasvu peamiseks põhjuseks oli 2019. aastal võidetud tehasetooteliste komplekt-alajaamade raamhanke leping Elektrilevi OÜ-ga. Kontserni müük väljapoole Eestit moodustas aruandeaastal 84,0% ning võrreldaval perioodil 88,3%.

Soome kui Kontserni suurima ja olulisema turu müügitulu on aastaga vähenenud 3,0 miljoni euro võrra 68,7 miljoni euroni. Valdav osa müügimahust moodustas toodangu müük Soome elektrivõrguettevõtetele, mille tellimused olid hankelepingute uuendamise tõttu languses. Suures osas uutes väljakuulutatud hangetes osutusime edukaks. Kokkuvõttes andis Soome turg Kontserni müügitulust 46,9%, mis oli 3,2 protsendipunkti vähem kui võrreldaval perioodil. Soome turu osakaalu languse Kontserni müügitulust korvas müügimahtude hoogne kasv Rootsi ja Eesti turule.

Kontserni turgudest teisel kohal on Rootsi, andes Kontserni konsolideeritud aruandeaasta müügitulust 18,1%. Rootsi turult teenitud müügitulu oli aruandeaastal 26,5 miljonit eurot, mis oli 7,0 miljonit eurot enam kui 2019. aastal. Kasvu tagas nii Eestis toodetud alajaamade müügi suurenemine Rootsi turule kui ka üleüldine tellimuste kasv Rootsis.

Aruandeaastal teeniti Norra turult 16,7 miljonit eurot, mis on 4,9 miljoni euro võrra vähem kui 2019. aastal, moodustades aruandeaasta konsolideeritud müügitulust 11,4% (2019: 15,0%). Müügitulu vähenemine Norra turul oli tinginud rekordiliselt suurtest tellimustest 2019. aasta III ja IV kvartalis.

Müük Hollandi turule langes aastate võrdluses 4,5 miljoni euro võrra 5,8 miljoni euroni, moodustades aruandeaasta konsolideeritud müügitulust 3,9% (2019: 7,2%). Sarnaselt Norrale oli Hollandi müügitulude langus seotud mitmete suuremahuliste projektide lõppemisega ning klienditellimuste edasilükkumisega.

Müügitulu muudelt turgudelt kasvas aastaga 1,9 miljonit eurot 5,4 miljoni euroni ja seda mõjutas enim müügi kasv Saksamaa turule. Muud turud andsid aruandeaasta konsolideeritud müügitulust kokku 3,7% (2019: 2,4%). Kontserni muudest turgudest olid suurimad Saksamaa, Taani ja Austria, kus teeniti 2020. aastal müügitulu vastavalt 1,7 miljonit, 1,3 miljonit ja 1,3 miljonit eurot.

Kulud

Aruandeaasta kokkuvõttes kasvasid äritegevuse kulud eelneva aastaga võrreldes vaid 0,3%, olles 140,5 (2019: 140,1) miljonit eurot. Müüdud toodete ja teenuste kulud jäid samuti eelneva perioodiga võrreldes samale tasemele, olles 125,4 (2019: 125,2) miljonit eurot. Seevastu edestas müügitulu kasv müüdud toodete ja teenuste kulude kasvutempot 2,0 protsendipunkti võrra, suurendades brutokasumi marginaali võrreldavate perioodide näitajate suhtes 1,8 protsendipunkti võrra 14,5%-ni.

Kontserni turustus- ja üldhalduskulud kasvasid aastaga 0,2 miljonit eurot 15,1 miljon euroni. Turustuskulude osakaal Kontserni müügitulust vähenes marginaalselt, olles aruandeaastal 4,2%, ning üldhalduskulude osakaal Kontserni müügitulust püsis 6,6%-l.

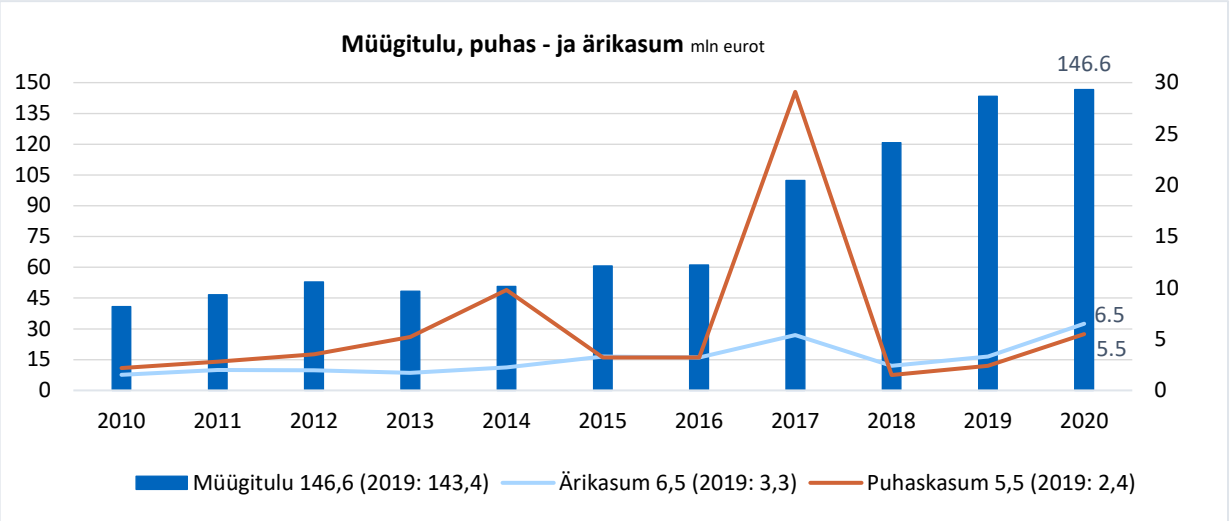
2020. aasta tööjõukulud kokku olid 27,3 (2019: 26,5) miljonit eurot. Tööjõukulude kasvu põhjuseks on eelkõige Kontserni ettevõtete head 2020. aasta majandustulemused, samuti keerulisel aastal tehtud erakorralised vahetused tootmises, millega kaasnesid tööaja suurenemine ja kõrgemad lisatasud. Lisaks on

aruandeaasta jooksul tööjõukuluna kajastatud aktsiaoptsiooniprogrammide kulu summas 263 (2019: 189) tuhat eurot. Tööjõukulude määr Kontserni müügitulust jäi aastate võrdluses samale tasemele, 18,6%-le. Aruandeaastal maksti töötajatele palkade ja tasudena välja 21,3 (2019: 21,4) miljonit eurot. Aasta keskmine kuu töötasu Kontserni töötaja kohta oli 2 278 (2019: 2 296) eurot. Palgakulude ja töötajate osas on seoses varasemate aastate investeeringute ja struktuurimuutustega saavutatud viimastel kvartalitel stabiilsus. Tippkoormuse ajal on abiks võetud ajutist tööjõudu, andes sealhulgas kohalikele noortele ja tudengitele võimalusi täiendada teadmisi ning saada praktilisi kogemusi tootmissektoris.

Kasum

Harju Elektri aruandeaasta konsolideeritud brutokasum oli 21 209 (2019: 18 244) tuhat eurot ja brutokasumi marginaal 14,5% (2019: 12,7%). Ärirentaablus suurenes 12 kuuga 2,2 protsendipunkti võrra 4,5%-ni ning konsolideeritud ärikasum (EBIT) kahekordistus aastate võrdluses 6 546 (2019: 3 273) tuhande euroni.

2020. aasta konsolideeritud puhaskasum kasvas 133,5% võrra 5,5 (2019: 2,4) miljoni euroni, millest Emaettevõtte omanike osa moodustas 5,6 (2019: 2,5) miljonit eurot. Puhaskasum aktsia kohta oli 0,31 (2019: 0,14) eurot. Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks vähemalt kolmandik tavapärase majandustegevuse puhaskasumist. Juhatus võtab dividendi ettepanekut tehes arvesse märgatavalt paranenud majandustulemusi, samas ka suurenenud investeeringuid ja finantsseisu. Kooskõlastatult nõukoguga teeb Harju Elektri juhatus ettepaneku maksta aktsionäridele dividendidena välja 0,16 eurot aktsia kohta, kokku 2,8 miljonit eurot, mis moodustab 51% 2020. aasta puhaskasumist.

Finantsseisund ja rahavood

Finantsseisund

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid käibevarad 43,1% (2019: 44,5%) ja põhivarad 56,9% (2019: 55,5%) varade maksumusest ning võõrkapital 36,4% (2019: 37,9%) ja omakapital 63,6% (2019: 62,1%).

Aruandekuupäeva seisuga oli Kontserni varade maht 115,5 miljonit eurot, suurenedes aastaga 7,6 miljoni euro võrra. Kontserni käibevarad suurenesid aruandeaasta jooksul 1,7 miljoni euro võrra 49,7 miljoni euroni, sealhulgas raha vähenes 2,0 miljoni võrra 2,8 miljonini, nõuded ostjatele ja muud nõuded kasvasid 4,3 miljoni võrra 27,2 miljoni euroni ning varud vähenesid 0,2 miljoni võrra 18,9 miljoni euroni. Raha vähenemine on tingitud 21. juulil väljamakstud dividendidest - kokku 2,5 miljonit eurot, aruandeperioodi suurtest investeeringutest põhivaradesse; ning aruandeperioodi lõpu eel väljastatud ja nõuetena kajastatud müügiarvetest.

Aruandeperioodi lõpuks moodustas põhivarade maksumus varadest 56,9% ehk 65,7 (31.12.19: 59,9) miljonit eurot. Kontsern investeeris 2020. aastal põhivarasse kokku 8,1 (2019: 5,5) miljonit eurot, sealhulgas kinnisvarainvesteeringutesse 3,1 (2019: 0,9) miljonit eurot, materiaalsesse põhivarasse 4,6 (2019: 4,2) miljonit eurot ja immateriaalsesse põhivarasse 0,3 (2019: 0,4) miljonit eurot. Aruandeaastal alustati Leedus tootmis- ja büroohoone laienduse neljanda etapi ehitusega. Lisaks investeeriti tootmistehnoloogilisse

põhivarasse, infotehnoloogia arendustesse, Allika Tööstuspargi tootmishoone ehitusse ning soetati kinnistuid.

Pikaajalised finantsinvesteeringud kasvasid aruandeperioodil 1,4 miljoni euro võrra. Valdava osa kasvust andis OÜ Skeleton Technologies Group osaluse hinnanguline õiglase väärtuse muutus 8,8 miljoni euroni. 2020. aastal müüdi kasumlikult noteeritud väärtpabereid 1,7 miljoni euro väärtuses ning portfelli teiste väärtpaberite õiglane väärtus langes 519 tuhande euro võrra. Väärtpaberite õiglase väärtuse muutused ning realiseerunud kasum summas 80 tuhat eurot kajastati läbi muu koondkasumi.

Aruandekuupäeva seisuga oli Kontsernil kohustusi kokku 42,1 (2019: 40,9) miljonit eurot, millest lühiajaline osa moodustas 83,1% ja võrreldaval perioodil 80,5%. Aruandeaasta jooksul kasvasid lühiajalised kohustused 2,1 miljoni euro võrra 35,0 miljoni euroni, sh ostjate ettemaksed 2,0 miljoni euro võrra 4,2 miljoni euroni. 31.12.2020 seisuga moodustasid intressikandvad võlakohustused Kontserni kohustustest kokku 45,4% (2019: 46,9%) ja varade maksumusest 16,5% (2019: 17,8%). Kontsernil oli intressikandvaid võlakohustusi kokku 19,1 (31.12.2019: 19,2) miljonit eurot, millest lühiajaline osa moodustas 12,1 (31.12.2019: 11,3) miljonit eurot ja pikaajalised võlakohustused 7,0 (31.12.2019: 7,9) miljonit eurot. Pikaajalisi laene ja liisinguid on kasutatud seoses kinnisvaraarendustega Eestis ja Leedus ning investeeringutega automaatsetesse tootmisseadmetesse. IFRS 16 „Rendilepingud“ arvestuspõhimõtete alusel kajastatud lühi- ja pikaajaliste võlakohustuste vähenesid 0,6 miljoni euro võrra 1,3 miljoni euroni. Kontserni omakapital suurenes 6,4 miljoni euro võrra 73,4 miljoni euroni sh emaettevõtte omanikele kuuluv osa oli 73,5 miljonit eurot.

Rahavood

Äritegevuse rahavood olid 2020. aastal 7,0 miljonit eurot ning aasta varem 6,2 miljonit eurot.

Aruandeaastal tehtud investeeringute eest tasuti kokku 8,0 miljonit eurot, sellest kinnisvarainvesteeringute, materiaalse ja immateriaalse põhivara eest kokku 7,9 miljonit eurot ja finantsinvesteeringute eest 0,1 miljonit eurot. Väärtpaberiportfelli müügist laekus 2020. aastal 1,7 (2019: 0,6) miljonit eurot. Kokkuvõttes läks aruandeaastal investeerimistegevusest raha välja 6,3 miljonit eurot ning võrreldaval perioodil raha välja 5,5 miljonit eurot.

2020. aastal maksti 2019. aasta eest dividende summas 2,5 miljonit eurot ehk 0,14 eurot aktsia kohta, mis oli 0,7 miljon eurot vähem kui aasta varem. Lühi- ja pikaajalist laenu võeti kokku 3,2 (2019: 2,9) miljonit eurot ning maksti tagasi 1,1 (2019: 1,0) miljonit eurot. Arvelduskrediiti vähenes 1,1 miljoni euro võrra, 2019. aastal suurenes 3,9 miljoni euro võrra. Kokkuvõttes läks finantseerimistegevusest raha välja 2,8 miljonit eurot.

Raha ja raha ekvivalendid vähenesid 12 kuuga 2,0 miljoni euro võrra 2,8 miljoni euroni ja võrreldaval perioodil kasvasid 1,8 miljoni euro võrra 4,9 miljoni euroni.

TEGEVUSSEGMENDID

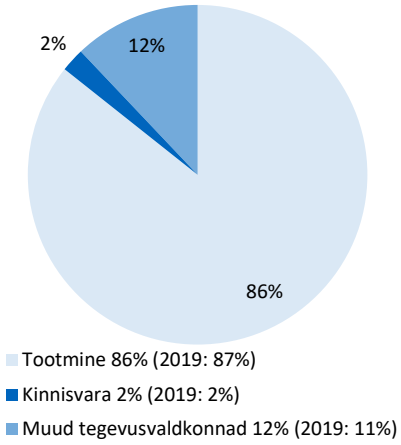
Lõppenud majandusaastal toimus Kontserni tegevus kahes valdkonnas, mis olid piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavad segmendid ning millega kaasnenud riskid ja hüved olid oluliselt erinevad ja selgelt piiritletavad. Nendeks segmentideks olid tootmine ja kinnisvara.

Tootmissegmenti iseloomustavad tegevused on elektrienergia jaotus-, lülitus- ja muundamisseadmete ning automaatika-, protsessijuhtimis- ja tööstuslike juhtimisseadmete disainimine, müük, tootmine ja järelteenindus.

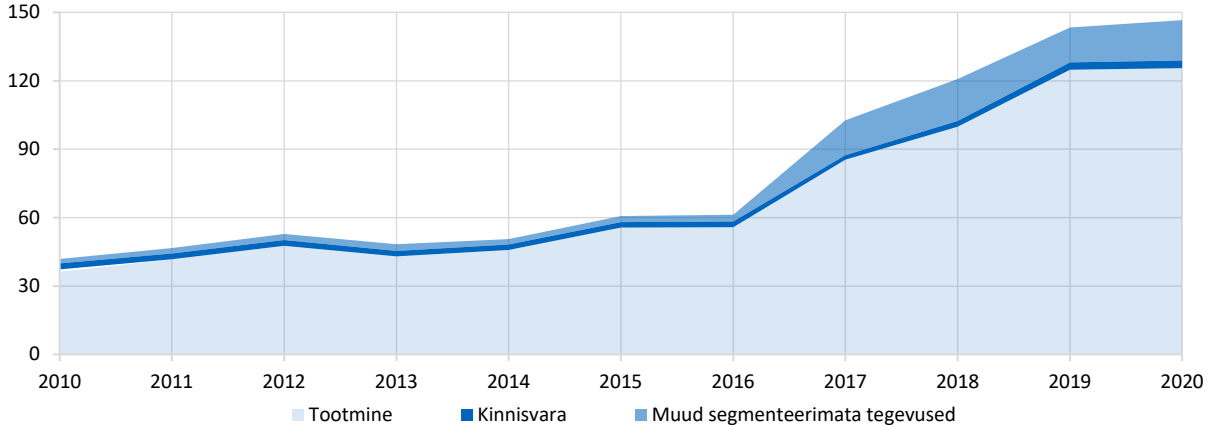
Kinnisvarasegment hõlmab tööstusliku kinnisvara arendamist, projektijuhtimist, rentimist ning sellega kaasnevaid muid teenuseid rendipartneritele ja Kontserni ettevõtetele.

Muud tegevused koondab enda alla ülejäänud segmenteerimata tegevusvaldkonnad, kus iga tegevusala ei ole piisavalt suure osakaaluga, et eraldi kajastatavat segmenti moodustada. Sellised tegevused on näiteks finantsinvesteeringute juhtimine, elektrikaupade jae- ja projektimüük ning laevaehituses elektriinstallatsioonitööd.

Segmentide müügitulude osakaal (%)

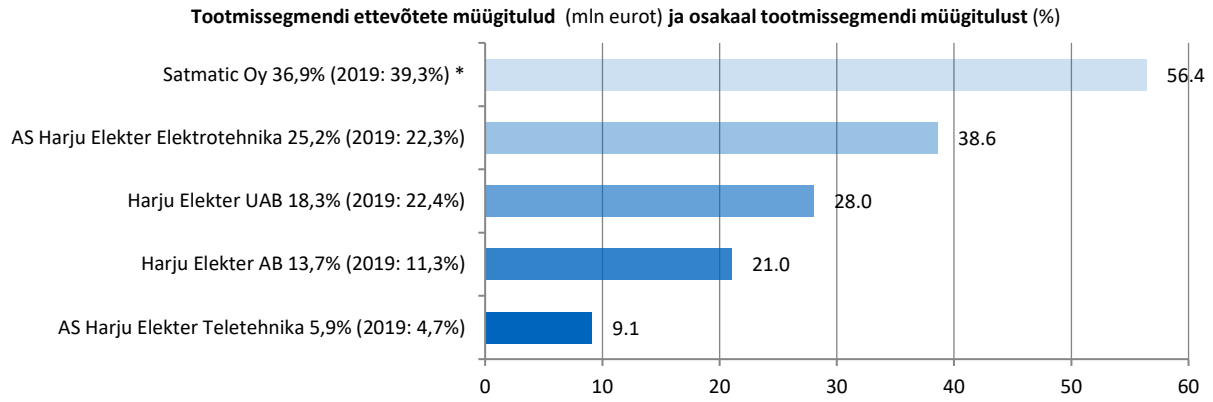
Tegevussegmentide müügitulud mln eurot

TOOTMINE

Tootmise segment hõlmab elektriseadmete tehaseid Eestis (AS Harju Elekter Elektrotehnika), Soomes (Satmatic Oy), Rootsis (Harju Elekter AB, endise nimega SEBAB AB) ja Leedus (Harju Elekter UAB). Nimetatud tehaste põhitoodangu moodustavad seadmed kesk- ja madalpinge elektrienergia jaotuseks (eri tüüpi alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid), erinevad elektrienergia lülitus- ja muundamisseadmed ning automaatika- ja juhtimiskeskused energia-, tööstus- ja merendussektori ning taristu objektide tarbeks. Samuti kuulub tootmise segmenti Eestis asuv AS Harju Elekter Teletehnika, mis valmistab lehtmetalltooteid elektrotehnika ja telekomi sektorile ning Soomes asuv Harju Elekter Kiinteistöt Oy, mille põhitegevuseks on kontsernile kuuluva ja tootmissegmendi ettevõtete kasutuses oleva tööstusliku kinnisvara haldamine Soomes, mis ei oma mõju Kontserni konsolideeritud müügitulule.

Aruandeaastal toimusid mitmed kontsernisisesed struktuurimuudatused, mis vähemal või suuremal määral mõjutasid tootmise segmenti. Rootsis SEBAB AB ja Grytek AB ühinemine, Soomes Finnkumu Oy ja Kiinteistöt Oy Ulvila Sammontie 9 liitmine Satmatic Oyga ning Satmatic Oy osaline jagunemine, millega viidi kinnisvaraüksused Ulvilas ja Keraval Harju Elekter Kiinteistöt Oy alla.

* Satmatic Oy müügitulu sisaldas Eestist imporditud toodete vahendusmüüki 17,0 miljonit eurot

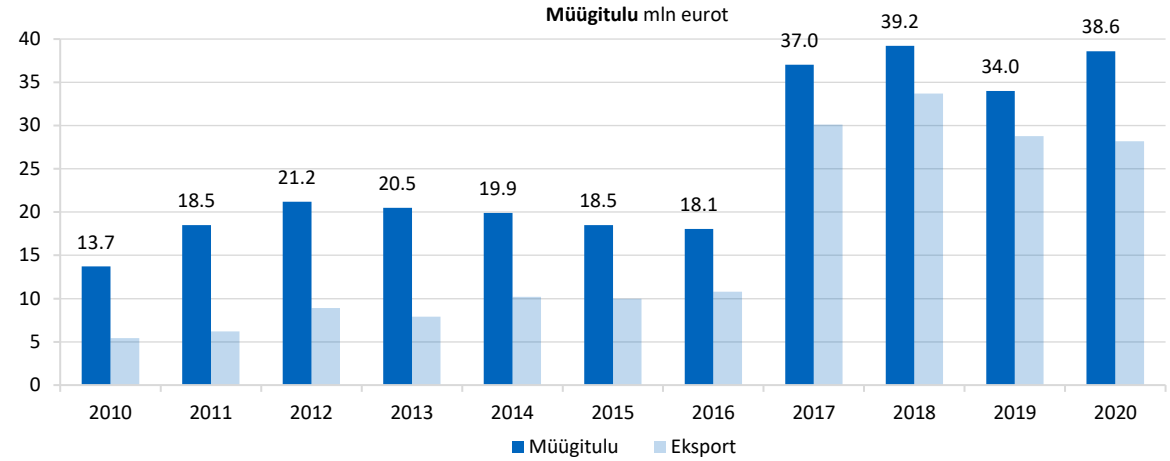
Tootmissegmendi äritulud kokku olid 2020. aastal 131,7 (2019: 129,1) miljonit eurot, millest müügitulu kontserniväliselt klientidelt moodustas 125,6 (2019: 124,8) miljonit eurot. Tootmissegmendi kontserniväline müügitulu moodustas konsolideeritud müügitulust 85,6% (2019: 87,1%). Tootmissegmendi müügitulu kontserniväliselt klientidelt kasvas aastavõrdluses 0,6% (2019: 25,1%). Aruandeaasta müügitulu kasvu mõjutasid osaliselt aruandeaastal klientide poolt märkimisväärses määral muudetud ning edasi lükatud tellimuste mahud, mis aeglustasid esialgselt 2020. aastaks planeeritud kasvu.

AS Harju Elekter Elektrotehnika

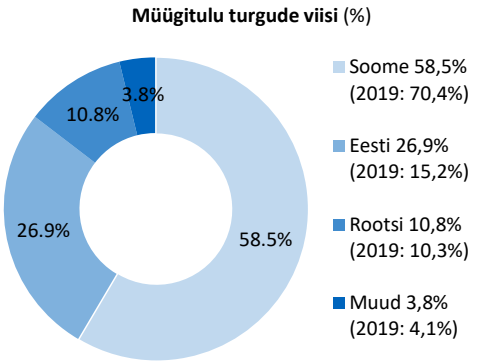
ASi Harju Elekter 100% tütarettevõte AS Harju Elekter Elektrotehnika on juhtiv kesk- ja madalpinge elektriseadmete arendaja, tootja ja turustaja. Ettevõtte kontor ja tehas asuvad Keila Tööstuspargis, kus on kasutuses ligi 23100 m^2 tootmis-, lao- , hoovi- ja kontoripindu. Ettevõttes töötas aruandeaasta lõpu seisuga 223 (2019: 208) inimest, neist viiendik müügi- ja tootearendusvaldkonnas. Aruandeperioodil keskmiselt töötas ettevõttes 213 (2019: 226) inimest.

Kui 2019. aasta oli AS-ile Harju Elekter Elektrotehnika väljakutseterohke, mil seisti silmitsi tellimuste mahu mõningase vähenemisega, siis 2020. aasta oli uuesti kasvuaasta. Aruandeaasta müügitulu kokku oli 38,6 (2019: 34,0) miljonit eurot, mis oli 13,4% rohkem kui 2019. aastal. Eksport moodustas ettevõtte müügimahtudest 73,1% (2019: 84,8%).

Peamised sihtturud olid jätkuvalt Soome ja Rootsi, kuid neile on jõudsasti lisandunud ka Holland. Eesti turu müügimaht ja osakaal ettevõtte müügitulust on võrreldes eelneva aruandeperioodiga peaaegu kahekordistunud. Eesti turu müügimahu kasv on tingitud 2019. aasta neljandas kvartalis Elektrilevi OÜ-ga sõlmitud uuest 62 kuu pikkusest raamlepingust, mille täitmine on 2020. aastal edenenud edukalt.

2020. aastal investeeriti jätkuvalt tootmistegevuse kindlustamisse ning tooteportfelli arendusse, töötati välja mitmed uued kompaktalajaamade lahendused ja tehti nii arendustöid kui ka prototüüpimist. Esiletoomist väärivad ka uued madalpinge liitumislahendused päikeseparkidele ning tehnilised lahendused andmekeskuste energiavarustuse kindlustamiseks.

Koos tooteportfelli arendamisega pöörati 2020. aastal kõrgendatud tähelepanu osalemisele mitmetes uutes suurtes hangetes, millest valdav osa on tänaseks osutunud edukaks.

2020. aasta septembris sõlmis Kontsern uue kaheksa-aastase raamlepingu Soome suuruselt teise elektrivõrgu ettevõttega Elenia Oy. 2021. aasta alguses sõlmis Harju Elekter kontsern lepingud Soome ja Rootsi suurimate jaotusvõrguettevõttega Caruna Oy ja E.ON Energidistribution AB-ga. Mainitud Kontserni hangete võitmisel ja lepingute täitmisel on väga oluline roll AS-il Harju Elekter Elektrotehnika, sest antud toodete tootmine toimub just ettevõtte Keilas asuvas tehases.

Aktiivne müügitöö ja kvaliteetne ning hea koostöö varasematel aastatel on avanud uusi koostöövõimalusi erinevate tehnoloogiapartneritega ka keerukamate ja töömahukamate projektide teostamiseks. Tänu varasemale positiivsele kogemusele jätkati uute lepingute toel partnerlust nii sadamakraanade elektrifitseerimisel kui ka mitmete taastuvenergia lahenduste osas.

Arendustegevuste vaates töötati välja ja juurutati tootmises paralleelselt mitut uut tootelahendust. Samuti keskenduti erinevate protsesside efektiivsuse tõstmisse ning *lean* tootmise põhimõtete rakendamisse. Ettevõtte jätkuv soov on järjepidevalt toetada oma töötajate arengut, mille saavutamiseks korraldati mitmeid koolitusi müügi- ja juhtimispädevuse suurendamiseks ning arendati inseneride planeerimise ja projekteerimise võimekust. Aruandeperioodil läbiti edukalt järjekordsed ISO 9001, ISO 14001 ja ISO 45001 kvaliteedisertifikaatide auditid.

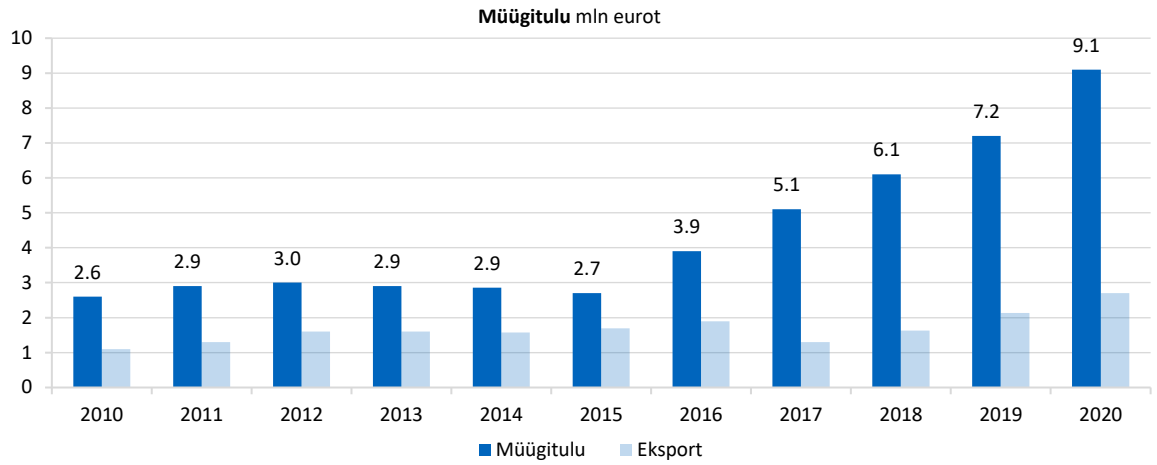
2021. aastal jätkatakse võtmeklientide tellimusmahtude teenindamist. Ettevõtte fookuses on uute ärivõimaluste otsimine, kulude kokkuhoid ja kasumlikkuse kasvatamine. Eesmärkide saavutamiseks panustatakse üha enam efektiivsuse tõstmisele, mida toetab ettevõttesiseselt uuele ärivaldkondade põhisele struktuurile üleminek. Samuti jätkub AS-i Harju Elekter Elektrotehnika tihe koostöö Kontserni teiste ettevõtetega nii kodu- kui ka eksporditurgudel.

AS Harju Elekter Teletehnika

AS Harju Elekter Teletehnika on AS-i Harju Elekter 100% tütarettevõte, kelle põhitegevuseks on erinevate lehtmetallitoodete tootmine energeetika ja elektrotehnika sektoritele ning allhanketööde pakkumine teistele tööstusvaldkonna ettevõtetele. Lisaks põhitegevusalale on ettevõttel oma tootepere andmesidevõrgu sidekappide ja lisatarvikute näol, mida arendatakse, turustatakse ja toodetakse telekomi sektori klientidele nii Eestis kui mujal Euroopas. ASi Harju Elekter Teletehnika Keilas asuv 9000 m^2 tehas on oma tootmismahtudega üks suurimaid õhukeste lehtmetalltoodete valmistajaid lähipiirkonnas.

Ettevõttes töötas 2020. aasta lõpu seisuga 91 (2019: 86) inimest ja 2020. aastal keskmiselt 89 (2019: 101) inimest. Töötajatest umbes 80% on otseselt seotud tootmisprotsessidega ja 20% on kontoritöötajad.

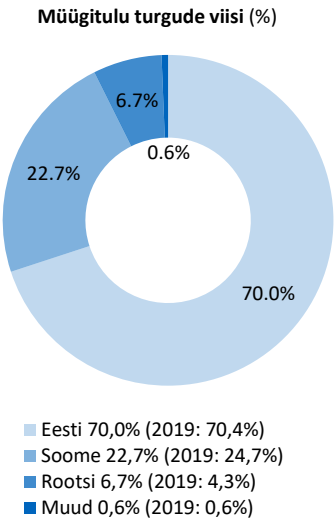
2020. aasta kujunes AS-i Harju Elekter Teletehnika jaoks edukaks, mida ilmestab tugev efektiivsuse kasv, mis on peamiselt tingitud eelnevatel aastatel tehtud sisemistest struktuurimuudatustest ja investeeringutest. Aruandeperioodi müügitulu kasvas võrreldes aasta varasemaga 26% (2019: 18%), moodustades 9,1 (2019: 7,2) miljonit eurot. Müügitulust 30,0% (2019: 29,6%) teeniti välisturgudel. Tootegruppide lõikes kasvas enim kontsernisisene lehtmetalltoodete müük. Lisaks Kontserni ettevõtetele pakutavate allhanketoodetele olid suurimad ekspordiartiklid andmesidevõrkude telekomi tooted ja nende lisatarvikud. Peamised sihtturud olid Soome ja Rootsi.

Ettevõtte kontsernisisene kui ka -väline kliendibaas kasvatas nõudlust ja maailmamajandust mõjutanud kriisis märkimisväärselt kannatada ei saanud. Kuna klientide nõudlus oli aasta lõikes jätkuvalt sesoonne, kasutati perioodiliti täiendavaid allhanke partnereid ja ajutist tööjõudu, et tagada klientidele vajalik tootmismaht. Lisaks tekkis globaalses turbulentses majanduskeskkonnas rohkem võimalusi hankida toormaterjali soodsamatel tingimustel kui varasematel perioodidel.

2020. aastal jätkati tootmise efektiivsuse tõstmist ja automatiseerimist. Suuremad investeeringud tehti lehtmetalli robotpainutuse seadmetesse ja aruandeaasta lõpus käivitatud uude ERP tarkvarasse. Lisaks investeeringutele jätkati panustamist töötajate arengusse, viies läbi erinevaid erialaseid koolitusi.

2021. aastal suunatakse tähelepanu müügimahtude suurendamisele, seda nii Kontsernisiseste kui ka -väliste klientide osas. Kasvu võimendamiseks on eesmärgiks jätkata investeeringuid tehnoloogiasse eelkõige lehtmetalli töötlusseadmete osas ning viia lõpuni uue ERP tarkvara juurutus, millest tulenevalt saab tõsta senist digitaliseeritust nii ettevõtte sees kui ka tarneahelas laiemalt. Samuti jätkatakse töös olevate oma toodete arendustegevusega. Pikas perspektiivis on ettevõtte kõik tegevused ajendatud soovist saada klientide esimeseks valikuks nii omatoodete kui ka allhanke toodete ja teenuste osas ning toetada kliente nende eesmärkides.

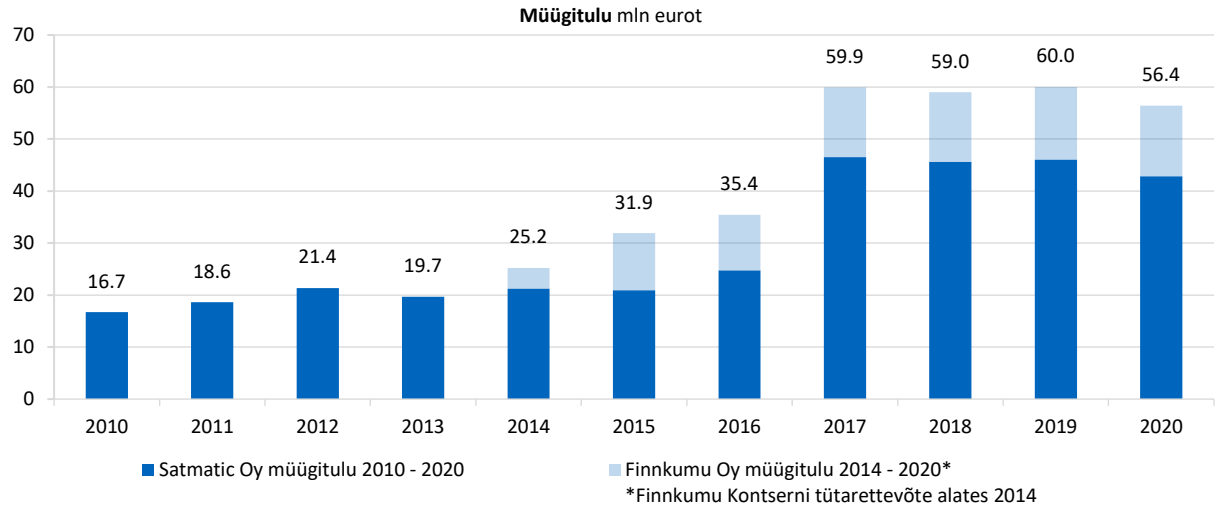
Satmatic Oy

Aruandeaastal Kontserni struktuuri ühtlustamiseks tehtud muudatustest suuremad puudutasid Soomes asuvaid AS-i Harju Elekter 100%-list tütarettevõtet Satmatic Oy-d ja tema tütarettevõtteid. 31. detsembril 2020 ühendati alates 2019. aastast ühtse juhtimise all olnud Satmatic Oy (peakontoriga Soomes Ulvilas ning tehastega Ulvilas ja Keraval) ja Finnkumu Oy (tootmisüksusega Kurikkal) ning Kiinteistöt Oy Ulvila Sammontie 9. Viimase etapina 2020. aastal toimunud struktuurimuudatuse osas toimus 31. detsembril 2020 Satmatic Oy jagunemine ning kinnisvaraomandid Ulvilas ja Keraval anti üle Harju Elekter Kiinteistöt Oy-le. Satmatic Oy-st on tänaseks kujunenud üks juhtivaid tööstusautomaatika- ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootjaid Soomes, kelle uueks ärinimeks ka alates jaanuarist 2021 on Harju Elekter Oy.

Aasta lõpus üheks ettevõtteks ühinenud Satmatic Oy ja Finnkumu Oy 2020. aasta käive kokku oli 56,4 (2019: 60,0) miljonit eurot, vähenedes 6% võrreldes eelmise aastaga. Satmatic Oy-s töötas aruandeperioodi lõpu seisuga kokku 105 (2019: 103) inimest, aruandeperioodi keskmine töötajate arv oli 109 (2019: 103) inimest.

Ettevõtte tooted on suunatud tööstus-, energiatootmis- ja -jaotussektoritele ning infrastruktuuri projektidele, kattes klientide vajadused alates toodete, programmide- ja projektide väljatöötamisest kuni hooldusteenuste pakkumiseni. Tootevalik on lai ning tooteportfelli kuulub erinevaid kuni 20 kV tooteid ja lahendusi. Oluline osa Satmatic Oy müüakse väljapoole Soomet ning need jõuavad klientideni peamiselt läbi tootjate ja

eksportijate. Samas on Satmatic Oy Soomes ka Kontserni Eesti ettevõtete toodete maaletooja ja edasimüüja. Eestist imporditud toodete vahendusmüük Soome turule moodustas 17,0 (2019: 17,5) miljonit eurot.

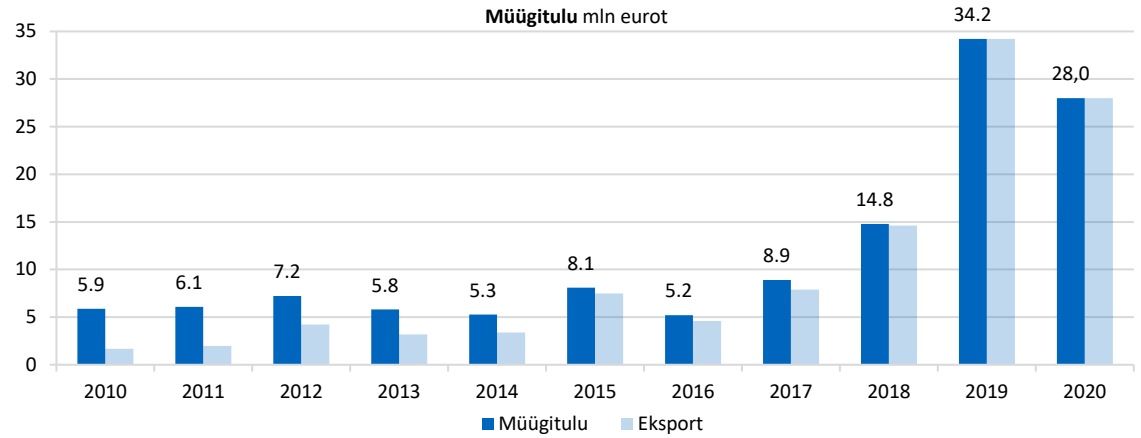
Aruandeaasta oli Soome tootmissegmendi ettevõtetele väljakutserohke: tellimuste mahus tekkis tagasilööke ning pidevalt muutuvate oludega arvestamine tegi tootmise planeerimise keeruliseks. Märgatavalt kasvas tarnijate hinnasurve materjalide ja komponentide osas ning konkurents suurtes hangetes. Kõigest hoolimata suutis ettevõte hoida tugevat tootmismahtu ning energiavõrgu sektori tellimuste vähenemist aitas kompenseerida teiste ärivaldkondade stabiilne tulemus. Tehaste tootmis- ja inseneri teenuste pakkumise võimekus on jätkuvalt kõrge. Möödunud aastal töötati klientide tarbeks välja erinevaid elektri-, juht- ja jõuautomaatikaseadmeid ning lahendusi tselluloosi- ja paberitööstusele, aga ka kivivilla-, terase- ja toiduainetetööstustele ning *offshore* ja laevaehituse, kaevanduste ja elektrijaamade tarbeks.

Endine Finnkumu Oy Kurikka tootmisüksus, kus kasutuses on 2500 m^2 tootmis- ja kontoripinda, on peamiselt keskendunud komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide tootmisele, sh projekteerib, toodab ja turustab seadmeid elektrienergia jaotussektori tarbeks Soome turule. Kliendibaasis ega toodetes ei olnud aruandeaastal märkimisväärseid muutusi ning hoolimata ebakindlusest maailmamajanduses töötas Kurikka üksus läbi aasta stabiilselt. Kurikka üksuses toodetud kvaliteetsetel alajaamadel on Soomes jätkuvalt hea maine ja pika tegevusaja jooksul on välja kujunenud kindel lojaalne kliendibaas, kelle tellimusi käsitleb väikesearvuline müügimeeskond. Koostöös klientidega parendatakse tooteid ning kohandatakse need konkreetsetele projektidele sobivaks. Sarnaselt varasemate aastatega arendatakse omatooteid, seda ka koostöös Kontserni teiste ettevõtetega.

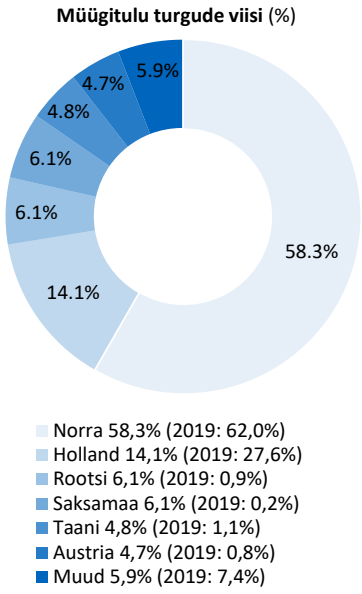
Satmatic Oy tegevus tulevikus põhineb jätkuvalt lepingulisel tootmisel, projektiteenustel ning tarnetel elektrienergia jaotussektorile, tootmissektori ja infrastruktuuri tarbeks. Kõiki operatsioone arendatakse pidevalt edasi, rakendades automatiseerimist suurendavaid uusi lahendusi. Oodata on kindlasti mõnevõrra tihedamat konkurentsi. 2021. aasta eesmärkideks on ühendatud ettevõtete üksuste veelgi tõhusam koostöötamine, mille jaoks ühtlustatakse protsesse Kurikka tootmisüksusega ja tehakse ettevalmistusi uue finantstarkvara võimalikuks kasutuselevõtuks ning Kurikka tootmisüksuse ISO 9001 ja ISO 14001 sertifitseerimiseks. Eraldi tähelepanu all on paindlikkuse suurendamine nii majanduslike kui ka klienditellimuste mahtudega seotud muutustega toimetulemiseks. Jätkub igapäevane koostöö Kontserni teiste ettevõtetega ning ettevalmistused uute elektrivõrgu ettevõtete raamlepingute täitmiseks koos AS-i Harju Elekter Elektrotehnikaga.

Harju Elekter UAB

AS-i Harju Elekter 100% Leedus asuv tütarettevõte Harju Elekter UAB kuulub Kontserni alates 2003. aastast. Ettevõtte fookus on suunatud toodete ja lahenduste välja töötamisele ja lepingulisele tootmisele süsteemi integraatoritele merendus- ja tööstussektoris, tarnides neile spetsiaalselt kliendi tarbeks välja töötatud energiajaotuse ja sagedusinverter lahendusi. Ettevõtte peakontor ja tootmiskompleks asuvad Leedus Panevežyses. Ettevõttes töötas 31. detsembri seisuga 223 (2019: 251) inimest ning aruandeaastal keskmiselt 235 (2019: 207) inimest.

Ettevõtte aruandeaasta müügitulu oli kokku 28,0 (2019: 34,2) miljonit eurot. Pärast 2019. aasta hüppelist kasvu (+131%) langesid müügitulud 2020. aastal varasemaga võrreldes 18%. Müügitulu langust on enim mõjutanud heitlikest majanduslikest oludest tingitud tellimuste edasilükkamine või muutmine klientide poolt. Pea kogu Harju Elekter UAB toodang eksporditakse Panevežyses asuvast tehasest üle maailma erinevatesse sihtriikidesse, millest aruandeperioodil olid olulisemad Norra, Holland, Rootsi ja Saksamaa.

Valdav osa müügitulust teeniti projektipõhiste toodete ja teenuste väljaarendamisest, tootmisest ja müügist merendus- ja laevandussektorile. Tootesortimendis olid suurima osakaaluga erinevad sagedusmuundurseadmete süsteemid ning elektri- ja kontrollkilbid merendussektorile. Kvaliteetsete toodete pakkumine merendussektorile on väga tugevalt seotud ettevõtte kõrgetasemelise inseneritöö võimekusega, kuna tellimused on seotud peamiselt projekti- ja kliendikohaste lahendustega, mida ei leidu standardkataloogides.

Lisaks aktiivsele müügitööle ja tootmise laiendamisele on ettevõtte jaoks väga oluline kvaliteedi tõstmine ning lepingupõhise tootmise efektiivsuse arendamine. Aruandeaastal läbis ettevõte edukalt Bureau Veritase poolt teostatud sertifitseerimise standardi AQAP 2110: 2016, mis annab Harju Elekter UAB-le edaspidiseks võimaluse pakkuda väga kõrgekvaliteetseid tooteid mereväelaevastikele. Jätkus hea koostöö pikaaegsete klientidega ning otsiti aktiivselt võimalusi osalemiseks uutes hangetes. Üha suurem hulk igapäevaseid töid ja tegemisi suunati e-kanalitesse - töötajatele korraldati erinevaid virtuaalseid täiendkoolitusi ning reisipiirangute tõttu korraldati müügitööd ja kohtumisi virtuaalselt. Samuti alustati üleminekut uuele ERP tarkvarale, mille lõplik kasutusse võtmine on kavandatud 2021. aasta suvesse.

2021. aasta olulisemateks plaanideks on tootmis- ja büroohoone laienduse neljanda etapi tähtaegne valmimine ja kasutusse võtmine ning ettevõtte äritegevuse mahtude kasvatamine.

Harju Elekter AB

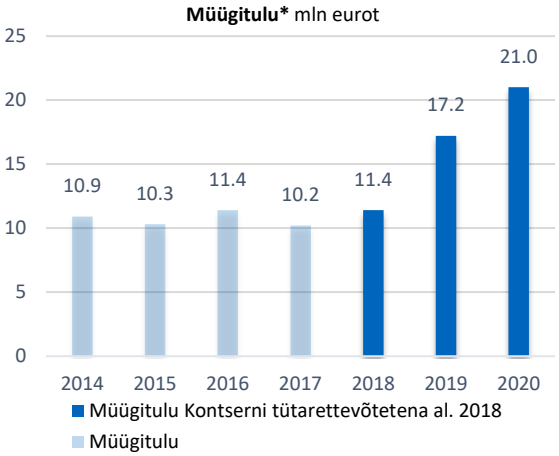
Aruande aastal toimusid Kontserni Rootsi tütarettevõtete osas mitmed muudatused. Eesmärgiga lihtsustada ja ühtlustada Kontserni ettevõtete juhtimisstruktuuri ühendati Kontserni 100%-lised Rootsi tütarettevõtted SEBAB AB ja Grytek AB. Peale ühinemist muudeti õigusjärglase SEBAB AB ärinimi Harju Elekter ABks, eesmärgiga ühitada ärinimed igapäevaselt kasutatava kaubamärgiga.

Struktuuri muudatuste eesmärk oli lihtsustada ja ühtlustada Kontserni ettevõtete juhtimisstruktuure. Alates 01. jaanuarist 2020 olid SEBAB AB ja Grytek AB ühise uue tegevjuhi juhtimise all. Ettevõtete ühendamise ja nimevahetusele lisaks on aruandeaasta jooksul ühtlustatud erinevate üksuste tööpõhimõtteid, tagamaks, et ühtse Harju Elekter AB nime all edaspidiselt tegutsev ettevõte oleks tõhus ja orienteeritud kasvule Rootsi turul.

Harju Elekter AB on spetsialiseerunud energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingelahenduste väljatöötamisele ning nende tarnimisele infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuvenergia sektorile. Ettevõtte peakorter koos tootmis-, müügi- ja teenindusüksuse ning laoga paikneb Malmös. Ettevõtte insenertehnilisi lahendusi pakkuvad harukontorid asuvad veel ka Stockholmis ja Borlänges, mida toetavad piirkondlikud üksused Borås, Finspångis, Västeråsis ja Luleås. Ettevõttes töötas 31. detsembri seisuga 68 (2019: 59) inimest ja aruandeperioodil keskmiselt 62 (2019: 63) inimest.

2020. aasta osutus Harju Elekter AB jaoks kokkuvõttes edukaks, müügitulu kasvas ühendatud ettevõtete osas kokku 22% ja moodustas 21,0 (2019: 17,2) miljonit eurot. Ettevõtte põhi turg on Rootsi, kus teeniti aruandeaastal 96% (2019: 100%) müügituludest.

Aruandeaasta oli edukas hangete osas. Jaanuaris võideti kolm hanget energiajaotussektori tellimustele, septembris Stockholmi Slusseni metroojaama alajaamade hange ning 2021. aasta alguses koostöös AS Harju Elekter Elektrotehnikaga Rootsi suurima jaotusvõrguettevõtte E.ON Energidistribution AB hange ligi 1500 alajaama tarneks.

* Graafikul on esitatud summeeritud kujul eelnevate perioodide osas Rootsis asunud ja tänaseks liidetud tütarettevõtete SEBAB AB ja Grytek AB müügitulud

Suurima investeeringuna alustati üleminekut uuele ühtsele ERP tarkvarale, et tõsta digitaliseerituse taset ja tagada uuenenud struktuuris andmete ja informatsiooni kiire vahetamine. Uue tarkvara täielik kasutusele võtmine on planeeritud 2021. aasta I kvartali lõppu.

Kokkuvõtlikult võib Harju Elekter AB aastat kirjeldada väga muutusterohkena. 2021. aastal jätkub ettevõttesiseste struktuuride ja tööpõhimõtete uuendamine ja ühtlustamine, et keskenduda ärimahtude ja efektiivsuse kasvatamisele tulevikus. Fookuses on erinevate standardite ja sertifitseerimiste teostamine ning kontsernisisese koostöö suurendamine Rootsi turu suunal.

KINNISVARA

Kinnisvarasegmendi tegevused hõlmavad tööstusliku kinnisvara arendamist, hooldust ja rentimist, kinnisvara ja tootmisvõimsuste ülalpidamisega seotud teenuseid ning teenuste vahendamist. Kinnisvara on klassifitseeritud eraldiseisvaks segmendiks, sest selle varade maht on rohkem kui 10% Kontserni varade mahust. Segmendi tegevust korraldab AS-i Harju Elekter kinnisvaraosakond. Aruandeaasta lõpu seisuga töötas kinnisvaraosakonnas 7 (2019: 7) inimest.

Kontsern omab kinnistuid tööstusparkides Eestis (Keila, Allika ja Haapsalu), Soomes (Ulvila, Kerava, Kurikka) ja Leedus (Panevežys), kokku 69 ha, millel asub 106,9 tuhat m^2 tootmis-, kontori- ja laopindasid. Kontserni-välistele klientidele renditakse pindu Keila, Allika ja Haapsalu tööstusparkides.

Aruandeaastal oli kinnisvara segmendi äritulu kokku 5,0 (2019: 4,7) miljonit eurot, millest kontserniväline müügitulu moodustas 3,3 (2019: 3,3) miljonit eurot, andes konsolideeritud müügitulust 2,2% (2019: 2,3%). Kinnisvara segmendi müügitulust moodustas renditulu 87% (2019: 83%) ning kommunaal- ja muud teenused 13% (2019: 17%).

Aruandeaasta olulisemateks sündmusteks on Allika Tööstuspargis valminud ligi 4000 m^2 kogupinnaga Laohotell 2, mis valmimise järgselt täideti rentnikega 100%-liselt. Lisaks sellele omandati Allika Tööstuspargi läheduses kaks kinnistut kogupindalaga 14,6 ha nii päikeseelektrijaamade rajamiseks kui ka võimalikeks kinnisvara arendusteks.

2021. aastal jätkatakse kinnisvara arendustegevustega ning rentnike huvist lähtuvalt planeeritakse alustada uue seniste laohotelli hoonete kontseptsiooni järgiva Laohotell 3 ehitust.

MUUD TEGEVUSED

Muud tegevused koondavad valdkondi, kus iga tegevusala ei ole piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavaid segmente. Sellised tegevused Kontsernis on näiteks finantsinvesteeringute juhtimine, elektrikaupade jae- ja projektimüük ning laevaehituse elektriinstallatsioonitööd. Muud tegevusalad on Kontserni seisukohalt väheolulised ja ükski neist ei moodusta eraldiseisvat segmenti aruandluse tarbeks.

Muude segmenteerimata tegevuste kontserniväline müügitulu kokku oli aruandeaastal 17,8 (2019: 15,3) miljonit eurot, kasvades aastaga 16,3% ning müük teistele tegevussegmentidele oli 0,1 (2019: 0,6) miljonit eurot. Muud tegevused moodustasid 12,2% (2019: 10,6%) Kontserni konsolideeritud müügitulust.

AS Harju Elekter

AS Harju Elekter on Kontserni emaettevõte. Ettevõtte tegevus jaotub kaheks: kinnisvara ja muud tegevused. Kinnisvaraga seotud tegevuste kõrval tegeleb Emaettevõte Kontserni ettevõtete koostöö koordineerimisega, nõukogu ja juhatuste kaudu tütarettevõtete strateegilise juhtimise, Kontserni rahavoogude juhtimise, investeeringute planeerimise ja juhtimise ning äriarendus- ja arendustegevusega, aga ka personali-, infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniteenuste osutamisega. Emaettevõtte muude tegevuste äritegevus moodustas konsolideeritud müügitulust 0,3% (2019: 0,4%). Emaettevõttes väljaspool kinnisvaraosakonda töötas aruandeperioodi lõpu seisuga 16 (2019: 18) inimest.

Telesilta Oy

AS-i Harju Elekter 100% tütarettevõte Telesilta Oy on Soomes Uusikaupunkis 1978. aastal asutatud elektritööde ettevõte, mis on spetsialiseerunud laevade elektrisüsteemide projekteerimisele ning seadmete valmistamisele, paigaldamisele, seadistamisele ja hooldusele Soome turul. Ettevõte pakub klientidele spetsiifilisi lahendusi, omatoodete osakaal on marginaalne. Ettevõttes töötas 31.12.2020 seisuga 30 (2019: 30) inimest ning aruandeperioodi keskmine töötajate arv oli 29 (2019: 30). Telesilta Oy kuulub Kontserni 2017. aastast.

Aruandeaasta müügitulu oli 4,2 (2019: 3,0) miljonit eurot, mis kasvas 40% võrreldes eelmise aastaga. Suur müügitulu kasv on tingitud erakordselt madalast võrdlusbaasist 2019. aastal, mille põhjustas mitme suure laevaehitusprojekti lõppemine sellele eelnenud aastal. 2020. aastal alustati Soome Piirivalve tarbeks ehitavate laevade elektritööde lepingu täitmisega. Aastat jäävad ilmestama muutlikud olud ja korduvalt peatatud või edasilükatud mitmed suured laevaehitusprojektid. Ettevõte osales väga aktiivselt erinevates hangetes ning keskendus sisemiste protsesside uuendamisele.

Telesilta Oy 2021. aasta eesmärkideks on aktiivne müügitöö ja hangetel osalemine; digitaliseerituse taseme tõstmine ja ettevalmistused uuele ERP-süsteemile üleminekuks; ning elektritööde üksuste võimekuse laiendamine Turu ja Rauma piirkonnas.

Energo Veritas OÜ

Energo Veritas OÜ fookus on suunatud projektijuhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele. Ettevõttel on müügikontorid ja kauplused Tallinnas ja Tartus, mille vahendusel on korraldatud Kontserni ja sellega seotud ettevõtete toodete ja muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük väiksema ja

keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele ning jaeklientidele. Aruandeperioodil toimunud ettevõttesiseste ümberstruktureerimiste käigus suleti maikuus esindus Keilas, mille klientide teenindamise võttis üle Tallinna esindus. Ettevõttes töötas 31.12.2020 seisuga 19 (2019: 27) inimest ning aruandeperioodi keskmine töötajate arv oli 20 (2019: 25). Energo Veritas OÜ kuulub Kontserni alates 2017. aastast ning AS-i Harju Elekter osalus ettevõttes on 80,52%.

Energo Veritas OÜ 2020. aasta müügitulu oli 8,7 (2019: 8,3) miljonit eurot. Müügikasvule andis jätkuvalt suure panuse 2019. aastal valminud uus Tallinna müügiesindus ja keskladu. Aruandeaasta müügitulu jäi keerulisest majanduskeskkonnast tingituna alla esialgselt plaanitule ning lõppjärgus olid mitmed varasematel aastatel võidetud hanked (millest olulisemad Elektrilevi OÜ trafode hange ja *Last Mile* projekt). Kõigest sellest hoolimata suutis ettevõtte tugev müügitöö tagada müügitulu kasvuks 5,4% (2019: 19,6%), samas olid müügimarginaalid terve aasta jooksul tugeva surve all.

Kokkuvõttes suutis Energo Veritas OÜ keerulistes tingimustes ja organisatoorsete muutuste keskel siiski kasvatada turuosa ja leida uusi kliente. 2021. aasta fookuses on veelgi aktiivsem müügitöö eelkõige projektimüügi ja hangetel osalemise osas, ettevõtte efektiivsuse tõstmine ning tootesortimendi uuendamine.

Harju Elekter Services AB

2010. aastal loodud Harju Elekter AB nimetati aruandeaastal ümber Harju Elekter Services AB-ks. Tegemist on müügiorganisatsiooniga, mis on orienteeritud Kontserni keskpinge- ja alajaama toodete turustamiseks Rootsis. Aastatel 2014 - 2017 oli ettevõtte tegevus ajutiselt peatatud. 2017. aasta veebruaris ostis AS Harju Elekter ettevõttes 10%-lise vähemusosaluse, kasvatades osaluse 100%-ni ning sama aasta sügisel alustas tütarettevõte taas aktiivset äritegevust. Harju Elekter Services AB 2020. aasta müügitulu oli 4,9 (2019: 4,1) miljonit eurot, mis kasvas 20% (2019: 52%) tänu Kontserni teiste ettevõtetega koostöös pakutud edukatele elektriseadmelahendustele Rootsi turu klientidele. Aruandeperioodil oli ettevõttes 1 (2019: 1) töötaja.

INVESTEERIMINE, INNOVATSIOON JA ARENDUSTEGEVUS

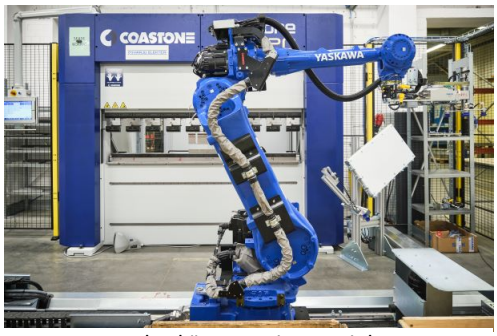
Investeeringud

Harju Elekter on järjekindlalt investeerinud erinevate ärivaldkondade arendusse ning hoolitsenud selle eest, et piisavad taastuvinvesteeringud tagaksid tootmisprotsesside, tehnoloogilise põhivara, ärikinnisvara ja äritegevust toetavate IT-lahenduste jätkusuutliku toimivuse. Kontsern jätkab äritegevuse mitmekesistamise eesmärgil ka investeerimist finantsvarasse. Pikemas strateegilises vaates peab Harju Elekter oluliseks panustada valdkondadesse, mis toetavad Kontserni tegevust nii taastuvenergia kui ka rohelise elektrienergia jaotus-, salvestus- ja tootmisrakendustega.

Kontsern investeeris 2020. aastal põhivarasse (sh tehnoloogia- ja kinnisvarainvesteeringud) 8,1 (2019: 5,5) miljonit eurot. Investeeringud erinevatesse varagruppidesse jagunesid riigiti: Eestis 4,0; Soomes 0,3; Rootsis 0,1 ja Leedus 3,7 miljonit eurot.

Investeerimistegevus 2020. aastal

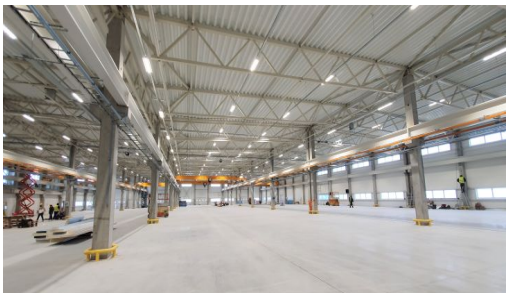
1. Tootmistehnoloogiline põhivara ja IT-lahendused

Robotkäpaga painutuspink

- AS-i Harju Elekter Teletehnika soetati robotkäpaga painutuspink. Tööstusrobot tagab lehtmetalltoodete ühtlase kvaliteedi, vabastab pikemas perspektiivis tööjõudu ja võimaldab inseneridel omandada robotiseerimise rakendamisel hinnalist kogemust ja oskusi tulevikuks.
- AS-is Harju Elekter Teletehnika juurutati ja alustati tööd uue ERP-süsteemiga, et toetada ja tõhustada äriprotsesse.
- Satmatic Oy-s osteti valuvormid uuele elektriautode laadimisjaamade projektile Elektra. Uue ja moodsa disainiga erinevad elektriautode laadimisseadmed ja sõiduautode elektriküttеseadmed koos nutika tarkvaraga võimaldavad pakkuda jätkuvalt konkurentsivõimelisi lahendusi Soome turule ja siseneda Rootsi turule, kus vastav segment on kiirelt kasvamas.
- Harju Elekter UAB-sse soetati lehtmetalli painutusseade koos ladustamisseadmega. Investeeringuga kindlustas Kontsern lehtmetalli käsitlemise võimekuse ja operatiivsuse Leedu tütarfirmas, mis tagab paindlikkuse ja suutlikkuse projektidesse sisse viia viimase hetke muudatusi, mida allhankega on raske saavutada.
- Harju Elekter UAB-sse osteti test-transformaator, mis võimaldab operatiivselt testida jõuelektroonika toimivust reaalpingetel ning pakkuda seda teenusena ka väljapoole.

2. Kinnisvara

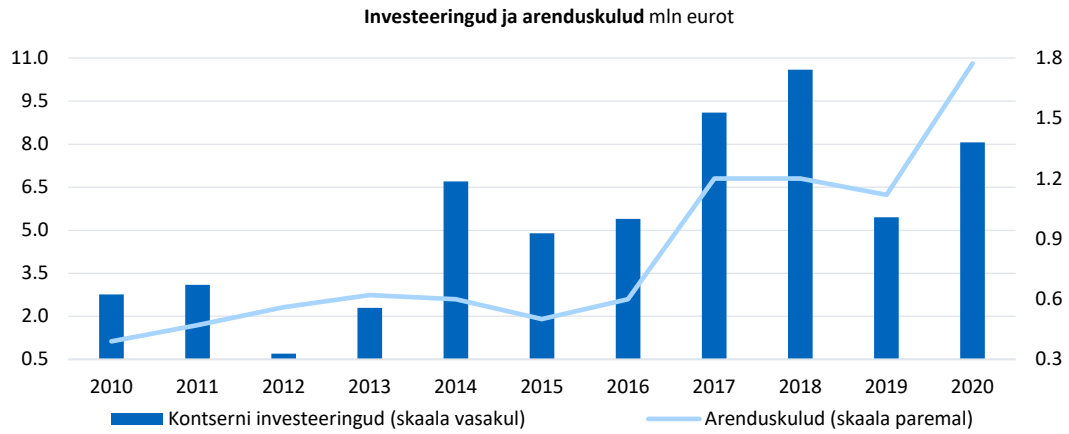

Leedu tehase laiendus seisuga 24.02.2021

- Eestis ja Soomes omandati erinevaid äri- ja tootmis-otstarbelisi kinnistuid kokku 155 610 m^2 ulatuses.
- Allika Tööstuspargis, Saue vallas valmis Laohotell 2 (3877 m^2), mis aasta lõpu seisuga oli täielikult välja renditud.
- Alustati Leedu tütarfirma Harju Elekter UAB tehase laienduse neljanda etapiga (7996 m^2), mis valmib 2021. aasta teises kvartalis.

3. Taastuvenergiaprojektid

- Aruandeaastal rajati ja soetati kuus erinevat päikeseenergia kommertsjaama koguvõimsusega 397 kW.

Investeeringute ja arenduskulude jaotus 2010 – 2020 miljonites eurodes

Arendustegevus ja innovatsioon

Harju Elekter soovib olla esimene valik oma klientidele toetamaks nende ärilisi eesmärke. Selle nimel tehakse järjepidevat tööd toodete, protsesside, tarneahela ja infotehnoloogiliste lahenduste arendamiseks.

Kontserni tegevusala mõjutavad ülemaailmsed eesmärgid kliimasoojenemise pidurdamisel ja jõuliselt käivituv rohepööre, mis loovad võimalusi, kuid ka vajadusi õppimiseks, arendamiseks ja katsetamiseks. Järgides turu ja klientide ootuseid, on Kontsernis seatud ambitsioonikaks eesmärgiks vähendada enda ja oma klientide ökoloogilist jalajälge, alandades materjalimahtu ja energiatarbimist nii meie protsessides kui ka toodetes. Kontsern on veendunud, et puhtam ja ökonoomsem tulevik on kannustatud innovaatilistest elektrotehnilistest toodetest ja protsesside digitaliseerimisest. Harju Elekter jagab huvirühmadega maailmavaadet, mis ühest küljest inspireerib Kontserni töötajaid ja teisalt annab selge sõnumi aktsionäridele Harju Elekter kontserni insenertehnilisest ja ökoloogilisest jätkusuutlikkusest.

Kontsern toetab kontsernisisest uuenduslikku tootearendust innovatsioonikonkursiga, mis toimus 2020. aastal juba 10. korda. Esitatud üheksast kaalukast tööst jõudsid äramärkimisele kolm: I koht „Erilahendusega alajaamad – projekteerimine ja valmistamine“ AS Harju Elekter Elektrotehnika; II koht „*Kongsberg Maritime K-Power Drive project*“ Harju Elekter UAB ja III koht „ *Future Chargers Electra*“ Satmatic Oy.

Arendusprojektid 2020. aastal

Aruandeaastal võeti Kontsernis tervikuna tähelepanu alla projektlahendustes kasutatavad tehasetootelised *e-house* (HEJA) ja SKID-tüüpi rakendused. Viimaste tarvis töötati välja mudel projekteerimiseks ja mehhaaniliseks tugevusarvutusteks, lisaks loodi sobivad protsessiarendused tootmiseks.

SKID-tüüpi rakendused

Eestis toimusid AS-is Harju Elekter Elektrotehnika arendustegevused Elektrilevi OÜ alajaamade hanke teenindamiseks. Samuti arendati välja Elektrilevi OÜ *Last Mile* fiiberoptika tooteperekond, mis sisaldab erilahendusena loodud jaotuskappe nii piirkonna kiire interneti võrgu ehituseks kui ka lõpp-punkti liitumiseks. Jätkati madalpinge konfiguraatoriga mehaanikalahenduse Hecon edasiarendamist. Standardite kohaselt katsetatud madalpinge elektrikilbilahendus võimaldab koostada

erinevaid mootori kontrolli keskuseid ja tööstusautomaatika ning tavaliste madalpinge elektrijaotuskilpide projekteerimist ja tootmist.

AS-is Harju Elekter Teletehnika arendati koostöös Saunum Grupp AS-iga välja saunatehnoloogia toodete partnerlahendused. Allhanke korras loodi erinevaid kliendipõhiseid lehtmetalltoodete arendusi ka teistele klientidele. Lisaks töötasid AS-i Harju Elekter Teletehnika insenerid välja mehaanikatooted Kontserni Soome ja Eesti tütarfirmade alajaama ja telekomitoodetele, mille tulemusel kasvas oluliselt kontsernisiseste lehtmetalldetailide ja koostude tarnimine.

Kontserni Eesti ja Soome ettevõtetes tehti nii erinevaid arendustöid kui ka prototüüpimist. Elenia Oy (I etapi tarned 2021 kuni 2023) ja Caruna Oy (I etapi tarned 2021 kuni 2023) hangete teenindamiseks Soomes viidi läbi standartile IEC 62271-202 – Part 202 vastavad tüübikatsetused Łukasiewicz Research Network - Institute of Electrical Engineering laboris Poolas. Hangete pakkumise- ja rakendusfaas oli heaks koostööprojektiks Eesti ja Soome inseneride jaoks. Lisaks oli Satmatic Oy-s käsil elektriautode laadimisjaamade arendusprojekt Soome ja Rootsi turu jaoks.

Harju Elekter UAB-s oli aruandeaasta olulisemaks arendusprojektiks Kongsberg Maritime K-Power Drive uudne insenerilahendus laevaehitusfirmadele. K-Power Drive on kompaktne vedelikjahutusega keskkonnasõbralik kuni 5700 kW võimsusega süsteem, mis on võetud klientide poolt väga hästi vastu ning on tänaseks tarnitud 15 laevale ja *off-shore* süsteemile.

Varasemalt juurutatud IT-lahendused võimaldasid Harju Elektri kontserni ettevõtetel kevadel alanud eriolukorras suunduda sujuvalt kaugtööle. Aasta jooksul optimeeriti süsteeme ja arvutivõrku veelgi, et parandada ressursside ja teenuste kättesaadavust sõltumata töö tegemise asukohast. Ühtlasi koliti Harju Elektri Eesti ettevõtete serveripark täielikult teenuspakkuja juurde, tagades jätkusuutliku ja paindliku ressursi IT-teenustele.

Aasta jooksul läbiti äriinfo haldamise andmelao- ja aruandlusprojekti I etapp ning juurutati toodete tehnilise konfigureerimise platvorm, et lihtsustada klientidele tehniliste lahenduste pakkumist. Lisaks mitmete küberturvalisuse tagamise ja arendamisega seotud tegevustele standardiseeriti sisevõrkude kaitsemehhanisme ja täiendati infosüsteemide monitooringu võimekust.

KVALITEET TOODETES JA KLIENDISUHETES

Kvaliteedisüsteem

Kontsernis on tugeva ja pikaajalise kliendisuhte aluseks kvaliteetsed tooted, tarnekindlus, sujuv koostöö ja kliendi mõistmine. Lisaks sellele on kliendi seisukohast oluline ettevõtte usaldusväärsus, mis on seotud jätkusuutliku tegevuse ja pika ajalooga.

Kontserni vaates on toode kvaliteetne, kui:

- toode on ohutu, vastab kliendi etteantud tehnilistele nõuetele ja on visuaalselt korrektne;
- toode ületab kliendi ootusi ning pakub kliendile lisaväärtust;
- toote valmistamisega seotud protsessid on kooskõlas kohaldatavate seadusjärgsete ja normatiivsete nõuetega.

Kontsern peab kvaliteedijuhtimises oluliseks seitset printsiipi:

- **Kliendikesksus** – põhifookus on suunatud kliendi nõuete täitmisele, et suurendada kliendirahulolu.
- **Eestvedamine** – iga taseme juht vastutab oma töölõigus kvaliteedi ja tööohutuse eest. Seejuures edendab ta protsessides järjepidevat parendamist ning osaleb organisatsiooni eesmärkide saavutamises.
- **Inimeste kaasamine** – Kontserni mõjusaks ja tõhusaks juhtimiseks kaasatakse inimesi kõikidel tasanditel ning nende motiveerimine ja koolitamine panustab ettevõtte eesmärkide saavutamisse. Lisaks innustatakse töötajaid võtma vastutust oma töö kvaliteedi eest.
- **Protsessikeskne lähenemine** – Kontsern juhib tegevusi omavahel seotud protsessidena, mis toimivad kooskõlalise süsteemina, et saavutada kvaliteedialased eesmärgid.
- **Parendamine** – kliendi ootuste ületamiseks ning rahulolu tagamiseks tähtsustab Kontsern oma protsesside pidevat parendamist.
- **Tõenduspõhiste otsuste tegemine** – Kontsern langetab otsused põhinedes andmetel ja teabe analüüsil ning hindamisel.
- **Suhete juhtimine** – Kontsern peab edu saavutamise juures oluliseks suhete juhtimist asjakohaste huvipooltega. Rõhku pannakse tarnijate arendamisse ja hea kommunikatsiooni hoidmisele.

Kehtivad kvaliteedijuhtimise ja keskkonnajuhtimise standardid ISO 9001 ning ISO 14001 on rakendatud enamikes Kontserni tootmisettevõtetes (vt tabelit „Juhtimissüsteemi sertifikaadid“). Finnkumu Oy (alates 31.12.2020 ühinenud Satmatic Oy-ga) valmistub ISO 9001 ja ISO 14001 sertifitseerimiseks, mis on planeeritud 2021. aastaks. AS-is Harju Elekter Elektrotehnika, Telesilta Oy-s and Harju Elekter UAB-s on olemas sertifitseeritud töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteem ISO 45001.

Juhtimissüsteemi sertifikaadid

Sertifikaat	AS Harju Elekter Elektrotehnika	AS Harju Elekter Teletehnika	Energo Veritas OÜ	Satmatic Oy	Telesilta Oy	Harju Elekter UAB	Harju Elekter AB
ISO 9001:2015	x	x	x	x	x	x	x
ISO 14001: 2015	x	x	x	x	x	x	x
ISO 45001: 2018	x				x	x	

Kontserni tütarettevõtetes teostatakse ka toodete sertifitseerimisfirmade või litsentsitoodete müüjate poolseid auditeid. Satmatic Oy-l on kehtiv UL-sertifikaat, mis on eelduseks ettevõtte toodete tarnimisel USA turule. Lisaks on Satmatic Oy, Harju Elekter UAB ning AS Harju Elekter Elektrotehnika omandanud Siemensi

poolt SIVACON-i sertifikaadi. Samuti omab Harju Elekter UAB MSA (*Manufacturing Survey Arrangements*) sertifikaati, mis on välja antud DNV GL poolt ning lisaks on organisatsioon sertifitseeritud Logstropi poolt.

AS Harju Elekter Teletehnika kuulub Eesti Kvaliteediühingusse, et aidata laiemalt teadvustada kvaliteediteemade ja töötajate koolitamise olulisust.

Tarnekindlus erineb ettevõtete kaupa sõltuvalt tehtava töö iseloomust, kliendi ootustest ja metoodikast, jäädes Kontserni kõigil ettevõtetel aruandeaastal vahemikku 78 - 100%. Kontserniülene keskmine näitaja oli 90% (2019: 92%).

Kvaliteediga seotud teemasid käsitletakse igapäevase juhtimis-, müügi-, arendus- ja tootmistegevuse ning logistika ja kinnisvaraarenduse lahutamatu osana. Kontserni ettevõtetes peetakse oluliseks kvaliteedi tagamist terve toote elutsükli jooksul. Kvaliteetne väljund saavutatakse tänu korrektsele tarneahela planeerimisele, kompetentsele tööjõule, tagasisidestamise süsteemi loomisele ja kvaliteedikontrolli rakendamisele erinevates etappides, et tuvastada vead võimalikult varajases staadiumis.

Kvaliteedi parendamine

Kvaliteedi parendamine on järjepidev protsess, millele saadakse sisend peamiselt neljast allikast:

1. Klientide tagasiside

Kontserni ettevõtete jaoks on klientide tagasiside ja soovituste kogumine olulisel kohal. Tütarettevõtted kasutavad erinevaid meetodeid kliendi tagasiside kogumiseks ja analüüsiks. Mõõdetakse klientide üldist rahulolu, soovitusvalmidust ning toodete ja insener-tehniliste lahenduste vastavust ootustele. Saadud tagasiside aitab kaardistada klientide üldist hoiakut ettevõtte suhtes, ent rahulolu juurpõhjuste tuvastamiseks ja järelduste tegemiseks analüüsitakse klientidelt saadud reklamatsioone ja parendusettepanekuid.

Kontsernivälistelt klientidelt laekunud põhjendatud kliendikaebuste arv oli võrreldes eelneva perioodiga samal tasemel: laekus keskmiselt 2,9 kliendikaebust iga miljoni euro müügitulu kohta. Kogu reklamatsioonide arv vähenes Leedu ja Soome ettevõtetes, kuid kasvas Kontserni Eesti ettevõtetes tööde sisu keerukuse ja mahu kasvu tõttu.

Kliendikaebuste käsitlemisele pööratakse Kontsernis suurt tähelepanu. Info peab jõudma vajalike töötajateni minimaalse viivitusega, et saaks koheselt rakendada tõkestavaid ja korrigeerivaid tegevusi. Kõik reklamatsioonid registreeritakse ja neid analüüsitakse. Tütarettevõtetel on kasutusel erinevad meetodid reklamatsiooni lahendamiseks (nt 8D, CAR), aga kõigil on sama ühine eesmärk – likvideerida juurpõhjus, et ennetada probleemide kordumised.

Tütarettevõtted jälgivad ja raporteerivad juhatustele ja nõukogudele tõrkekulusid, mis võivad tuleneda defektsest sisendmaterjalist, sisemistest mittevastavustest või kliendi reklamatsioonidest. Kui kulud ületavad eesmärgi, siis vajadusel koostatakse juurpõhjuse analüüs ning rakendatakse korrigeerivad tegevused kulude vähendamiseks.

Jätkuv ja tihe koostöö olemasolevate klientidega ning kliendilubadustest kinnipidamine tulemusena on 2020. aasta Kontserni keskmine rahuloluindeks jäänud samale tasemele, olles 100 punkti skaalal 78. 2019.-2018. aastal tehtud rahuloluküsitluste keskmine näitaja oli 80 punkti.

Kontserni ettevõtted mõõdavad klientide tagasisidet ja rahulolu erineval moel.

- AS-i Harju Elekter Elektrotehnika kliendirahulolu on viimaste aastate jooksul olnud kasvutrendis. 2020. aastal oli see 67 (2019: 53) punkti. Selle saavutamiseks pöörab AS Harju Elekter Elektrotehnika tähelepanu muudatuste juhtimisele ning sisemiste protsesside lihtsustamisele. Eesmärgiks on olla partnerite esimene valik energia juhtimisel ning hoida häid suhteid.
- AS Harju Elekter Teletehnika hindab kliendirahulolu kvartaalselt. Viie palli skaalal küsitakse esikümne klientidelt tagasisidet tootevaliku ja kvaliteedi, tarnetäpsuse ja -kiiruse, dokumentatsiooni korrektsuse, hinnataseme ja kontaktisikute kättesaadavuse kohta. 2020. aasta keskmine rahulolu tulemus oli 3,66 palli.
- Soome tütarettevõtetest küsib Satmatic Oy kvartaalselt klientidelt tagasisidet hinna, kvaliteedi, tarnekindluse ja üldise koostöö kohta ning 2020. aastal oli tulemus 63% (2019: 87%). Telesilta Oy hindab

kliendirahulolu tarnekindluse järgi ning jälgib lisaks garantiitöödeks kuluvate töötundide suhet projekti kogutöötundidesse. 2020. aasta kliendirahulolu tulemus oli 94%. Finnkumu Oy mõõdab samuti kvartaalselt kliendi rahuolu ning 2020. aastal oli see 87% (2019: 90%). Alates 2021. a algusest on Satmatic Oy ja Finnkumu Oy liidetud üheks tütarettevõtteks Harju Elekter Oy ja kliente käsitletakse ühtses inforuumis.

- Harju Elekter UAB kasutab kliendirahulolu mõõtmisel OTIF-it, mille väärtus 2020. aastal oli 95%.

2. Suhted tarnijatega ja materjali kvaliteet

Sobivate ostutingimuste saamiseks peetakse Kontsernis heaks tavaks ostude korral hangete korraldamist ja eri alternatiivide kaalumist. Oluline on hinnata tarnijatega seotud riske ja mitte jääda olukorda, kus ettevõte kasutab ainutarnijaid. Viimasel paaril aastal on tehtud esimesi samme ka kontserniülese ostutegevuse suunas. Ühtsed lepingud tarnijatega toetavad paremate tarnetingimuste ning sujuva ja läbipaistva protsessi saavutamist.

Osade materjalide või komponentide puhul on lõppklient määranud, mis tarnija teenuseid võib kasutada. Valikutes, kus Kontserni tütarettevõtted saavad ise otsustada, lähtutakse tarnijate tuntusest, mainest ja usaldusväärsusest, kvaliteedist, tarnetingimustest ja hinnast. Odavamast maksumusest olulisem on hinna ja kvaliteedi suhe. Peamised tarnijad on pigem püsivad ning uusi otsitakse eelkõige siis, kui tekib vastav vajadus või turule tuleb uus toode.

Kontserni ettevõtete jaoks on oluline tarnijatega heade partnerlussuhete hoidmine ning pidev tagasisidestamine. Heaks tavaks on olnud tarnijate külastamine ning auditeerimine, et veenduda tarnijate usaldusväärsuses ja jälgida tellimuste täitmise korraldamist. 2020. aastal seoses COVID-19ga lükati tarnija auditeerimised ja külastused järgmisesse perioodi.

Kontserni tarnijatest 31%-ga on kokku lepitud kindlad sotsiaalsed ja keskkonnakriteeriumid. Mitmed Kontserni tütarettevõtted korraldavad perioodilisi tarnijate hindamisi. Näiteks AS Harju Elekter Elektrotehnika sooritab kvartaalset tarnijate hindamist. Olulisemad kriteeriumid on OTD (*On-Time-Delivery*) ja kvaliteet. Tarnijatele saadetakse tagasiside ning vastavalt tulemustele vaadatakse koos tarnijaga üle arenemisvõimalused. Harju Elekter UAB suhtleb tarnijatega igapäevaselt, kuid aastas korra vaadatakse tarnijaga üle tarnija arendamise vormid (*supplier development forms*) info uuendamiseks ja murekohtade lahendamiseks.

3. Defektsete toodete osakaal tootmisprotsessis

Vigade avastamiseks rakendatakse kvaliteedikontrolli meetodeid erinevates etappides eesmärgiga avastada vead võimalikult varajases staadiumis. Leitud vead kajastatakse statistikas ning arutatakse läbi vastavate huvipooltega. Keerulisemate eritellimuste puhul esineb defekte rohkem kui seeriatootmises. Sellisel puhul aitab kliendirahulolu ja väiksema kliendikaebuste arvu tagada sisemise kvaliteedi hoidmine.

4. Auditid

4.1 Välisauditid

Klientide, järelevalveasutuste, toodete sertifitseerimise firmade või litsentsivalmistuse müüjate poolsed auditid ja kontrollid on Kontserni ettevõtetes regulaarsed. Kliendiauditid keskenduvad tootespetsiifiliste küsimuste kõrval üha enam tööohutuse, turvalisuse, inimõiguste ja keskkonnajuhtimise aspektidele tootmises. Seoses tervisekriisiga lükkusid 2020. aastal mitmed kliendiauditid ja -külastused edasi või need viidi läbi kasutades digilahendusi. Läbiviidud auditid läksid edukalt ning nende raames tehtud tähelepanekud on ettevõtetele kasulik sisend parendusteks.

2020. aastal AS-i Harju Elekter Teletehnika külastanud Saunum Group AS tõi Teletehnika tugevusena esile tootmisvõimsuse ning kiitis tehase korrasolekut. AS-i Harju Elekter Elektrotehnikat auditeeris Norra Siemens, kelle auditis kiideti puhast ja hästi organiseeritud tootmist. Samuti hinnati ettevõtte teadlikkust firma kvaliteedijuhtimissüsteemidest ning analüüsivõimet tuua esile nii hästi toimivaid kui ka parendamist vajavaid protsesse.

Soomes auditeeris AQ Trafotek Oy Satmatic Oy-d, kes oli rahul stabiilse tootekvaliteediga ning tarnekindlusega. Elenia Oy auditeeris Finnkumu Oy-d (alates 31.12.2020 ühinenud Satmatic Oy-ga) ning kiitis

nende paindlikkust ja kliendile vastutulelikkust. Rootsis läbis Harju Elekter AB edukalt E.ON Energidistribution AB kliendiauditi.

Leedus külastasid Harju Elekter UAB-d erinevad kliendid (Siemens AS, GE Power, Thyssenkrupp AG), kes andsid samuti positiivset tagasisidet. Ühtlasi viis Siemens läbi SIVACON-i toote sertifitseerimise.

4.2 Siseauditid

Siseauditid on samuti üks osa järjepidevast parendusest. Auditeerimise eesmärgiks pole puuduste otsimine, vaid vastavuste ja parendusvõimaluste leidmine. Auditi käigus on audiitor ja auditeeritav parendusprotsessi partnerid.

Kontserni tütarettevõtted viivad plaani alusel läbi siseauditeid ning siseaudiitorite meeskond koosneb erineva taustaga kompetentsetest töötajatest. Siseauditi leide kasutatakse samuti sisendina organisatsiooni parendamisel: kõik tähelepanekud ja mittevastavused registreeritakse ning nende alusel pannakse paika tegevusplaan leidude likvideerimiseks.

Kvaliteeti tõstvad tegevused aruandeaastal Kontserni ettevõtetes

Mitmed Kontserni ettevõtted viisid 2020. aastal läbi eriprojekte, et parandada sisemisi protsesse toote-kvaliteedi ja teenusega rahulolu kasvatamiseks. Protsesse automatiseeriti ja digitaliseeriti ning alustati info-süsteemide uuendamist.

Soomes viis Telesilta Oy läbi protsesside digitaliseerimise ja automatiseerimise ning korraldas disainitarkvara koolitusi. Finnkumu Oy suurendas oma õueala ning muutis laadimisala ukse suurust, et laadimine oleks kiirem ja ohutum. Tehaseuksed vahetati ümber, et kõrvalised isikud ei satuks territooriumile. Lisaks korraldati tootmine ümber väiksemateks liinideks, mille tulemusel vähendati raiskamist.

Leedus juurutas Harju Elekter UAB metalli ja vase detailidele kvaliteedikontrolli, et juba tarneahela algusfaasis vead varakult tuvastada.

Eestis läks AS Harju Elekter Teletehnika 2020. aasta detsembris üle uuele ERP-süsteemile. Energo Veritas OÜ optimeeris oma keskladu ning paneb rõhku inventuuride läbiviimisele.

AS Harju Elekter Elektrotehnika suurendas aruandeaastal koostööd Siemensiga, mille tulemusel arendati projekti tootmise protsesse ja põhimõtteid dokumentatsioonist kuni tootmise ja tööohutuseni välja. Omandati kogemus objektil korrigeerivate toimingute teostamisel. Suurt rõhku pandi tarnijatega suhtlemisele ning süsteemsele tagasisidestamisele. 2020. aasta sügisel loodi kvaliteedivaldkond, mille missiooniks on garanteerida ettevõtte protsesside toimivus kindlustamaks kliendi ootustele vastava kvaliteedi tagamise optimaalsete kuludega. Lisaks viidi läbi projektitoodete müüki toetav 10-osaline ETO (*Engineering to Order*) koolitusprogramm inseneridele, mille raames tutvustati erinevad standardeid, seadmete valiku ja projekteerimise põhimõtteid.

Keila Tööstuspargis tegutsevate ettevõtete kümmekond kvaliteedijuhti osalevad regulaarselt Eesti Kvaliteediühingu koordineeritavatel klubikohtumistel. Spetsiaalselt Keila Tööstuspargi ettevõtetele mõeldud algatuse eesmärk on tunnustada ja propageerida kvaliteedijuhtimist. Ühiselt arutatakse tööstusettevõtteid puudutavaid aktuaalseid teemasid ja proovitakse leida parendusprojekte.

Valmistoodete ohutus ja keskkonnamõju

Muude kvaliteedinõuete puhul on Kontserni ettevõtete jaoks oluline tagada iga valmistoote kasutamise ohutus ning keskkonnajalajälje vähendamine. Seda aitavad saavutada neli etappi:

- Ohutu kasutamine saab alguse tootearenduse käigus loodud tehnilisest lahendusest, mis peab vastama kindlate standardite nõuetele.
- Enne seeriatootmist või suurt eritellimustööd peavad uued tooted läbima tüüpkatsed võimalike ohtude osas või kliendi ülevaatused (perioodiliselt toimuvad nn *Factory Acceptance Test* ülevaatused).
- Iga töötaja vastutab kvaliteetse toote valmistamise eest.

- Lõppkontrolli ülesanne on tuvastada toodetes võimalikud inimtegurist ja komponentide defektidest tingitud vead, mille tulemusel saavutame vastavuse kliendi ootustele ja vähendame ettevõtte keskkonnamõju.

Kontserni ajaloos ei ole viimase paarikümne aasta jooksul teada juhtumeid, kus Kontserni ettevõtetes oleks tekkinud tootmisviga, mis oleks tekitanud valmistoote kasutamise ajal eluohtliku olukorra.

Kontsernil on sõlmitud tootevastutuskindlustuse lepingud võimalike kahjujuhtumite korvamiseks.

PERSONAL

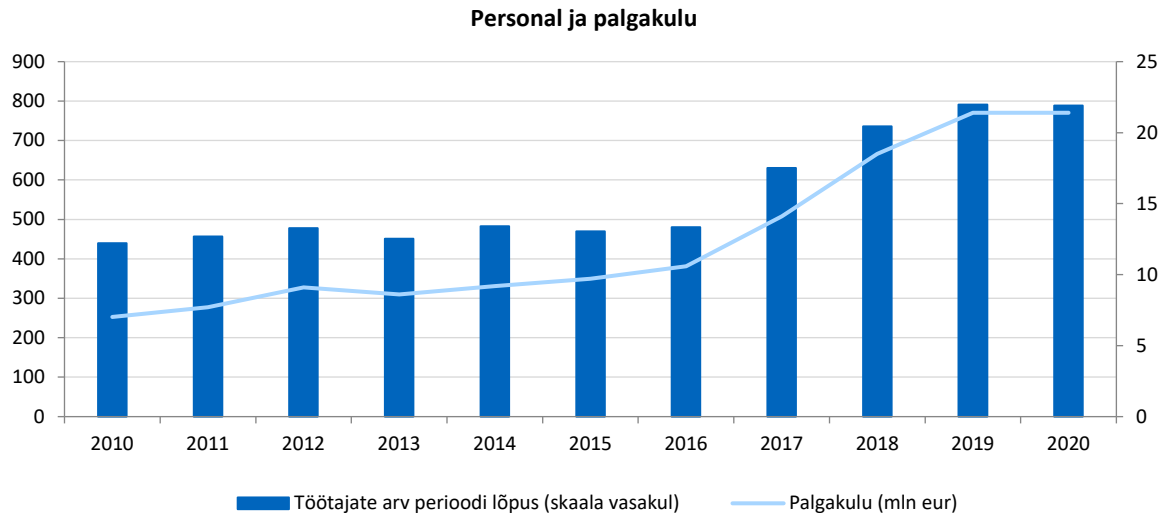
2020. aastal oli Kontserni juhtimise fookuses ettevõtete ühendamine ja ühise kaubamärgi kasutusele võtmine. Sellest tulenevalt keskendus personalivaldkond juhtimiskvaliteedi hoidmisele, sh muudatuste juhtimisele, erinevate juhtimissüsteemide ühtlustamisele ning kvaliteetse tööjõu tagamisele. Kuigi tööjõuturu olukord avaldas vähem survet tööjõu voolavusele, pöörati tähelepanu tööandja brändi temaatikale nii uute kui ka tänaste töötajate vaates. Seetõttu oli aruandeaasta keskmes tööandja väärtuspakkumise kujundamine ja ettevalmistused tütarettevõtete ühtse kuvandi loomisel. ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhtkond lähtus oma tegevustes eelnevalt kokkulepitud juhtimise hea tava põhimõtetest ning alustas nende rakendamiseks vajalikku tegevust. Edaspidi on oluline sarnast praktikat rakendada ka Kontserni teistes ettevõtetes. Väljaõppinud spetsialistide vähesus ja palgasurve olid jätkuvalt aktuaalsed teemad.

2020. aasta esialgne tööturu statistika riikide lõikes

	Eesti	Soome	Leedu	Rootsi
Tööjõus osalemise määr	71,6%	66,3%	62,6%	73,6%
Tööhõive määr	66,7%	71,6%	57,3%	67,2%
Töötuse määr	6,8%	7,8%	8,5%	8,3%

Seoses ülemaailmse tervisekriisiga oli 2020. aastal kõikides Harju Elektri asukohariikides ning ettevõtetes prioriteediks töötajate tervise hoidmise ja tööohutusega seotud tegevused.

Eestis asuvates tootmisettevõtetes vahetati personali- ja palgaprogrammi ning arendati siseveebi, et digiteerimise abil tegevusi lihtsustada ja infovahetust parendada. Soomes alustati aruandeaastal personaliprotsessides digitaalsete tööriistade kasutamist ning nende edasiarendamist jätkatakse 2021. aastal.

Aruandeperioodi lõpu seisuga töötas Harju Elektris 784 inimest (2019: 791). Kõige suurem muudatus töötajate arvus toimus Leedus, kus aasta lõpuga töötas 223 (2019: 251) inimest. Kontserni töötajatest peaaegu pooled – 356 (2019: 346) inimest – töötavad Eestis. Keskmine vanus Kontsernis on olnud aastate jooksul püsivalt 40 aasta ringis ning aruandeaastal oli see 40,5 aastat. Kõikidest töötajatest on 30% (235 inimest) kõrgharidusega, 52% (401 inimest) kesk- ja keskeri- ning 18% (135 inimest) põhiharidusega. Aasta keskmine töötajate arv oli 780 (2019: 778).

Töötajatele maksti 12 kuuga töötasu, preemiate ja hüvitistena kokku 21,3 (2019: 21,4) miljonit eurot. Aasta keskmine töötasu kuus Kontserni töötaja kohta oli aruandeaastal 2 278 (2019: 2 296) eurot.

Harju Elektris on väljakujunenud tugev organisatsioonikultuur. Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist uute kolleegide poolt. Töötajatest 34% on Kontserni

teenistuses olnud rohkem kui viis aastat. Tööjõu vabatahtlik voolavus oli Kontserni ettevõtete töötajate seas keskmiselt 10% (2019: 17%). Riigiti oli voolavus järgmine: Eestis 3% (2019: 16%), Soomes 4% (2019: 12%), Leedus 25% (2019: 29%) ja Rootsis 2% (2019: 5%).

Enamus Kontserni töötajatest töötab tähtajatu lepinguga, kokku oli aasta lõpu seisuga Kontsernis sõlmitud 3 tähtajalist töölepingut. Kogu Kontserni töötajatest oli meeste osakaal 75% (2019: 77%) ja naiste osakaal 25% (2019: 23%).

Täistööajaga töötas Eestis 99%, Soomes 100%, Leedus 100% ja Rootsis 100% Kontserni töötajatest. Alltöövõtjaid ega renditööjõudu olulisel määral ei kaasatud.

Koondtabel, töötajad seisuga 31.12.2020

	Eesti	Soome	Leedu	Rootsi	Kokku	Osakaal töötajatest
Töötajaid kokku	**356**	**136**	**223**	**69**	**784**	
*sh administratiiv ja insenertehniline personal**	121	58	62	27	**268**	34%
sh töölised	235	78	161	42	**516**	66%
sh Mehi	249	117	161	65	**592**	76%
sh Naisi	107	19	62	4	**192**	24%
sh Alla 30 aastased	54	19	79	21	**173**	22%
sh 30-49 aastased	197	76	124	35	**432**	55%
sh 50 aastased ja vanemad	105	41	20	13	**179**	23%
Kontserni ettevõtete tippjuhtide arv	**10**	**4**	**1**	**3**	**18**	
sh Mehi	9	4	1	3	**17**	
sh Naisi	1	0	0	0	**1**	
Uued töötajad	30	9	24	21	**84**	
Lahkunud töötajad **	10	6	58	1	**75**	
Keskmine voolavus ***	3%	4%	25%	2%	10%	

* Osad tippjuhid on määratud mitme ettevõtte juhtimisstruktuuri.
** Sh nii vabatahtlikult kui ka pensionile mineku või surma tõttu
*** Aasta jooksul vabatahtlikult lahkunud töötajate arv jagatud keskmise töötajate arvuga

Töötajate järelkasv

Harju Elekter kontsern soovib olla atraktiivne tööandja, olles oma tegevuspiirkonnas paljudele elanikele nii esimene eelistus esmase tööandjana kui ka eelistatud valik hilisemal töökoha otsingul. Seetõttu on Kontserni 2017.–2022. aasta personalistrateegias olulisel kohal tööandja maine tugevdamine.

Kuna kvalifitseeritud tööjõu puudus on oluline risk Kontserni arengus, jätkus ka 2020. aastal sisukas koostöö ülikoolide ja õppeasutustega, et tagada piisav järelkasv vastavate oskustega töötajatele. Eestis jätkusid tihedad koostöösuhted Tallinna Tehnikaülikooli, Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna Tööstushariduskeskuse, Tallinna Polütehnikumi ja Tallinna Ehituskooliga. Koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga antakse igal aastal välja Kontserni poolt rahastatud kuni neli bakalaureuse- või magistriõppe stipendiumi energeetika või mehhaanika eriala üliõpilastele. Aastate jooksul on stipendiumiprogrammis osalenud 73 bakalaureuse- ja magistriõppe tudengit, kellest 14 on pärast õpinguid asunud ka Kontserni tööle. Tänaseks töötab Harju Elektris 6 stipendiaati.

Soomes on Satmatic Oy-l tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega – Satakunna Ametikõrgkooli, Tampere Tehnilise Ülikooliga ja Turu Majanduskooliga.

Leedu tütarettevõte Harju Elekter UAB alustas 2020. aastal pikaajalist koostööprojekti oma töötajate elektrialaste teadmiste parandamiseks, palgates ettevõttesse loodud arenguakadeemiasse *Visaginase Business and Technology School*-ist õppejõu.

Kontsern tähtsustab osalemist olulisematel töö- ja karjäärimessidel. 2020. aastal osaleti Tallinna Tehnikaülikooli tudengimessil „Võti tulevikku“ ja Töötukassa piirkondlikel messidel. Samuti tehakse pidevat koostööd eri koolidega praktikakohtade osas.

Töötajate rahulolu ja motivatsioon

Harju Elektri Eesti ettevõtetes – Emaettevõte, AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika ja Energo Veritas OÜ – viiakse igal teisel aastal läbi töötajate rahulolu uuring. 2019. aasta kevadel korraldatud organisatsiooni tervise uuringus osales 73% (2017: 72%) töötajatest, aktiivsemad vastajad olid Emaettevõtte töötajad.

Võrdlusest 2017. aasta uuringuga oli näha kõikide näitajate positiivset muutust. Ettevõtte eesmärke ja edasist liikumist tajutakse töötajate silmis olulisena ning majandustulemustega kursis olemine suurendab ühtsustunnet ja eesmärkide poole liikumist. Head suhted eri taseme kolleegidega panevad aluse avatud suhtluskultuurile.

Uuring andis ülevaate ettevõtte suurimatest arenguvajadustest. Organisatsiooni viimase terviseuuringu tulemusi on võetud arvesse Kontserni personalistrateegia kujundamisel, mistõttu on Harju Elektri fookuses töötajate arendamine, töökeskkonna kvaliteedi parendamine ning töötajate rahulolu ja pühendumisega tegelemine.

Aruandeaastal tehti töötajate rahulolu uuringuid Kontserni Soome ettevõtetes, kus uuringus osales 80% töötajatest. Töötajate rahulolu näitaja olid: Satmatic Oy-s 72%, Finnkumu Oy-s (alates 31.12.2020 ühinenud Satmatic Oy-ga) 80% ja Telesilta Oy-s 72%.

Harju Elektris on kasutusel erinevad võimalused, kuidas toetada töötajate rahulolu ja kasvatada motivatsiooni. Motivatsioonisüsteemi täiendatakse regulaarselt kord aastas. Kontserni tasandil on pikaajalistel töötajatel Eestis võimalus saada lisapuhkepäevi, mida saab kasutada detsembrist märtsini.

Väga oluline töötajate pühendumise tõstmisel on juhtide eestvedamise ja kaasamise oskus, meeskondade koostöö arendamine, tagasiside andmine ning tunnustamine.

Kontserni ettevõtetes on loodud erinevad motivatsioonisüsteemid:

- ärikasumist ja personaalsest sooritusest sõltuv premeerimissüsteem, millesse on kaasatud kõik töötajad. Kasumist sõltuvad boonused motiveerivad töötajaid lähtuma sellest, kui tulemuslik on tehtav töö ettevõttele tervikuna;
- tööstaažist sõltuvad stiimulid;
- aktsia optsiooniprogrammid, mille eesmärk on kaasata Kontserni kuuluvate äriühingute juhtorganite liikmed ja töötajad ettevõtte aktsionärideks, et motiveerida neid tegutsema Kontserni paremate majandustulemuste nimel.
- ettevõtete vahelised ja riikide ülesed vahetusprogrammid, soodustades sel viisil teadmiste ja kogemuste kiiret arengut Kontsernis ning pakkudes töötajatele rotatsioonivõimalusi;
- töötajate tervisespordi edendamine ja füsioteraapia võimaluste pakkumine;
- lisasoodustused, nagu töötajatele ja lastele mõeldud jõulu- ja suveüritused, esimesse klassi mineva lapse vanemale vaba päev, juubelite tähistamised, toetus lähedase kaotuse puhul, koolilõpupreemiad ja parima töötaja valimised.

Paljud töötajate rahulolu ja motivatsiooniga seotud tegevused ning plaanid tuli aruandeaastal viirusest tingitud piirangute tõttu edasi lükata aastasse 2021. Edaspidi on plaanis kasutada parema ülevaate saamiseks töötajate rahulolu ja pühendumise mõõtmisel kontserniüleseid põhimõtteid ja küsimustikke.

Töötajate arendamine

2020. aastal oli jätkuvalt esmatähtis Harju Elektri ettevõtete juhtide juhtimisvõimekuse ja -kvaliteedi kasvatamine. Lisaks pöörati töötajate koolitamisel rõhku vaimse tervise, tööohutuse, ISO juhtimissüsteemide

ning tootmise optimeerimise ja efektiivsuse teemadele. 2020. aastal jätkati Kontserni ettevõtetes uute töötajate sisseelamise programmide edasiarendamist.

Igal aastal toimuvad Kontserni ettevõtetes regulaarsed õppused ja koolitused, mis on suunatud erioskuste ja kvalifikatsiooni parandamisele. Eesti tütarettevõtetes korraldati elektrialaseid ja uute seadmetega (painutusrobot) seotud koolitusi. Eestis ja Leedus toimusid töötajatele projektijuhtimise alased koolitused ning Leedus said osalejad soovi korral omandada "*Best Practices for Project Management Success*" sertifikaadi.

Samuti korraldati Kontserni ettevõtete töötajatele esmaabi-, töö-, tule- ja elektriohutuskoolitusi ning töökeskkonna volinikele koolitusi oluliste seadusemuudatustega kursis olemiseks. Kõiki töötajaid juhendatakse pidevalt jäätmekäitluse osas, et nad oskaksid korraldada jäätmete liigiti kogumist .

Kokku sai 2020. aastal koolitusi 52% (2019: 46%) Kontserni töötajatest, keskmiselt 8 (2019: 11) tundi ühe töötaja kohta. Enim koolitas oma inimesi Leedu, kus ühe töötaja kohta kogunes 19,6 (2019: 3,0) tundi koolitust. Kokku sai 2020. aastal koolitusi 56% (2019: 68%) Kontserni juhtidest ja spetsialistidest, keda koolitati keskmiselt 8,7 (2019: 13,6) tundi. Töölisi koolitati keskmiselt 8,2 (2019: 8,4) tundi.

Koolituse- ja arenguvajadused kogutakse kokku arenguvestluste kaudu, mis toimuvad vähemalt kord aastas. Kontserni enamus ettevõtetes viiakse arenguvestlused läbi kõigi tasemete töötajatega.

Töötervishoid ja -ohutus

Töötajate töötervishoid, -ohutus ja nüüdisaegne töökeskkond on Kontserni jaoks ääretult olulised. Harju Elekter pakub töötajatele hooliva ja vastutustundliku tööandjana tänapäevaseid töö- ja olmetingimusi, mis on kooskõlas kehtivate seadustega. Kuna töökeskkonna valdkonnas tajutakse suuri riske, panustab Kontsern tööohutuse ja töökeskkonna parandamisse enam, kui seadus nõuab. Kontserni kõik tütarettevõtted on tõstnud töötervishoiu ja ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile.

Alates 2019. aasta septembrist on Kontserni Eesti ettevõtetel lepingud töötervishoiu koostööpartneriga, kes teeb töötajate tervisekontrolli vastavalt seaduses sätestatud korrale ja töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel. Uus teenus kaardistab paremini vaimse tervisega seotud riske ning teeb kollektiivi tervise auditi põhjaliku andmeanalüüsi alusel. Ettevõtetele annab see tegevusplaani ja soovitused töötajate tervise parandamiseks: kuidas suurendada tootlikkust ja kasumlikkust.

Aruandeaastal alustasid Soome ettevõtted koostööd uue tervishoiu partneriga, et tagada parem kvaliteet ja tulemus töötajate tervise ning heaolu tagamisel.

Leedu tütarettevõte on oma töötajatele sõlminud õnnetusjuhtumi kindlustused, mis kaitsevad ka kodukontoris juhtuda võivate õnnetuste eest. Harju Elekter kontserni ettevõtetel on kehtivad reisikindlustus-poliisid ning juhtatuse liikmetele on sõlmitud lisaks ka elukindlustused.

Hindamaks töökeskkonna nõuetelevastavust, võimalikke riske ja töötajate soovide täitmist, on ettevõtetes läbi viidud riskianalüüsid, mille tulemuste alusel tehakse eri mahus investeeringuid nii töövahenditesse kui ka töökorralduse muudatustesse. Pidevalt hoitakse fookuses tööohutuse valdkonna juhtimise parandamise praktilisi küsimusi, nt tõstukitega seotud ohutus, tuleohutuse ja evakuatsiooniküsimused. 2020. aastal oli seoses viiruse ohuga erilise tähelepanu all isikukaitsevahendite ja desinfitseerimisvahendite kasutamine ning muude ennetavate ohutusabinõude kasutusele võtmine. Kõikides ettevõtetes rakendati maksimaalselt võimaluste piires tööd kodukontorites ja tehti muudatusi töökorralduses haigestumise riskide vähendamiseks.

AS-i Harju Elekter Elektrotehnika, Harju Elekter UAB, ja Telesilta Oy protsessid on sertifitseeritud ja vastavad töötervishoiu ja -ohutuse standardile ISO 45001. Harju Elekter AB lähtub oma tegevustes ISO 45001 nõuetest.

Ettevõtetes jälgitakse süsteemselt töötajate tervise ja töökeskkonnaga seotud näitajad, et nende alusel võtta kasutusele ennetavaid tegevusi.

2020. aastal Eestis ja Soomes tööõnnetuste arv suurenes, kuid tegemist oli kergete tööõnnetustega, mille puhul töötajad paranesid kiiresti. Kontserni ettevõtetes registreeriti 22 (2019: 13) tööõnnetust, nendest 6 (2019: 1) Eestis, 1 (2019: 2) Leedus, 6 (2019: 1) Soomes ja 9 (2019: 9) Rootsis. Ükski tööõnnetus ei lõppenud

surmaga. Samuti ei registreeritud ühtegi kutsehaiguse juhtu. Kontserni ettevõtetes oli tööõnnetustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 0,4% (2019: 0,02%) ja haigustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 2,4% (2019: 2,0%).

Mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

Harju Elektris on mitmekesisuse ja õiglase kohtlemise printsiibi järgimine osa personali töökorraldusest ja värbamisprotsessidest. Seetõttu ei erista või vali Kontsern töötajaid soo, usu, rahvuse ega rassi alusel, vaid lähtub nende oskustest ja kompetentsist. Kontserni töötajaskonnast moodustasid 24% (2019: 24%) naised, 19 tippjuhist (nõukogu, juhatus ja tegevjuhid) 1 on naine.

Kontsernis jälgitakse palkade võrdsust samades töökategooriates ning tagatakse meestele ja naistele samas positsioonis ning töökategoorias võrdne palgatase. Kontserni ettevõtted püüavad teadlikult luua avatud ettevõtte kultuuri ja juhtimisprotsesse, mis aitaksid maandada inimõiguste rikkumisest ja ebavõrdsest kohtlemisest tulenevaid riske ning diskrimineerimist.

2020. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimisjuhtumit.

Ametiühingud

Harju Elekter aktsepteerib oma töötajate kuulumist ametiühingutesse. Ametiühingu kokkulepetega on kaetud 79% Kontserni töötajatest.

Eestis tegutsevatel tootmisettevõtetel on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga KETA, mille liikmeks on end registreerinud ligikaudu 30% nimetatud ettevõtete töötajatest.

2020. aastal uuendati Eestis asuvate tootmisettevõtete ja töötajate esindajate vahel kollektiivleping, mis rakendub kõikidele töötajatele. Kontserni Leedu ettevõtte töötajad kuuluvad vabatahtlikkuse alusel kohalikku ametiühingusse ja Soome ning Rootsi ettevõtete töötajad kuuluvad kohalikesse erialaliitudesse. Ametiühing on oluline kanal Kontserni juhtkonna ja töötajate vahelise teabe levitamisel ning töötajatega seotud muude tegevuste korraldamisel.

KESKKONNAJUHTIMINE

Harju Elekter kontsern peab tähtsaks oma tegevuse negatiivse keskkonnamõju minimeerimist ning positiivse keskkonnamõju suurendamist. Selle jaoks on Kontserni ettevõtted defineerinud oma keskkonnaaspektid, viinud läbi keskkonnamõjude hindamise ning sidunud keskkonnaga seotud tegevused organisatsiooni juhtimissüsteemi ja äriprotsessidega.

Elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ei avalda olulist kahjulikku mõju ega koormust looduskeskkonnale. Peamisteks keskkonnaaspektideks on ettevõtete hinnangul elektri- ja soojusenergia tarbimine tootmisruumides, teatud materjalide kasutamine (eelkõige vask), jäätmete teke (eelkõige vask ja teras, vähesel määral ka värvijäätmed) ning transportteenuste kasutamine toote veol.

Tootmisprotsessis tekkinud jäätmeid sorteeritakse eraldi ning metalli- ja plastijäätmed suunatakse 100% taaskasutusse, samuti on suures osas taaskasutatavad kartongi- ja kilejäätmed. Keila tootmisettevõtete vahelistel vedudel kasutatakse korduvkasutuspakendeid.

Kontsern jälgib ja rakendab hoolikalt ringluses oleva korduvkasutusega ja muu pakendimaterjali kasutamist reguleerivaid põhimõtteid ja raporteerib asjaomastele institutsioonidele kehtestatud korras.

Värviliinidel kasutatakse pulbervärve, mis on metallitööstuses üks soositumaid pinnatöötlusmeetodeid, kuna pulbervärvid ei sisalda lahusteid ega raskemetalle ja on seega keskkonnasäästlikud.

Kontserni ettevõtetes ei toimunud 2020. aastal nagu ka sellele eelnevatel aastatel mitte ühtegi keskkonnaseaduste või -määrustega seotud rikkumist.

Kontserni jaoks on olulised ennetustegevused, mis tagavad selle, et ei tekiks keskkonnaalaseid kõrvalekaldeid ega rikkumisi.

Keskkonnaaspektide juhtimine põhineb kolmel põhimõttel:

- keskkonnaseaduste ja -määruste täitmine;
- perioodiline keskkonnaaspektide analüüs ja keskkonnamõju hindamine;
- vajalike parendusmeetmete ja keskkonnajuhtimissüsteemi standardi ISO 14001 rakendamine Kontserni tootmisettevõtetes.

Oluline roll keskkonnamõju kujundamisel on klientidel, kes määravad valmistoote omadused ning tootmiseks kasutatava materjali kriteeriumid. Seetõttu on tähtis müügivaldkonna keskkonnaalane teadlikkus ning võimaluse korral klientide suunamine roheliste lahenduste suunas.

Kontserni ettevõtted järgivad keskkonnanõudeid, mis tulenevad seadustest, normatiividest, ühiskonnast ja klientidelt. Tegevuskavad keskenduvad protsesside optimeerimisele, materjalide ja ressursside säästlikumale kasutamisele, töövõtete ja tehnoloogiate tõhustamisele ning minimaalse võimaliku keskkonnamõju saavutamisele.

Keskkonnaküsimuste eestvedajateks on Kontserni ja tütarettevõtete juhatuse liikmed ja vastavate valdkondade spetsialistid. Kontsern püüdleb selle poole, et iga töötaja saaks aru, kuidas ta mõjutab keskkonda ning oskaks panustada oma jalajälje vähendamisse. Selleks koolitatakse töötajaid, et nad oskaksid märgata ja teha parendusettepanekuid transpordi, jäätmekäitluse, materjali- ja energiakasutuse mõistlikumaks korraldamiseks ning keskkonnasäästlikumaks muutmiseks. Mitmes Kontserni tütarettevõttes on töötajatel kohustus järgida tootlikkuse suurendamiseks mõeldud 5S-põhimõtteid, mis soodustavad peale korras ja süstematiseeritud töökohtade loomise ka raiskamise vähendamist.

Toodete elukaare keskkonnamõju

Kontserni eesmärk on luua pikalt ja veatult toimivaid lahendusi, mis on kliendi ja ühiskonna jaoks töökindlad ja jätkusuutlikud. Ka turu eeldus on, et näiteks alajaamade elukaar on vähemalt 40 aastat. Pika elueaga lahendused tähendavad väiksemat vajadust uute alajaamade tootmise järele ja ühtlasi väiksemat koormust keskkonnale. Paindlikud insenertehnilised lahendused võimaldavad väikeste uuendustega saavutada lisaefekti toodete ja lahenduste elukaare pikendamiseks.

Alajaamade puhul on tavapärane nende ehituseks kasutatud betooni purustamine ja taaskasutamine täitematerjalina tee-ehituses, metalliosade suunamine kokkuostu ning elektriseadmete komponentide käitlemine vastavalt elektri- ja elektroonikaseadmete ringluse nõuetele. Alajaamade kasutamise peamine negatiivne keskkonnamõju tuleneb keskpingeseadmete lülitites kasutatavast SF6-gaasist, mida olenevalt asukohamaast (Eestis ja Soomes) suur osa kliente endiselt eelistab. Keskkonnasäästlikumad alternatiivid on õhkisolatsiooni või vaakumtehnoloogia kasutamine, mis aga tõstaks kogu toote hinda umbes kolmandiku võrra ja milleks turg ei ole veel valmis. Samas on võimalik keskkonnasõbralike lahendustega tootearenduses ka hinda vähendada, näiteks kui toode on võimalik valmistada vähemate komponentidega.

Materjalid ja jäätmed

Peamiste materjalidena kasutatakse tootmises terast ja vaske, pulbervärve ja mitmesuguseid elektrotehnika ja elektroonika komponente. Kuigi suure osa materjalide valikust määravad kliendid, valivad Kontserni ettevõtted ise võimaluse piires kvaliteetsemaid ja säästlikumaid alternatiive.

Metallijääkide tekkimist üritatakse vähendada tootmisprotsesside optimeerimisega. Värviliinidel tekkivad värvijäägid kogutakse kokku ja taaskasutatakse, lisaks ka enamik pakenditest taaskasutatakse.

Kontserni Eesti ettevõtted on MTÜ Eesti Pakendiringlus lepingulised partnerid. Tütarettevõte Satmatic Oy teeb koostööd Soome tootjavastutusorganisatsiooniga RINKI, et tagada elektroonika-, vase-, kaablite ja teiste jäätmete taaskasutusse suunamine.

Kontserni Leedu tütarettevõte Harju Elekter UAB annab kasutust mitteleidnud, kuid ohutuid elektrikomponente Panevežyse kolledži elektrotehnika tudengitele õppetöös kasutamiseks.

Ohtlikud jäätmed kogutakse ja antakse üle jäätmekäitlusfirmadele. Tütarettevõtte Energo Veritas OÜ kauplustes on vastavalt jäätmeseadusele tagatud elektroonikaromude (valgustid, valgusallikad, patareid, kaablid, boilerid jms) kogumine ja käitlemine, mida teostab Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus MTÜ.

Jäätmete hulk Kontserni ettevõtetes kasvas. 2020. aastal tekkis kokku 1 258 (2019: 1 152) tonni jäätmeid, sh 16,1 (2019: 3,7) tonni ohtlikke jäätmeid, mis nõuetekohaselt utiliseeriti. Ohtlike jäätmete kasv on tingitud värviliinide puhastamisest. 85% (2019: 86%) jäätmetest sorteeriti ja suunati taaskasutusse.

Energia

Kontserni ettevõtetes vähendatakse elektri- ja soojusenergia tarbimist nutikate ja säästlike tehnoloogiate ning energiatõhusate hoonete ehituse kaudu. Lisaks tütarettevõtete kasutuses olevatele hoonetele on oluline tagada energiasäästlikkus ka arendatava tööstusliku kinnisvara puhul Keila ja Allika Tööstuspargis ning Haapsalus. Viimati valminud hoonele Laohotell 2 on ametlikult välja antud A-energia klassi energiamärgis.

Kontserni ettevõtted tarbisid 2020. aastal 4 568 (2019: 4 066) MWh elektrienergiat ja 3 892 (2019: 3 772) MWh soojusenergiat. Tarbitud elektri- ja soojusenergiast umbes 12% (2019: 15%) oli pärit taastuvatest allikatest.

AS Harju Elekter Elektrotehnika viis 2020. aastal läbi energia auditi, et kaardistada, mille peale kulub kõige rohkem energiat. 2021. a on planeeritud vastavate tulemuste analüüsi baasil tegevused energiakulu vähendamiseks. Samuti Harju Elekter AB pani 2020. a rõhku energia projektidele ning vahetas tehases olevad lambid LED-valgustuse vastu. Kontserni erinevate hoonete sise- ja välisvalgustuse asendamine energiatõhusamatega on olnud pikaajaline projekt, mille eesmärgiks on asendada kõik varasemad valgustid LED-valguslahendustega.

AS Harju Elekter lähtub tööstusliku kinnisvara arendamisel keskkonnasäästlikkuse põhimõttest:

- Uusehitiste puhul hinnatakse põhjalikult, milline küttelahendus on antud hoonele või tootmisviisile sobivaim. Uued hooned ehitatakse soojapidavamaks, kui nõuded ette näevad. Kõik uued Harju Elektri poolt ehitatud hooned alates 2017. aastast on varustatud katusel olevate päikesepaneelidega ning seda põhimõtet järgitakse ka edaspidi.

- Vanemaid hooneid renoveeritakse jooksvalt energiatõhusamaks: soojustatakse seinu ja katuseid, kaasajastatakse kütte- ja ventilatsioonisüsteeme.

Sellised parendustegevused aitavad paremini vastata rentnike kasvavatele ootustele, väärtustada keskkonnahoidu ja säästlikumat energiatarbimist ning hoida kokku jooksvaid kulusid.

Taastuvenergia tootmine

Harju Elekter kontsern pöörab järjest enam tähelepanu taastuvenergia tootmisele ja kasutamisele. 2019. aasta lõpu seisuga oli Kontserni päikeseelektrijaamade instelleeritud võimsus 1340 kW.

2020. aastal suurenes Harju Elektri päikeseelektrijaamade portfell 397 kW võrra. Ehitati Allika Tööstuspargis Laohotell 2 hoone, mille katusele paigaldati päikesepaneelid võimsusega 73 kW ning lisaks veel mitmeid eraldiseisvaid päikeseelektrijaamasid 324 kW võimsuse ulatuses. Aasta lõpuks kasvas päikeseelektrijaamade installeeritud võimsus seega 1737 kW-ni.

2020. aastal tootsid kontserni päikeseelektrijaamad kokku 1225 MWh elektrienergiat.

Kontserni Eesti ettevõtetest tarbis 2020. aastal AS Harju Elekter päikesest toodetud elektrienergiat 5,8 MWh, AS Harju Elekter Elektrotehnika 29 MWh, AS Harju Elekter Teletehnika AS 44 MWh. Satmatic Oy tootis aruandeaastal päikeseenergia abil 56 MWh ja Finnkumu Oy 37 MWh elektrienergiat. Harju Elekter AB kattis taastuvenergiaga kogu soojusenergia tarbimise ning 98% elektrienergia tarbimisest.

Kuigi päikeseenergia kasutamine moodustab Kontserni enda ja rentnike praegusest energiatarbimisest veel pigem väikese osa, siis soovitakse edaspidi ehitatavates uutes hoonetes jätkata päikeseenergia kasutamist energiaallikana. Suurem osa toodetud päikese elektrienergiast 1053 MWh müüdi elektrivõrku või otse hoonete rentnikele.

AKTSIA JA AKTSIONÄRID

30. septembril 1997. aastal noteeriti AS-i Harju Elekter aktsiad Nasdaq Tallinn väärtpaberibörsil, mis kuulub maailma suurimasse börsikontserni Nasdaq. ASi Harju Elekter aktsia lühinimi Nasdaq Tallinna börsil on HAE1T. ISIN: EE3100004250. Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Ka ettevõtte kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud või kokkulepped puuduvad. AS-ile Harju Elekter teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes ka mingeid piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega ega muid spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Seisuga 31.12.2020 oli AS-i Harju Elekter aktsiakapital 11,18 miljonit eurot, mis on jaotatud 17,74 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks. Aktsia arvestuslik väärtus on 0,63 eurot.

Aktsiaturgudel kujunes 2020. aasta enneolematute sündmuste aastaks - kiire langus ja seejärel rekordkiire taastumine. Esimeses kvartalis Maailma Terviseorganisatsioon WHO poolt kuulututatud uudne koroona-viiruse COVID-19 pandeemia viis globaalsed aktsiaindeksid märkimisväärsesse langusesse. 2020. aasta märtsis kaotasid aktsiaindeksid enam kui 20 protsenti oma väärtusest. Tallinna börsiindeks OMX Tallinn langes lausa 24,1%. Aprilli algusest hakkasid aktsiaturud jõudsasti taastuma. 31.12.20 seisuga sulges USA börsiindeks S&P 500 indeksi väärtus 3756,07 punkti juures, mis on rekordiline väärtus, kasvades aastaga 16%. Tallinna börsiindeks OMX Tallinn tõusis aastaga 5% (2019: 10%), suure osa kiirest tõusust toimus aasta kahe viimase kuuga (+15%). Euroopa aktsiaturgu iseloomustav Stoxx 600 indeks aga langes aastaga 4%. Erinevalt 2020. aasta kevadest ei pannud sügisene viiruselaine investoreid muretsema, sest toonane kogemus näitas, et taastumine on viiruse taandudes kiire. Nüüd, kui vaktsineerimine hoogustub, prognoositakse 2021. aastal majanduse üsna jõulist elavnemist.

Aktsia hind ja kauplemine

	2020	2019	2018	2017	2016
Keskmine aktsiate arv (tk)	17 739 880	17 739 880	17 739 880	17 739 880	17 739 880
Avamishind (eurot)	4,26	4,12	5,00	2,85	2,62
Kõrgeim hind (eurot)	5,26	5,20	6,68	5,08	2,94
Madalaim hind (eurot)	3,20	4,01	3,89	2,80	2,43
Sulgemishind (eurot)	5,18	4,21	4,12	5,00	2,83
Sulgemishinna muutus (%)	23,0	2,2	-17,6	76,7	7,6
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	91,89	74,68	73,09	88,70	50,20
Kaubeldud aktsiaid (tk)	1 160 598	531 415	1 100 773	1 349 617	947 294
Käive (miljonit eurot)	4,99	2,35	5,98	5,46	2,45
Puhaskasum aktsia kohta (eurot)	0,31	0,14	0,09	1,64	0,18
P/E suhe (kordaja)	16,52	30,07	45,78	(3) 3,05	15,72
Dividend aktsia kohta (eurot)	(1) 0,16	0,14	0,18	0,24	0,18
Dividendimäär (%)	3,1	3,3	4,4	4,8	6,4
Dividend/puhaskasum (%)	51,0	100,9	206,6	(2)100,0	100,0

(1)- juhatuse ettepanek
(2)- tavapärasest puhaskasumist = emaettevõtte omanike puhaskasum miinus ühekordne tulu PKC Group Oyj aktsiate müügist
(3)- arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017

AS-i Harju Elekter aktsia sulgus aasta viimasel kauplemispäeval 5,18 euro tasemel, kasvades aastaga 23,0%. 31. detsembri seisuga oli ettevõtte turuväärtus 91,89 miljonit eurot. Tehingute maht kahekordistus 4,99 miljoni euro tasemele nagu ka kaubeldud aktsiate arv (1,2 miljonilt aktsiat 2020. aastal vrd 0,5 miljoni aktsiaga 2019. aastal). Ettevõtte aktsionäride arv jätkas suurenemist. Seisuga 31.12.2020 oli AS-il Harju Elekter 5 084 aktsionäri.

ASi Harju Elekter aktsia hind (eurodes) Nasdaq Tallinna Börsil ajavahemikus 31.12.2015 - 31.12.2020 (Nasdaq Tallinn, http://www.nasdaqbaltic.com/)

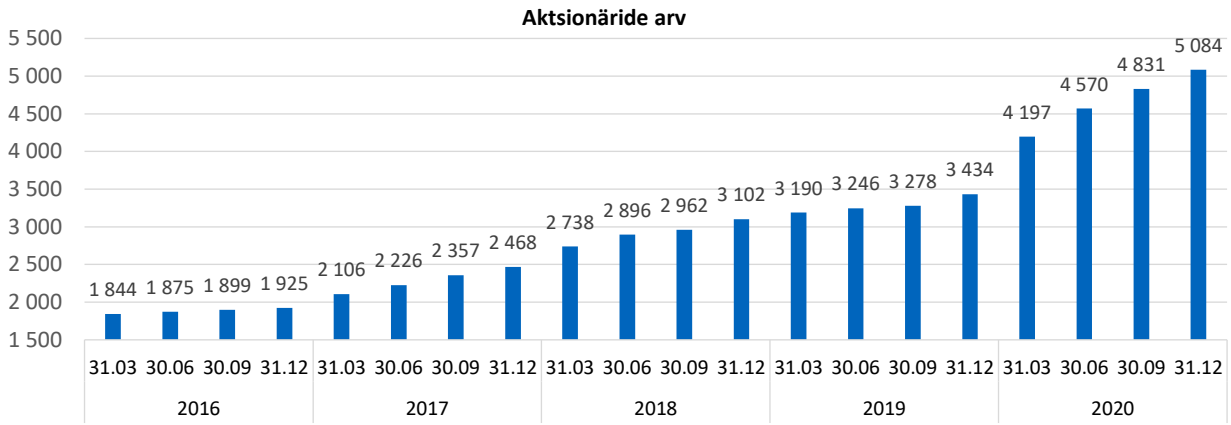

AS-i Harju Elekter aktsia hinna muutus võrreldes aktsiaindeksite muutusega aastal 2016.–2020.

Aktsionäride struktuur 31.12.2020

Seisuga 31.12.2020 oli ASil Harju Elekter 5 084 aktsionäri. Aruandeperioodil on aktsionäride arv suurenenud 1 650 võrra. AS-i Harju Elekter suurim aktsionär on kohalikul kapitalil põhinev AS Harju KEK, millele kuulub 31,39% firma aktsiakapitalist. Väliskapitali osalus on 14,39%. Seisuga 31.12.2020 kuulus ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmetele otse ning kaudse osaluse kaudu kokku 9,51% ettevõtte aktsiatest. AS-i Harju Elekter aktsionäride täielik nimekiri on väärtpaberitekeskregistri pidaja Nasdaq CSD kodulehel.

Aktsionäride jagunemine osaluse suuruse järgi ning üle 5% osalusega aktsionäride nimekiri seisuga 31.12.2020:

Osaluse suurus	Aktsionäride arv	Osa üldarvust %	Hääle-õiguse %
Üle 10%	2	0,0	42,1
1,0 - 10,0%	8	0,2	21,6
0,1 - 1,0 %	58	1,1	16,2
alla 0,1%	5 016	98,7	20,1
Kokku	**5 084**	**100,0**	**100,0**

Aktsionärid	Osalus (%)
AS Harju KEK	31,39
ING Luxembourg S.A.	10,71
Endel Palla	7,04
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	50,86
Kokku	**100,00**

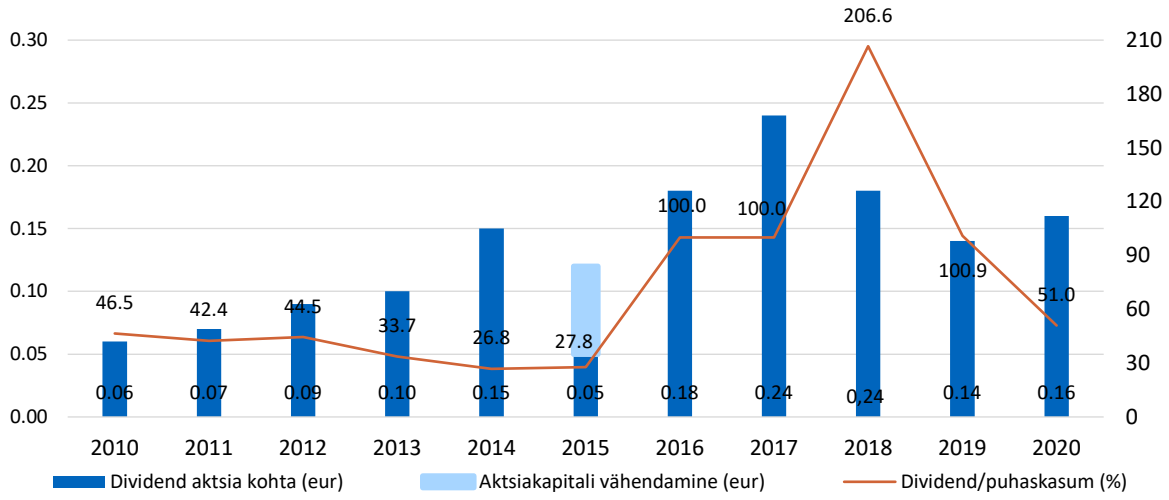
Aktsionäride jagunemine riikide lõikes, seisuga 31.12.2020:

Riik	Kokku aktsionäride arv	Aktsionäride arv (tk)			Kokku aktsiate arv	Aktsiate arv (tk)			Kokku aktsiate osakaal	Aktsiate osakaal (%)		
		Juriidilised	*Era*	*Institutsioonid*		*Juriidilised*	*Era*	*Institutsioonid*		*Juriidilised*	*Era*	*Institutsioonid*
Eesti	4 967	*360*	*4 572*	*35*	15 186 287	*6 375 530*	*8 633 289*	*177 468*	85,6	*35,9*	*48,7*	*1,0*
Luksemburg	1	-	-	*1*	1 899 768	-	-	*1 899 768*	10,7	-	-	*10,7*
Rootsi	6	-	*2*	*4*	195 953	-	*472*	*195 481*	1,1	-	*0,0*	*1,1*
USA	6	-	*2*	*4*	191 405	-	*1 510*	*189 895*	1,1	-	*0,0*	*1,1*
Soome	47	-	*46*	*1*	95 509	-	*19 655*	*75 854*	0,5	-	*0,1*	*0,4*
Leedu	5	-	-	*5*	91 907	-	-	*91 907*	0,5	-	-	*0,5*
Läti	8	-	*4*	*4*	44 882	-	*4 938*	*39 944*	0,3	-	*0,0*	*0,2*
Saksamaa	8	-	*6*	*2*	16 084	-	*2 625*	*13 459*	0,1	-	*0,0*	*0,1*
Muud riigid	36	-	*33*	*3*	18 085	-	*12 465*	*5620*	0,2	-	*0,2*	*0,0*
KOKKU	**5 084**	***360***	***4 665***	***59***	**17 739 880**	***6 375 530***	***8 674 954***	***2 689 396***	**100,0**	***35,9***	***49,0***	***15,1***

Dividendid

Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks vähemalt kolmandik tavapärasest majandustegevuse puhaskasumist. Tegelik dividendimäär sõltub aga Kontserni rahavoogudest ning arengu-perspektiividest ja nende finantseerimise vajadusest.

Juhatus kooskõlastatult nõukoguga teeb aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta 2020. aasta eest dividendideks 0,16 (2019: 0,14) eurot aktsia kohta, kokku 2,8 (2019: 2,5) miljonit eurot.

Dividendide ajaloo ja suhtarvude kohta on esitatud info tabelis Aktsia hind ja kauplemine.

JUHTIMISPÕHIMÕTTED

Harju Elekter kontsern lähtub oma äritegevuses kehtivatest riiklikest seadustest ja õigusnormidest, ettevõtte põhikirjast, avaliku ettevõttena väärtpaberibörsi Nasdaq Tallinn nõuetest, Hea Ühingujuhtimise Tava (HÜT) juhistest ning aktsionäride ja investorite võrdse kohtlemise põhimõttest.

Kontsern toetub juhtimispõhimõtetele, mis on ausad ja läbipaistvad nii ettevõttesiseses suhtluses, kliendisuhetes kui ka suhetes kolmandate osapooltega. Kontserni ettevõtted ei ole 2020. aastal panustanud poliitilistesse tegevustesse ei rahalise ega mitterahalise toetuse kaudu.

Huvide konflikti, korruptiivse käitumise ja ebaausa konkurentsi suhtes valitseb Kontsernis täisleppimatus nii töötajatele kui ka partneritele. Kontserni ettevõtetes kehtestatud eeskirjad, juhendid ja ka suulised kokkulepped juhtimistasandil, aitavad maandada maineriske ning selle kaudu hoida Kontserni usaldusväärsust turul ja suhetes huvirühmadega. Võtmeisikutel on kohustus deklareerida oma ettevõtlushuvid ning siseinfot valdajatele on kehtestatud tegevusreeglid. Kõikidele Kontserni töötajatele tutvustatakse tööle asumisel töö sisekorrareegleid ning korraldatakse regulaarselt valdkonnapõhiseid koolitusi ja siseauditeid.

Huvide konfliktist tulenevate riskide maandamiseks on kokku lepitud teatud põhimõtted, muuhulgas tuleb suuremahuliste tehingute puhul kaasata lisaotsustaja, samuti on vaja töötajal hankida juhi kokkulepe osalemaks kliendi korraldatud motivatsiooniüritustel.

Ettevõtetes pööratakse suurt tähelepanu avatud organisatsioonikultuuri kujundamisele. Kontsernis on kasutusel koosolekute ja informatsiooni vahetamise kord, et teavitada ettevõtte juhtkonda kriitilistest, suurte majandusriskidega seotud tehingutest ning võimalikest mittevastavustest.

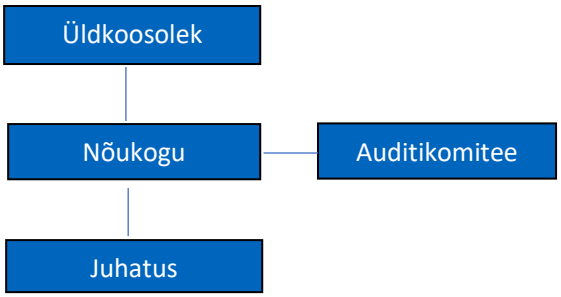
2020. aastal ei registreeritud Kontsernis ühtegi korruptsiooni ja isiklike huvide konfliktist tulenevat vahejuhtumit, mistõttu ei vallandatud ühtegi Kontserni ettevõtte töötajat, ei määratud vastavaid trahve ega esitatud ühtegi sellekohast kohtukaebust. Samuti ei esinenud juhtumeid, mille käigus oleks lõpetatud äritegevuse partneritega sõlmitud lepinguid või peatatud nende uuendamine korruptiivse käitumise tõttu.

Muudes Kontserni ettevõtete tegevustes ei olnud mittevastavusi kehtivate regulatsioonidega (sh sotsiaal-, majandus-, ja looduskeskkonnas), mistõttu ei saanud Kontserni ettevõtted rahatrahve ega mitterahalisi sanktsioone. Samuti ei pöördutud seadustele mittevastavuse eest ühegi Kontserni ettevõtte ega töötaja poole kohtuasjus.

Hea Ühingujuhtimise Tava aruanne 2020

Hea Ühingujuhtimise Tava on juhiste ja soovituslike reeglite kogum, mis on mõeldud järgimiseks eelkõige börsiettevõtetele. Harju Elekter järgib Hea Ühingujuhtimise Tava, välja arvatud juhul, kui käesolevas aruandes on märgitud teisiti.

AS Harju Elekter on aktsiaselts, mille juhtimisorganid on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus.

Üldkoosolek

Aktsionäride õiguste teostamine

Aktsionäride üldkoosolek on AS-i Harju Elekter kõrgeim juhtimisorgan, mille pädevuses on muuhulgas põhikirja ja aktsiakapitali muutmine, nõukogu liikmete valimine ja tagasikutsumine, audiitori nimetamine, majandusaasta aruande kinnitamine ja kasumi jaotamine ning muude põhikirjas ja seaduses ettenähtud küsimuste otsustamine.

Igal aktsionäril on õigus osaleda üldkoosolekul, võtta üldkoosolekul sõna päevakorras esitatud teemadel ning esitada põhjendatud küsimusi ja teha ettepanekuid.

Harju Elektri iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud ja kokkulepped puuduvad. Harju Elektrile teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega ega muid spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Üldkoosoleku kokkukutsumine ja avaldatav teave

Korraline üldkoosolek toimub üks kord aastas hiljemalt kuue kuu jooksul pärast ettevõtte majandusaasta lõppemist. Erakorralise üldkoosoleku kutsub juhatus kokku vastavalt seaduses sätestatud juhtudel ja korras. Korralise üldkoosoleku toimumisest teatab juhatus ette vähemalt kolm nädalat.

Harju Elekter avalikustas korralise üldkoosoleku kokkukutsumise teate 3. juunil 2020 Nasdaq Tallinna börsi infosüsteemi kaudu ja oma veebilehel ning 5. juunil 2020 Äripäevas. Aktsionäridel oli võimalus esitada küsimusi päevakorras nimetatud teemade kohta teates esitatud e-posti aadressil ja tutvuda majandusaasta aruandega Harju Elektri veebilehel ning ettevõtte asukohas Keilas, Paldiski mnt 31. 2020. aastal ei esitatud korralise üldkoosoleku eel aktsionäride poolt küsimusi päevakorras nimetatud teemade kohta.

Üldkoosoleku läbiviimine

Üldkoosolek on pädev otsuseid vastu võtma, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häältest. Üldkoosoleku otsus on vastu võetud, kui selle poolt on antud üle poole üldkoosolekul esindatud häältest juhul, kui seadusega ei ole ette nähtud suurema hääleteenamusega nõuet.

AS-i Harju Elekter 2020. aasta aktsionäride korraline üldkoosolek toimus 30. juunil Keila Kultuurikeskuses, aadressil Keskväljak 12. Koosolek viidi läbi eesti keeles. Koosolekul osalesid kõik nõukogu ja juhatuse liikmed. Üldkoosolekul ei osalenud audiitor. Ettekannetega esinesid Harju Elektri juhatuse esimees ja nõukogu esimees. Koosolekul osales 52 aktsionäri või nende volitatud esindajat, kes esindasid 64,70% häälte üldarvust. Harju Elektril puuduvad vastavad usaldusväärsed ja tehniliselt turvalised vahendid, mistõttu polnud võimalik üldkoosolekut jälgida ja sellest sidevahendite kaudu osa võtta.

Üldkoosolek kinnitas 2019. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning otsustas maksta aktsionäridele 2019. aasta eest dividende 0,14 eurot aktsia kohta, kokku 2,5 miljonit eurot. Üldkoosolekul tehtud otsused avalikustati Nasdaq Tallinna börsi infosüsteemis kui ka ettevõtte veebilehel.

Juhatus

Juhatuse ülesanded

Juhatus on AS-i Harju Elekter juhtimisorgan, mis esindab ja juhib ettevõtte igapäevategevust kooskõlas seaduse ja põhikirja nõuetega. Iga juhatuse liige võib ettevõtet esindada kõigis õigustoimingutes. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil ja tegema igapäevaseid juhtimisotsuseid iseseisvalt, lähtudes Harju Elektri ja aktsionäride parimatest huvidest ning jättes kõrvale isiklikud huvid.

Juhatuse koosseis ja tasu

Juhatus koosneb ühest kuni viiest liikmest. Juhatuse liikmed valib nõukogu kolmeks aastaks. Juhatuse liikme valimiseks on vajalik tema nõusolek. Juhatuse esimehe määrab ettevõtte nõukogu.

Harju Elektri pikaaegne juhatuse esimees Andres Allikmäe teatas 2019. aasta lõpul, et siirdub pärast juhatuse liikme volituste lõppemist 3.05.2020 äriarenduse juhi ametikohale ettevõtte tegevjuhtkonnas. Harju Elektri nõukogu nimetas oma 16.03.2020 toimunud koosolekul alates 04.05.2020 uueks juhatuse esimeheks senise juhatuse liikme ja finantsjuhi Tiit Atso.

Alates 04.05.2020 on AS-i Harju Elekter juhatus kaheliikmeline. Juhatuse esimees Tiit Atso tegeleb kontserni üldise ja strateegilise juhtimisega, samuti on tema vastutusvaldkondadeks igapäevane äritegevus ja kontserni finantsküsimused. Juhatuse liige Aron Kuhi-Thalfeldt vastutab ettevõtte kinnisvara- ja energeetikavaldkonna eest. Juhatuse liikmed osalevad Kontserni tütarettevõtete juht- ja kontrollorganite töös.

Juhatuse liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuse liikme lepingule. Tulemuspalka makstakse juhatuse liikmetele ühistel alustel Emaettevõtte halduspersonaliga. Tulemuspalk jaotatakse vastavalt põhitasule ja tööpanusele, kusjuures juhatuse liikme tulemuspalk kooskõlastatakse nõukogu esimehega. Tulemuspalk makstakse välja kvartali kaupa 80% ulatuses, ülejäänud 20% makstakse pärast majandusaasta tulemuste kinnitamist. Tippjuhtkonnale, sh juhatuse liikmetele, makstakse ka aastapreemiat, mis on summaarselt 1,0% konsolideeritud puhaskasumist. Aastapreemia kinnitab nõukogu esimees ning see makstakse välja pärast Kontserni aastaaruande auditeerimist. Juhatuse liikmetel on õigus saada lahkumishüvitist kuni kaheksa kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

2020. aasta eest koos sellele eelnenud aasta tulemustasuga on juhatuse liikmetele makstud tasusid kokku koos sotsiaalmaksudega summas 509 tuhat eurot, sh ametist lahkunud juhatuse liikme lepingujärgne lahkumishüvitis. Harju Elekter ei avalda juhatuse liikmetele individuaalselt makstavat tasu, kuna on seisukohal, et tegemist on tundliku informatsiooniga, mille avaldamine on väheoluline ja ei annaks lisandväärtust.

2020. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte juhatuse liikmetele otse ja kaudsete osaluste kaudu kokku 0,06% (2019: 1,33%) ettevõtte aktsiatest (lisa 21.3).

Täpsem teave juhatuse liikmete hariduse, karjääri, äriühingute juhtorganites osalemise ning aktsiaosaluste kohta ASis Harju Elekter on välja toodud ettevõtte kodulehel www.harjuelekter.com.

Juhatuse liikmed seisuga 31.12.2020:

Tiit Atso, juhatuse esimees

Aron Kuhi-Thalfeldt, juhatuse liige

Huvide konflikt

Juhatuse liikmed hoiduvad huvide konfliktidest ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Juhatuse liikmetel on kohustus teavitada Harju Elektri teisi juhatuse liikmeid ja nõukogu esimeest juhatuse liikmele, tema lähedasele või temaga seotud isikule tehtud ärilistest pakkumistest, mis on seotud ettevõtte majandustegevusega. Nõukogu otsustab Harju Elektri ja tema juhatuse liikme või tema lähedase või temaga seotud isikuga tehtavate ettevõtte jaoks oluliste tehingute tegemise ja määrab selliste tehingute tingimused.

Harju Elektri juhatuse liige ei nõua ega võta isiklikul eesmärgil kolmandatelt isikutelt seoses oma tööga vastu raha ega teisi hüvesid ega tee kolmandatele isikutele õigusvastaseid või põhjendamatuid soodustusi emitendi nimel. 2020. aastal ei esinenud huvide konflikte või korruptsiooni juhte.

Nõukogu

Nõukogu ülesanded

Nõukogu planeerib ettevõtte tegevust, korraldab selle juhtimist ja teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu annab juhatusele korraldusi ettevõtte juhtimise korraldamisel. Nõukogu otsustab Kontserni arengu-strateegia ja investeerimispoliitika üle, kinnisasjade tehingute teostamise ning juhatuse poolt koostatud investeeringute ja aastaeelarve vastuvõtmise. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukogu liikmetest.

2020. aastal toimus 9 nõukogu koosolekut. Endel Palla, Arvi Hamburg ja Triinu Tombak osalesid kõikidel nõukogu koosolekutel; Andres Toome ja Aare Kirsme osalesid kaheksal koosolekul.

Nõukogu koosseis ja tasu

AS-i Harju Elekter nõukogul on põhikirja järgi 3–5 liiget. Nõukogu liikmed valib üldkoosolek viieks aastaks. Aktsionäride korraline üldkoosolek valis 27.04.2017 aktsiaseltsile viieaastaseks perioodiks viieliikmelise nõukogu järgmises koosseisus: Endel Palla, Arvi Hamburg, Aare Kirsme, Triinu Tombak ja Andres Toome. Nõukogu esimees on Endel Palla, kes töötab ettevõttes 1969. aastast alates. Nõukogu viiest liikmest kaks – Arvi Hamburg ja Triinu Tombak – on sõltumatud liikmed. Nõukogu liikmete volitused kehtivad kuni 03.05.2022.a.

Aktsionäride üldkoosolek määras alates 04.05.2017 nõukogu liikme tasuks 1 000 eurot kuus ja nõukogu esimehe tasuks 1 600 eurot kuus. Lisaks määrati nõukogu liikme koosolekul osalemise tasuks 200 eurot, mida ei maksta, kui nõukogu liige osaleb koosolekul telefoni teel. Tegevjuhtkonnas töötavale nõukogu liikmele makstakse tulemustasu ühistel alustel juhatuse liikmetega.

2020. aastal on arvestatud AS-i Harju Elekter nõukogu liikmetele nõukogu liikme tasu koos sotsiaalmaksudega 110 tuhat eurot, sealhulgas nõukogu esimehele 28 tuhat eurot. Nõukogu liikmete volituste lõppemisel või lõpetamisel, ei teki Kontsernil hüvitise maksmise kohustust. Erand on nõukogu esimees, kellel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori kuue kuu ametipalga ulatuses.

2020. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte nõukogu liikmetele otse ja kaudsete osaluste kaudu kokku 9,45% (2019: 9,45%) ettevõtte aktsiatest (lisa 21.3).

Täpsem teave juhatuse liikmete hariduse, karjääri, äriühingute juhtorganites osalemise ning aktsiaosaluste kohta AS-is Harju Elekter on välja toodud ettevõtte kodulehel www.harjuelekter.com.

Nõukogu liikmed seisuga 31.12.2020:

Endel Palla, nõukogu esimees

Triinu Tombak, nõukogu liige

Arvi Hamburg, nõukogu liige

Andres Toome, nõukogu liige

Aare Kirsme, nõukogu liige

Huvide konflikt

Nõukogu liikmed hoiduvad huvide konfliktidest ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Nõukogu liige eelistab oma tegevuses nõukogu liikmena emitendi huvisid isiklikele või kolmanda isiku huvidele. Nõukogu liige ei kasuta isiklikes huvides ärilisi pakkumisi, mis on suunatud emitendile. Nõukogu koosolekul, kui otsustatakse nõukogu liikme ja Harju Elektri vahelise tehingu tegemiseks nõusoleku andmist või kui sarnane huvide konflikt on tingitud tehingust nõukogu liikmega seotud osapoolega, nõukogu liige ei hääleta. Vastavaid huvide konflikte 2020. aastal ei esinenud. Samuti ei tehtud 2020. aastal Harju Elektri ning nõukogu liikmete, nende lähedaste või nendega seotud isikute vahel olulisi tehinguid.

Juhatuse ja nõukogu koostöö

Juhatus ja nõukogu teevad AS-i Harju Elekter huvide parima kaitsmise eesmärgil tihedat koostööd. Juhatus teavitab nõukogu korrapäraselt kõikidest olulistest asjaoludest, mis puudutavad Kontserni tegevuse planeerimist ja äritegevust ning juhib eraldi tähelepanu olulistele muutustele Harju Elektri äritegevuses. Juhatus edastab nõukogule andmed, sh finantsaruanded, piisava ajavaruga enne nõukogu koosoleku toimumist. Ettevõtte juhtimisel lähtutakse seadusest, põhikirjast, aktsionäride ja nõukogu koosolekute otsustest ja püstitatud eesmärkidest.

Mitmekesisuspoliitika

Eesti Raamatupidamisseaduse § 242 lg 4 kohaselt peab suurettevõtja, kelle emiteeritud hääleõigust andvad väärtpaberid on võetud kauplemisele Eesti või muu lepinguriigi reguleeritud väärtpaberiturule, ühingujuhtimise aruandes kirjeldama äriühingu juhatuses ja kõrgemas juhtorganis ellu viidavat mitmekesisuspoliitikat ning selle rakendamise tulemusi aruandeaastal. Kui mitmekesisuspoliitikat aruandeaastal rakendatud ei ole, tuleb selle põhjuseid selgitada ühingujuhtimise aruandes.

AS Harju Elekter ei ole pidanud oluliseks koostada mitmekesisuspoliitikat käsitlevat dokumenti ja inimeste valimisel ja nimetamisel kõrgematesse juhtorganitesse lähtutakse esmajärjekorras võimalikust lisandväärtusest, mida nad Kontserni juhtimisse oma teadmiste ja oskustega kaasa toovad, ning sobivusest. Kedagi ei diskrimineerita tema vanuse, soo, usu, päritolu või muude veendumuste tõttu.

Teabe avaldamine

Börsiettevõttena lähtub AS Harju Elekter avatuse ja aktsionäride võrdse kohtlemise põhimõttest. Börsireglemendis nõutav teave avaldatakse regulaarselt kooskõlas tähtaegadega, seejuures lähtub ettevõte põhimõttest mitte avaldada ettevaatavaid prognoose – kajastatakse ja kommenteeritakse üksnes toimunud faktilist infot. Kogu avalikustatav teave avaldatakse eesti ja inglise keeles Nasdaq Tallinna börsi ja ettevõtte veebilehel ning Finantsinspektsiooni hallatava teabe salvestamise süsteemi kaudu.

Aktsionäride ja avalikkuse operatiivseks teavitamiseks on ettevõttel koduleht, mis sisaldab börsiteateid, majandusaruandeid, juhatuse ja nõukogu koosseisu, informatsiooni audiitori kohta, samuti ülevaadet Kontsernist, selle ajaloost, toodetest ja muust olulisest.

Erinevalt HÜT punktist 5.3 on ettevõtte juhatus seisukohal, et strateegia kuulub ettevõtte ärisaladuste hulka ning ei kuulu avalikustamisele. Üldised suunad ja olulised teemad on välja toodud juhatuse tegevusaruandes. Ettevõte ei pea oluliseks HÜT punkti 5.6 kohaselt eri aktsionäride kohtumiste aja- ja päevakorragraafiku pidamist, sest kohtumistel piirdutakse juba avalikustatud teabega. Ettevõte lähtub oma tegevuses alati aktsionäride võrdse kohtlemise põhimõttest. Kohustuslik, oluline ja hinnatundlik teave avalikustatakse esmalt Nasdaq Tallinna börsisüsteemis ning seejärel Finantsinspektsiooni ja ettevõtte kodulehel. Lisaks on igal aktsionäril õigus küsida ettevõttelt vajaduse korral lisainfot ja kokku leppida kohtumisi. See reegel kehtib kõigi kohtumiste korral, ka vahetult enne finantsaruandluse avalikustamist.

Finantsaruandlus ja auditeerimine

AS Harju Elekter avalikustab kord aastas majandusaasta aruande ning majandusaasta jooksul kvartaalsed vahe-aruanded. Majandusaasta aruanne auditeeritakse ja kiidetakse heaks nõukogu poolt ning kinnitatakse üldkoosoleku poolt.

18. juunil 2019 jõustus Euroopa Komisjoni määrus, mille kohaselt peavad emitendid, kelle väärtpaberid on võetud kauplemisele Euroopa Liidu liikmesriigi reguleeritud turul, alates 1. jaanuarist 2020 konsolideeritud majandusaasta aruanded esitama ühtses elektroonilises aruandlusvormingus (*European Single Electronic Format*, ESEF). Liikmesriigid võivad tulenevalt läbipaistvusdirektiivi artikli 4 lõike 7 kohaselt lubada emitentidel esitada majandusaasta aruandeid elektroonilises aruandlusvormingus alates majandusaastast, mis algab 1. jaanuaril 2021 või peale seda. Liikmesriigid võivad ESEF nõuete rakendumist edasi lükata ühe aasta võrra, kui liikmesriik teavitab vastavast kavatsusest Euroopa Komisjoni. Käesoleva aruande esitamise ajaks ei ole Eesti seadusandluses ESEF rakendumise edasilükkamise otsus vastu võetud, kuid heakskiidu edasilükkamisele on andnud Finantsinspektsioon ja Rahandusministeerium.

Vastavalt 3. mai 2018. aktsionäride üldkoosoleku otsusele auditeerib 2018.–2020. aastal AS-i Harju Elekter ja tema tütarettevõtteid PricewaterhouseCoopers; v.a Energo Veritas OÜ, mida auditeerib Baker Tilly Baltics OÜ ja Harju Elekter Services AB, mida auditeerib Allians Revision & Redovisning AB.

Teave audiitori kohta on kättesaadav ettevõtte kodulehel. Audiitori töö tasustatakse vastavalt lepingule ning tasu suurust poolte kokkuleppel ei avalikustata. Järgmised audiitori valimised toimuvad 2021. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

Aruandeperioodil ei informeerinud audiitor nõukogu talle teatavaks saanud olulistest asjaoludest, mis võivad mõjutada nõukogu tööd ja emitendi juhtimist. Samuti ei teavitanud audiitor nõukogu ohust audiitori sõltumatusele või töö professionaalsusele. Audiitor andis nõukogu poolt moodustatud auditikomiteele kirjaliku ülevaate ettevõtte 2020. aasta auditeerimise käigust, tehtud tähelepanekutest ning muudest olulistest teemadest, mida arutati ettevõtte juhatusega.

Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed

Ettevõttes on vajalikud protseduurid reguleeritud eeskirjadega ja juhenditega ning praktilist vajadust täiendavate juhtimisorganite ja komiteede (sh töötasukomitee, nimetamiskomitee) loomiseks ei ole olnud.

Auditikomitee

2010. aastal moodustas aktsiaseltsi nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee, kelle ülesanne on jälgida ja analüüsida rahandusteabe töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi, audiitorettevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. Auditikomitee on nõukogu järelevalvele alluv nõuandev organ.

AS-i Harju Elekter auditikomitee on kaheliikmeline. 2012. aastast kuuluvad komiteesse nõukogu liikmed Triinu Tombak (esimees) ja Andres Toome.

ÜHISKONDLIK OSALUS

Harju Elekter kontsern on aktiivne ja osavõtlik kogukonna liige ning toetab oma tegevusvaldkonnaga seotud sektori arengut riikides, kus asuvad ettevõtte äriüksused ja töötajad. Kontserni toetustegevuse eesmärk on olla püsiv partner ja seetõttu keskendub eelkõige pikaajaliste koostöösuhete loomisele ja arendamisele.

Harju Elekter sõnastas 2020. aastal oma sponsortegevuse kaks põhisuunda, mille järgi toetatakse eelkõige:

- haridust ja noorte tehnikahuvi; ja
- kohalikku noortesporti.

Toetame insenerihariduse valdkonna arengut

Hoolimata maailma ja Eestit tabanud tervisekriisist, jätkas AS Harju Elekter ka 2020. aastal eri koostööprojekte haridusasutustega, et arendada ja populariseerida insenerihariduse valikut noorte seas.

- AS Harju Elekter on Tallinna Tehnikaülikooli kuldsponsor, andes igal aastal bakalaureuse- või magistriõppe üliõpilastele välja kuni 4 omanimelist stipendiumi. Alates 2001. aastast on stipendiumiprogrammis osalenud 73 tudengit.
- Koostöös Tallinna Tehnikaülikooli Arengufondi ja Eesti ettevõtetega osaletakse M. Aitsami nimelise erivajadusega üliõpilasele suunatud stipendiumi väljaandmisel. Lisaks on ettevõtte nõukogu esimees Endel Palla andnud juba aastaid välja omanimelist stipendiumi.
- AS Harju Elekter on enam kui kümme aastat aidanud kaasa Tallinna Tehnikaülikooli energeetika-teaduskonna (inseneriteaduste) tudengite erialategevuste toimumisele. Lisaks toetatakse Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna Tehnikakõrgkooli tehnikatudengeid koondavat ja rahvusvahelisel tootearendusvõistlusel osalevat meeskonda Formula Student Team Tallinn.
- AS Harju Elekter osaleb võimalusel Tallinna Tehnikaülikooli tehnika- ja teaduslaborite sisustamisel ning lööb kaasa teadus- ja uurimisprojektides.
- 2020. a sügisel pani Harju Elekter õla alla Prototron Juniori projektile. Selle raames pakkus AS Harju Elekter Elektrotehnika tootearendusjuht keskkooli noortele tootearendusealast mentorlust.

- Harju Elekter kontserni Eesti ettevõtetesse korraldatakse regulaarseid üliõpilaste õppekäike ning ettevõtete töötajad panustavad oma teadmiste ja kogemustega tehnoloogiasuunaliste õppekavade arendamisse.
- Kontserni Eesti ettevõtted jätkavad koostööprogramme Tallinna Kutsehariduskeskuse, Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna Polütehnikumi ning Tallinna Ehituskooliga.
- Leedu tütarettevõte Harju Elekter UAB teeb pidevat koostööd piirkondliku Panevežyse Elektrotehnika Kolledžiga ja Panevežyse Kutseõppekeskusega, samuti Visaginase Äri ja Tehnoloogia Kutseõppekeskusega ning Leedu Mereakadeemiaga.
- Soome tütarettevõttel Satmatic Oy-l on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega: Satakunna Ametikõrgkool, Tampere Tehniline Ülikool ja Turu Majanduskool.
- 2020. aastal pakkusid Kontserni ettevõtted praktikakohti kokku 16-le (2019: 52) noorele. Enim on praktikakohti pakkunud Kontserni Eesti tütarettevõte AS Harju Elekter Elektrotehnika.

Osaleme aktiivselt kohaliku elu arendamises

AS Harju Elekter tunneb vastutust ettevõtte tegevuspiirkonna arengu ja kogukonna heaolu suurendamise ees. Seetõttu on ettevõte võtnud enda eesmärgiks piirkonna laste ja noorte õpingute toetamise ning vaba aja sisustamise võimaluste kasvatamise. AS-il Harju Elekter on pikaajalised koostöösuhted Keila Kooli, Keila Muusikakooli ning Keila lasteaedade, spordi- ja huviklubidega.

Toetame ja innustame noorsportlasi

AS Harju Elekter on sporditoetustes panustanud enim noortespordile, laiendades järjepideva toetuse kaudu spordiala kandepinda. Emaettevõte on Keila korv-, võrk- ja jalgpalliklubide toetaja. Noorte projektid on tulevikku suunatud toetused, mille eesmärk on teha ulatuslikku ja sihipärast tööd laste ja noortega, kelle hulgast saaksid esile kerkida sportlased, kes esindavad Eestit tulevikus.

Panustame sektori arengusse

Kontsern peab oluliseks arendada ühiskonda ka erialaliitude ja -organisatsioonide kaudu ning panustab oma teadmiste ja inimeste ajaressursiga teemadesse, mis seisavad ausa konkurentsi ning jätkusuutlike ja ohutute tootelahenduste eest.

AS Harju Elekter koostöös Eesti Elektritööde Ettevõtete Liiduga (EETEL) tõstatab jätkuvalt elektriohutuse teemasid nii seadusandluses kui ka laiemas avalikkuses.

Kontserni ettevõtted on järgmiste organisatsioonide liikmed:
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (AS Harju Elekter)
Eesti Elektritööde Ettevõtete Liit (AS Harju Elekter, AS Harju Elekter Elektrotehnika, Energo Veritas OÜ)
Eesti Masinatööstuse Liit (AS Harju Elekter Teletehnika)
Leedu Masinatööstuse Ühing LINPRA (Harju Elekter UAB)
Panevežyse Kaubandus-, Tööstus- ja Käsitöökoda (Harju Elekter UAB)
Soome Kaubanduskoda (Satmatic Oy)
Soome Tehnoloogiatööstuse Liit (Satmatic Oy)
Elektriseadmete ringlussevõtu ja töötlemise ühistu ELKER (Satmatic Oy)
Soome pakendite ümbertöötlemisturg RINKI (Satmatic Oy)
Soome Teenindussektorite Ettevõtete Ühendus PALTA (Telesilta Oy)

Kokku ulatus Harju Elekter kontserni ettevõtete stipendiumite ja toetusprogrammide maht 2020. aastal 58,6 (2019: 75,3) tuhande euroni.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE 55
KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE 56
KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE 56
KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE 57
KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE 58
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD 59
1 ÜLDINE INFORMATSIOON 59
2 ARUANDE KOOSTAMISE ALUSED 59
3 MUUDATUSED ARVESTUSPÕHIMÕTETES 60
4 OLULISEMAD ARVESTUSPÕHIMÕTTED 61
5 RAAMATUPIDAMISHINNANGUD JA OTSUSED 73
6 FINANTSRISKIDE JUHTIMINE 73
7 RAHA JA PANGAKONTOD 79
8 NÕUDED OSTJATELE JA MUUD NÕUDED 79
9 ETTEMAKSED 79
10 VARUD 79
11 FINANTSINVESTEERINGUD 80
12 KINNISVARAINVESTEERINGUD 81
13 MATERIAALNE PÕHIVARA 82
14 RENDILEPINGUD 83
15 IMMATERIAALNE PÕHIVARA 84
16 VÕLAKOHUSTUSED 86
17 LAENUDE TAGATISED JA PANDITUD VARA 87
18 VÕLAD TARNIJATELE JA MUUD VÕLAD 87
19 MAKSUD 88
20 TINGIMUSLIKUD KOHUSTUSED 88
21 AKTSIAKAPITAL JA RESERVID 88
22 SEGMENDIARUANNE 90
23 KASUMIARUANDE KIRJETE SELGITUSED 91
24 TULUMAKS JA EDASILÜKKUNUD TULUMAKS 92
25 TAVA- JA LAHUSTATUD PUHASKASUM AKTSIA KOHTA 93
26 RAHAVOOGUDE ARUANDE KIRJETE SELGITUSED 93
27 SEOTUD OSAPOOLED 94
28 EMAETTEVÕTTE PÕHIARUANDED 96
29 ARUANDEKUUPÄEVA JÄRGSED SÜNDMUSED 99

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE

(EUR´000)	Lisa	31.12.2020	31.12.2019
Käibevara			
Raha ja raha ekvivalendid	7	2 843	4 878
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	8	27 226	22 958
Ettemaksed	9	820	1 166
Varud	10	18 856	19 010
Käibevara kokku		**49 745**	**48 012**
Põhivara			
Edasilükkunud tulumaksu vara	24	514	472
Pikaajalised finantsinvesteeringud	11	11 918	10 494
Kinnisvarainvesteeringud	12	23 605	21 259
Materiaalne põhivara	13	22 494	20 402
Immateriaalne põhivara	15	7 199	7 260
Põhivara kokku		**65 730**	**59 887**
VARAD KOKKU	22	**115 475**	**107 899**
Kohustused			
Võlakohustused	16	12 056	11 305
Ostjate ettemaksed		4 182	2 212
Võlad tarnijatele ja muud võlad	18	15 837	16 448
Maksuvõlad	19	2 871	2 959
Lühiajalised eraldised		34	34
Lühiajalised kohustused kokku		**34 980**	**32 958**
Võlakohustused	16	7 032	7 901
Muud pikaajalised kohustused	18	66	64
Pikaajalised kohustused kokku		**7 098**	**7 965**
Kohustused kokku	22	**42 078**	**40 923**
Omakapital			
Aktsiakapital	21	11 176	11 176
Ülekurss	21	804	804
Reservid	21.5	6 709	3 412
Jaotamata kasum		54 858	51 699
Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital kokku		**73 547**	**67 091**
Mittekontrolliv osalus		-150	-115
Omakapital kokku		**73 397**	**66 976**
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU		**115 475**	**107 899**

Aastaaruande lisad lehekülgedel 59-100 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Müügitulu	22, 23	146 614	143 397
Müüdud toodete kulu	23	-125 405	-125 153
Brutokasum		**21 209**	**18 244**
Turustuskulud	23	-5 847	-5 706
Üldhalduskulud	23	-9 259	-9 229
Muud äritulud		707	255
Muud ärikulud		-264	-291
Ärikasum	22	**6 546**	**3 273**
Finantstulud		137	139
Finantskulud		-379	-225
Kasum enne maksustamist		**6 304**	**3 187**
Tulumaks	24	-776	-820
Aruandeaasta puhaskasum		**5 528**	**2 367**
Aruandeaasta puhaskasumi jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist		5 563	2 460
Mittekontrolliva osaluse osa puhaskasumist		-35	-93
Puhaskasum aktsia kohta			
Tavapuhaskasum aktsia kohta (EUR)	25	0,31	0,14
Lahustatud puhaskasum aktsia kohta (EUR)	25	0,31	0,14

KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Aruandeaasta puhaskasum		**5 528**	**2 367**
Muu koondkasum (-kahjum)			
Kirjed, mis hiljem võib klassifitseerida kasumiaruandesse:			
Valuutakursi vahed välisettevõtte ümberarvestusel	21.5	112	-84
Kirjed, mida hiljem ei klassifitseerita kasumiaruandesse:			
Realiseerunud kasum müügivalmis finantsvara müügist	11	80	116
Finantsvara ümberhindluse netokasum	21.5	2 922	642
Aruandeaasta muu koondkasum(-kahjum) kokku		**3 114**	**674**
Aruandeaasta koondkasum kokku		**8 642**	**3 041**
Aruandeaasta koondkasumi jaotus:			
Emaettevõtte omanike osa koondkasumist		8 677	3 134
Mittekontrolliva osaluse osa koondkasumist		-35	-93

Aastaaruande lisad lehekülgedel 59-100 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Rahavood äritegevusest			
Puhaskasum		5 528	2 367
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	12, 13, 15, 22, 23	3 794	3 518
Kasum põhivara müügist	26	-21	-51
Aktsiapõhine hüvitis	27	263	189
Finantstulud		-137	-139
Finantskulud		379	225
Tulumaks	24	776	820
Muutused			
Äritegevusega seotud nõuete muutus		-3 756	-803
Varude muutus		155	-1 543
Äritegevusega seotud kohustuste muutus		1 232	2 637
Makstud ettevõtte tulumaks	26	-916	-890
Makstud intressid		-299	-180
Kokku rahavood äritegevusest		**6 998**	**6 150**
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	26	-3 096	-1 110
Tasutud materiaalse põhivara eest	26	-4 566	-4 191
Tasutud immateriaalse põhivara eest	26	-300	-350
Tasutud finantsinvesteeringu eest	11	-104	-730
Laekunud kinnisvarainvesteeringu müügist		5	0
Laekunud põhivara müügist	26	33	125
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	11	1 681	578
Laekunud intressid		-3	8
Saadud dividendid		91	140
Kokku rahavood investeerimistegevusest		**-6 259**	**-5 530**
Rahavood finantseerimistegevusest			
Arvelduskrediidi jääkide muutus	16	-1 131	3 902
Saadud laenud	16	3 151	2 913
Laenude tagasimaksed	16	-1 112	-989
Rendikohustuste tagasimaksed	16	-1 175	-1 275
Makstud dividendid	21	-2 484	-3 193
Makstud dividendide tulumaks		-14	-169
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		**-2 765**	**1 189**
Kokku rahavood		**-2 026**	**1 809**
Raha jääk perioodi algul		**4 878**	**3 142**
Rahajääkide muutus		-2 026	1 809
Valuutakursside muutuste mõju		-9	-73
Raha jääk perioodi lõpus	7	**2 843**	**4 878**

Aastaaruande lisad lehekülgedel 59-100 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

(EUR´000)	Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital						
	Aktsia-kapital	**Üle-kurss**	**Reservid**	**Jaota-mata kasum**	**Kokku**	**Mitte-kontrolliv osalus**	**Oma-kapital Kokku**
Saldo 31.12.2018	**11 176**	**804**	**2 665**	**52 316**	**66 961**	**-22**	**66 939**
Koondkasum 2019							
Perioodi puhaskasum	0	0	0	2 460	2 460	-93	2 367
Muu koondkasum	0	0	558	116	674	0	674
Perioodi koondkasum	**0**	**0**	**558**	**2 576**	**3 134**	**-93**	**3 041**
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud omanikega							
Aktsiapõhine hüvitis (lisa 27)	0	0	189	0	189	0	189
Dividendid	0	0	0	-3 193	-3 193	0	-3 193
Tehingud omanikega kokku	**0**	**0**	**189**	**-3 193**	**-3 004**	**0**	**-3 004**
Saldo 31.12.2019	**11 176**	**804**	**3 412**	**51 699**	**67 091**	**-115**	**66 976**
Koondkasum 2020							
Perioodi puhaskasum	0	0	0	5 563	5 563	-35	5 528
Muu koondkasum	0	0	3 034	80	3 114	0	3 114
Perioodi koondkasum	**0**	**0**	**3 034**	**5 643**	**8 677**	**-35**	**8 642**
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud omanikega							
Aktsiapõhine hüvitis (lisa 27)	0	0	263	0	263	0	263
Dividendid	0	0	0	-2 484	-2 484	0	-2 484
Tehingud omanikega kokku	**0**	**0**	**263**	**-2 484**	**-2 221**	**0**	**-2 221**
Saldo 31.12.2020	**11 176**	**804**	**6 709**	**54 858**	**73 547**	**-150**	**73 397**

Informatsioon aktsiakapitali ja reservide kohta on esitatud lisas 21.

Aastaaruande lisad lehekülgedel 59-100 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

1 Üldine informatsioon

AS Harju Elekter (aadress: Paldiski mnt 31, Keila, Eesti Vabariik) on Eestis registreeritud äriühing (äriregistri number: 10029524). Seisuga 31.12.2020 koostatud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab ASi Harju Elekter (edaspidi Emaettevõte) ning tema tütarettevõtteid (koos kasutatuna Harju Elekter või Kontsern).

ASi Harju Elekter tütarettevõtted	Tegevusala	Osalus ja hääleõigus 31.12.2020	Osalus ja hääleõigus 31.12.2019
Eesti			
AS Harju Elekter Teletehnika	Tootmine	100%	100%
AS Harju Elekter Elektrotehnika	Tootmine	100%	100%
Energo Veritas OÜ	Kaupade vahendusmüük	80,52%	80,52%
Soome			
Satmatic Oy	Tootmine	100%	100%
Harju Elekter Kiinteistöt Oy	Tootmiskinnisvara haldamine	100%	100%
Telesilta Oy	Elektriinstallatsioonitööd	100%	100%
Satmatic Oy tütarettevõtted			
Finnkumu Oy	Tootmine	-	100%
Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9	Tootmiskinnisvara haldamine	-	100%
Leedu			
Harju Elekter UAB	Tootmine	100%	100%
Rootsi			
Harju Elekter AB	Tootmine	100%	100%
Grytek AB	Tootmine	-	100%
Harju Elekter Services AB	Kaupade vahendusmüük	100%	100%

Aruandekuupäeva seisuga on Kontsernil üks mittekontrolliva osalusega tütarettevõte. 2017. aasta I kvartalis ostis AS Harju Elekter 80,52% suuruse osaluse elektrimaterjalide ja -seadmete müügiettevõttes Energo Veritas OÜ.

29.10.2020 kanti Rootsi äriregistrisse Harju Elekter kontserni 100%-liste Rootsi tütarettevõtete SEBAB AB ja Grytek AB ühinemine. Ettevõtete ühinemise tulemusena sai Grytek AB õigusjärglaseks SEBAB AB. 14.12.2020 muudeti Rootsi tütarettevõtte SEBAB AB nimi Harju Elekter AB-ks ning seni Harju Elekter AB nime all tegutsenud Rootsi tütarettevõte nimetati ümber Harju Elekter Services AB-ks.

31.12.2020 kanti Soome äriregistrisse ASi Harju Elekter Soome tütarettevõtete ühinemine ja jagunemine. Satmatic Oy ühendas endasse oma 100%-lised tütarettevõtted Finnkumu Oy ja Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9. Ühinemise järgselt viidi läbi Satmatic Oy osaline jagunemine, millega Satmatic Oy andis Harju Elekter Kiinteistöt Oy-le üle kinnisvaraomandid Ulvilas ja Keraval. Harju Elekter Kiinteistöt Oy põhitegevuseks on Kontsernile kuuluva tööstusliku kinnisvara haldamine. Alates 14.01.2021 kannab Satmatic Oy nime Harju Elekter Oy.

AS Harju Elekter on noteeritud Tallinna Väärtpaberibörsil alates 30. septembrist 1997.

Juhatus allkirjastas 31. detsembril 2020 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aasta-aruande 23. märtsil 2021. Vastavalt Eesti Vabariigi äriseadustikule kinnitatakse aktsionäride üldkoosolekul juhatuse poolt koostatud ja nõukogu poolt heakskiidetud majandusaasta aruanne, mis sisaldab ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet.

2 Aruande koostamise alused

ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS), nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Konsolideeritud raamatupidamisaruannete koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud finantsinvesteeringud, mis kajastatakse õiglases väärtuses.

Käesolevate konsolideeritud raamatupidamisaruannete koostamisel kasutatud peamised arvestuspõhimõtted on esitatud allpool. Neid põhimõtteid on rakendatud lähtudes järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibist, hindamiste muutuste sisu ja nende mõju on selgitatud vastavates lisades. Kui finantsaruannete kirjete esitust või klassifitseerimise meetodit on muudetud, siis on vastavalt ümber klassifitseeritud ka eelmise perioodi võrreldavad näitajad.

2.1. Hinnangute ja otsuste kasutamine

IFRS-ga kooskõlas oleva raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab juhtkonnapoolset eelduste kujundamist, hinnangute langetamist ja otsuste tegemist, mis mõjutavad rakendatavaid arvestuspõhimõtteid ja kajastatud varasid ja kohustusi ning tulusid ja kulusid. Hinnangud ja nendega seotud eeldused tuginevad ajaloolisele kogemusele ning mitmetele muudele faktidele, mis on eeldatavasti asjakohased ning lähtuvad asjaoludest, mis kujundavad põhimõtted varade ja kohustuste väärtuste hindamiseks, mis ei tulene otseselt muudest allikatest.

Hinnangud ja nende aluseks olevad eeldused vaadatakse perioodiliselt üle. Raamatupidamislike hinnangute ülevaatamisest tulenev mõju kajastatakse hinnangute muutmise perioodil ja tulevastel perioodidel, mida muutus mõjutab. Valdkonnad, milles hinnangute osakaal või keerukuse tase on suurem, või valdkonnad, kus eeldused ja hinnangud on konsolideeritud raamatupidamisaruannete suhtes olulised, on esitatud lisas 5.

2.2. Emaettevõtte põhiaruanded

Vastavalt Eesti raamatupidamise seadusele esitatakse Emaettevõtte konsolideerimata põhiaruanded (finantsseisundi aruanne, koondkasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades. ASi Harju Elekter konsolideerimata põhiaruanded on esitatud lisas 28 „Emaettevõtte põhiaruanded". Need aruanded on koostatud konsolideeritud aruandega samu arvestuspõhimõtteid ja hindamisaluseid kasutades, välja arvatud tütarettevõtetesse tehtud investeeringute puhul, mis on Emaettevõtte konsolideerimata aruannetes kajastatud lähtuvalt soetusmaksumuse printsiibist.

3 Muudatused arvestuspõhimõtetes

3.1 Uute standardite, olemasolevate standardite muudatuste ja standardite uute tõlgenduste mõju finantsaruannetele

Kontsern on järjepidevalt rakendanud lisas 4 kirjeldatud arvestuspõhimõtteid kõigi aruandes esitatud perioodide suhtes, välja arvatud allpool kirjeldatud muudatused.

Kontsern on kohaldanud alljärgnevaid uusi standardeid ja standardite muudatusi (sh neist tulenevaid muudatusi teistes standardites), mida esmakordselt rakendati 1. jaanuarist 2020.

IAS 12 12.52A ja 12.57A - Investeeringutelt edasilükkunud tulumaksukohustise kajastamise tõlgenduse muutus

2020. aasta juunis Rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite Tõlgenduskomitee (IFRIC) poolt vastu võetud tõlgendusotsuse põhjal ei ole Eestis seni 20 aastat kehtinud tulumaksu edasilükkamise põhimõte kooskõlas IAS 12.52A tõlgendusega. IAS 12.52A ütleb, et kui tulumaksu tasutakse dividendidelt, mitte kasumilt, siis ei kajastata aruannetes tulumaksu kulu ega kohustust enne, kui dividendid on välja kuulutatud. Eestis on seda arvestuspõhimõtet rakendatud järjekindlalt kogu Kontserni jaotamata kasumi suhtes, sõltumata sellest, kas kasum on kogunenud emaettevõttes või Eesti tütarettevõttes. Käesoleva aasta tõlgendusotsuse põhjal kohaldatakse Standardi IAS 12 paragrahvides 52A ja 57A sätestatud põhimõtet ainult emaettevõttes kogunenud jaotamata kasumi suhtes ega kohaldata Eesti tütarettevõtetes kogunenud jaotamata kasumi suhtes.

Standardi IAS12 paragrahv 39 järgi peab ettevõte edasilükkunud tulumaksukohustist kajastama kõikide tütar-, sidus- ja ühisettevõtetesse ning filiaalidesse tehtud investeeringute pealt, kui nendes investeeringutes on tekkinud ajutised maksustatavad erinevused, välja arvatud juhul, kui:

a) ettevõte suudab kontrollida ajutise erinevuse tühistamise ajastamist; ja
b) on tõenäoline, et ajutine erinevus ei tühistu lähimas tulevikus.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

Muudatust kohaldatakse tagasiulatuvalt, mis tähendab, et tulumaksu kohustus tuleb üles võtta varasematel perioodidel tütarettevõtetesse kogunenud jaotamata kasumi suhtes.

Juhatus on hinnanud IAS 12 standardi tõlgendusotsuse mõju, üle vaadanud ja analüüsinud kontsernisisest dividendipoliitika põhimõtteid ning järeldanud, et tagasiulatuvalt mõju finantsaruannetele ei ole. Võrdlus- ning aruandeperioodi algsaldod korrigeerimist ei vaja. Edaspidiselt kajastatakse dividendide maksmisel tekkivate tulumaksu ajutiste erinevuste korral tulumaksukulu ja -kohustus vastavalt uuele tõlgendusele, sealhulgas lähtutakse kehtivast kontsernisisest dividendipoliitika põhimõtetest ja tütarettevõtete võimekusest maksta dividende.

Finantsaruandluse kontseptuaalse raamistiku muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2020 või hiljem.

Muudetud kontseptuaalne raamistik sisaldab uut peatükki mõõtmise kohta, juhiseid finantstulemuse raporteerimise kohta, täiendatud mõisteid ja juhiseid (nt kohustuse mõiste) ning selgitusi oluliste valdkondade rolli kohta finantsaruandluses, näiteks juhtkonna kätte usaldatud ressursside kasutamise hoolsus, konservatiivsus, mõõtmise ebakindlus. Muudatustel ei ole olulist mõju Kontserni finantsaruannetele.

„Olulisuse mõiste“ – IAS 1 ja IAS 8 muudatused

Kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 1. jaanuaril 2020 või hiljem.

Muudatused selgitavad olulisuse mõistet ning seda, kuidas mõistet rakendada, kaasates mõistesse need juhised, mis seni olid kirjas muudes standardites. Samuti on täiendatud mõistega kaasnevaid selgitusi. Muudatuste tulemusena on olulisuse mõiste kõikides IFRS standardites järjepidev. Info on oluline, kui selle avaldamata jätmine, valesti avaldamine või varjamine võib mõistlikult eeldades mõjutada otsuseid, mida ettevõtte üldotstarbeliste finantsaruannete peamised kasutajad nende aruannete põhjal teevad. Juhtkonna hinnangul ei avalda muudatus finantsaruannetele olulist mõju, sest Kontsern on senini rakendanud sarnaseid põhimõtteid.

3.2 Seni veel jõustumata standardid, tõlgendused ja olemasolevate standardite muudatused

Kontsern jälgib pidevalt uute standardite ja olemasolevate standardite tõlgenduste muutuseid. Kontsern kavatseb uute standardite muutuse mõju analüüsida ja muutunud standardeid rakendada, siis kui need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt. Hetkel ei ole vastu võetud täiendavaid uusi standardeid või muudatusi, mis hakkaksid kehtima tulevikus.

4 Olulisemad arvestuspõhimõtted

Kontserni ettevõtted kohaldasid alljärgnevaid arvestuspõhimõtteid kõigi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud perioodide kohta.

4.1. Konsolideerimise alused

(a) Tütarettevõtted
Tütarettevõtteks loetakse kõiki majandusüksusi, mille üle Kontsern omab kontrolli. Kontsern kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada selle kasumi suurust, kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtted konsolideeritakse täielikult alates kuupäevast, mil kontroll läheb üle Kontsernile ning nende konsolideerimine lõpetatakse alates kuupäevast, mil kontroll lõppeb.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete raamatupidamisaruandeid. Tütarettevõtete finantsaruanded on koostatud sama perioodi kohta, nagu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne. Kui tütarettevõte kasutab samades tingimustes toimunud samalaadsete tehingute puhul konsolideeritud aruandega võrreldes teistsuguseid arvestuspõhimõtteid, tehakse konsolideeritud aruande koostamisel tütarettevõtte finantsaruannetes kohased korrigeerimised.

(b) Äriühendused
Äriühenduste arvestamisel rakendatakse ostumeetodit, mille korral võetakse kõik omandatud tütarettevõtte eristatavad varad, kohustused ja tingimuslikud kohustused ostukuupäeval arvele nende õiglastes väärtustes, sõltumata mittekontrolliva osaluse olemasolust.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Tütarettevõtte soetamisel üle kantud tasu sisaldab:

- üleantud varade õiglast väärtust;
- omandatud ettevõtte endistele omanikele tekkinud kohustusi;
- kontserni emiteeritud omakapitaliinstrumente;
- tingimusliku tasu korra alusel tekkinud vara või kohustise õiglast väärtust; ning
- varem olemasoleva osaluse õiglast väärtust tütarettevõttes.

Iga äriühenduse puhul teeb Kontsern valiku, kas kajastada mittekontrolliv osalus omandatavas ettevõttes õiglases väärtuses või mittekontrolliva osaluse proportsionaalses osas omandatavast eristatavast netovarast.

Kontsern kajastab äriühenduse omandamisega seotud kulud, välja arvatud võla- või omakapitaliväärtpaberite emiteerimise kulutused, nende tekkimisel kuludena.

Kui üleantud tasu, omandatavas ettevõttes oleva mittekontrolliva osaluse ja omandajale eelnevalt omandatavas ettevõttes kuulunud omakapitaliosaluse õiglase väärtuse (omandamise kuupäeva seisuga) summa ületab Kontserni osalust omandatud eristatavates varades ja ülevõetud kohustustes, kajastatakse vahe firmaväärtusena. Kui eelnimetatud summa on soodusostude puhul väiksem kui omandatud tütarettevõtte netovarade õiglasest väärtusest, kajastatakse vahe koheselt kasumiaruandes.

Mittekontrolliv osalus on osa selliste tütarettevõtete kasumist või kahjumist ning netovarast, mis ei kuulu täielikult Kontsernile. Konsolideeritud kasumi- ja muu koondkasumiaruandes jaotatakse kasum või kahjum ja iga muu koondkasumi komponent Emaettevõtte omanikele ja mittekontrollivale osalusele kuuluvaks osaks. Mittekontrollivad osalused kajastatakse konsolideeritud finantsseisundi aruandes omakapitali koosseisus eraldi Emaettevõtte aktsionäridele kuuluvast omakapitalist.

(c) Konsolideerimisel elimineeritavad tehingud
Konsolideeritud aruandes on elimineeritud kõik kontsernisisesed saldod, tehingud ning realiseerimata kasumid. Realiseerumata kahjumid on samuti elimineeritud, välja arvatud juhul, kui kahjumi põhjuseks on vara väärtuse langus.

4.2. Välisvaluutas toimunud tehingute ja saldode kajastamine

(a) Arvestusvaluuta ja esitusvaluuta
Kontserni ettevõtete arvestusvaluutaks on oma majanduskeskkonna valuuta. Kontserni Eesti, Leedu ja Soome ettevõtted kasutavad arvestusvaluutana eurot (EUR), Rootsi ettevõtted Rootsi krooni (SEK).

Konsolideeritud finantsaruanded on esitatud eurodes, mis on Emaettevõtte arvestus- ja esitusvaluuta. Kõik arvnäitajad on esitatud tuhandetes, ümardatuna lähima tuhandeni, kui pole osutatud teisiti. Tuhande euro tähisena on aruandes kasutatud lühendit EUR ‘000.

(b) Välisvaluuta tehingud ja saldod
Välisvaluutas kajastatud tehingud arvestatakse ümber arvestusvaluutasse, kasutades tehingute kuupäevadel ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursse. Selliste tehingute arveldamisest ja välisvaluutas fikseeritud finantsvarade ja -kohustuste bilansikuupäeva vahetuskursiga ümberarvestamisest tulenevad valuutakursi kasumid ja kahjumid kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes.

Realiseerunud ja realiseerumata kasumid ja kahjumid, mis tekivad välisvaluutapõhiste põhitegevuse nõuete ja kohustuste tasumisel ja ümberhindlusel, kajastatakse netomeetodil ridadel Muud äritulud (-kulud). Realiseerumata kasumid ja kahjumid, mis tulenevad rahast, raha ekvivalentide ja laenude ümberhindamisest, kajastatakse netomeetodil ridadel Finantstulud (-kulud).

Kontserni kõikide ettevõtete finantstulemused ja -seisund, mille arvestusvaluuta erineb esitusvaluutast, arvestatakse ümber esitusvaluutasse. Välismaiste ettevõtete varad ja kohustused hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursi alusel, tulud ja kulud arvestatakse eurodesse perioodi kaalutud keskmise vahetuskursi alusel ning muud omakapitali muutused nende tekkimise päeva valuutakursi alusel. Ümberhindluste kursivahed kajastatakse muu koondkasumi hulgas, ning esitatakse omakapitali koosseisus „Valuutakursi muutuste reservina”.

Välismaise üksuse osalisel võõrandamisel või müümisel kajastatakse omakapitalis kajastatud valuutakursi vahed kasumis või kahjumis.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Välismaise üksuse omandamisel tekkivaid firmaväärtuse ja õiglase väärtuse korrigeerimisi käsitletakse välismaise üksuse varade ja kohustustena ning need hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval kehtinud valuutakursi alusel.

4.3. Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalendid hõlmavad nõudmiseni hoiuseid pangas, muid lühiajalisi likviidseid investeeringuid, mille esialgne tähtaeg on kuni kolm kuud ja mille väärtuse muutumise risk on ebaoluline.

4.4. Finantsvarad

Kontsern klassifitseerib finantsvarad järgmistesse mõõtmiskategooriatesse:
- need, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses; ning
- need, mida kajastatakse õiglases väärtuses (kas muutusega läbi koondkasumiaruande või muutusega läbi kasumiaruande).

Klassifitseerimine sõltub Kontserni ärimudelist finantsvarade haldamisel ning rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Tavapärastel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval ehk kuupäeval, millal Kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse.

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõppevad või antakse üle ja Kontsern annab üle sisuliselt kõik riskid ja hüved.

Finantsvarad kajastatakse esmasel arvele võtmisel õiglases väärtuses, millele on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastavate finantsvarade tehingutasud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

(a) Võlainstrumendid
Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub Kontserni ärimudelist finantsvarade haldamisel ning finantsvara lepingulistest rahavoogudest. Kontserni kõik võlainstrumendid on klassifitseeritud korrigeeritud soetusmaksumuse kategooriasse. Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nendest varadest saadav intressitulu kajastatakse finantstuludes sisemise intressimäära meetodil. Kajastamise lõpetamisel kajastatakse saadud kasum või kahjum kasumiaruandes muudes ärituludes/ärikuludes. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediidikahjumid kajastatakse kasumiaruandes eraldi ridadel.

(b) Omakapitaliinstrumendid
Kontsern kajastab omakapitaliinstrumendid õiglases väärtuses. Kui Kontsern on võtnud vastu tagasivõtmatu otsuse kajastada mitte-kauplemise eesmärgil hoitavate omakapitaliinstrumentide õiglase väärtuse muutused läbi koondkasumiaruande, siis instrumendi kajastamise lõpetamisel ei klassifitseerita õiglase väärtuse muutuseid ümber kasumiaruandesse. Selliste investeeringutelt saadud dividendid kajastatakse jätkuvalt kasumiaruandes real muud äritulud.

Börsil noteeritud väärtpaberite puhul põhineb õiglane väärtus aruandeperioodi lõpus kehtinud väärtpaberi sulgemishindadele. Börsil noteerimata väärtpaberite puhul leitakse õiglane väärtus tuginedes avalikult kättesaadavale informatsioonile ning kasutades hindamistehnikana võrdlust teiste, olulises osas sarnaste instrumentide õiglase väärtusega aruandeperioodi lõpus ja/või diskonteeritud rahavoogude analüüsi.

Omakapitaliinstrumente ei ole lubatud kajastada soetusmaksumuses, kuid teatud juhtudel võib soetusmaksumust lugeda ligilähedaseks õiglase väärtusega. Kontsern kajastab omakapitaliinstrumenti soetusmaksumuses vaid siis, kui pärast soetust ei ole saadaval infot investeerimisobjekti õiglase väärtuse mõõtmiseks või võimalike õiglaste väärtuste vahemik on väga lai ja soetusmaksumus on parim hinnang selle vahemiku sees.

Finantsvarade väärtuse hindamist on kirjeldatud lisas 4.10.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

4.5. Varud

Varusid kajastatakse kas soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Materjalide ja kaupade arvestamisel kasutatakse Kontsernis kaalutud keskmise soetusmaksumuse meetodit. Valmis- ja lõpetamata toodangu soetusmaksumus hõlmab projekteerimiskulusid, toormaterjali, otseseid tööjõukulusid, muid otseseid kulusid ja seonduvaid tootmise üldkulusid (tavalise töövõimsuse baasil), v.a. laenukulud; projektitoodete arvestamisel kasutatakse individuaalmaksumuse meetodit. Neto realiseerimisväärtus on hinnanguline müügihind tavalise äritegevuse käigus, millest on maha arvatud hinnangulised müügikulud.

4.6. Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteering on vara, mida Kontsern hoiab kas omanikuna või kapitalirendi tingimustel liisinguvõtjana renditulu teenimise, turuväärtuse kasvu või mõlemal eesmärgil ning mida ei kasutata enda majandustegevuses. Kinnisvarainvesteeringud on näidatud soetusmaksumuse meetodil, see tähendab soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud allahindlused väärtuse langusest.

Kinnisvarainvesteeringute amortiseerimiseks kasutatakse materiaalse põhivara analoogsete objektide amortiseerimisel kasutatavat kasulikku eluiga (lisa 4.7.c).

Kontsern avalikustab kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse raamatupidamise aruande lisas 12.

4.7. Materiaalne põhivara

Materiaalne põhivara on materiaalne vara, mida kasutatakse tootmisel, teenuste osutamisel või halduseesmärkidel pikema perioodi jooksul kui üks aasta.

(a) Kajastamine ja mõõtmine
Materiaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, mida on vähendatud akumuleerunud kulumi ja varade väärtuse vähenemisest tuleneva kahjumi võrra. Soetusmaksumus koosneb vara ostuhinnast ja muudest otseselt soetamisega seotud kuludest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Oma tarbeks valmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb materjalikulust, otsestest tööjõukuludest ning proportsionaalsest osast tootmise üldkuludest ja põhivara soetamise, ehitamise või tootmisega seotud laenukasutuse kulutustest.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale.

(b) Edaspidised väljaminekud
Mõne materiaalse põhivaraobjekti osasid tuleb teatud ajavahemike järgi vahetada või renoveerida. Sellised väljaminekud kajastatakse materiaalse põhivara bilansilises maksumuses juhul, kui on tõenäoline, et Kontsern saab varaobjekti osaga seotud tulevast kasu ja varaobjekti osa soetusmaksumust saab usaldusväärselt hinnata. Asendatud osade kajastamine finantsseisundi aruandes lõpetatakse.

Vastavalt eelmises lõigus toodud arvele võtmise põhimõtetele ei kajastata materiaalse põhivara objekti bilansilises maksumuses igapäevase hooldusega seotud kulusid. Sellised väljaminekud on tekkepõhiselt perioodikulud.

(c) Kulumi arvestus
Kulum kajastatakse kuludes ning arvestatakse materiaalselt põhivaralt ning selle eristatavatelt komponentidelt lineaarsel meetodil kogu kasuliku eluea jooksul. Maad ja lõpetamata ehitisi ei amortiseerita. Kontserni ettevõtted kasutavad ühetaolisi amortisatsiooninorme.

Materiaalsele põhivarale määratud kasulikud eluead, jääkväärtused ja amortisatsioonimeetodid vaadatakse üle iga-aastaselt. Muudatustest tulenev mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevates perioodides.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

Hinnangulised majanduslikult kasulikud eluead on järgmised:

Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Ehitised ja rajatised	10 - 33 aastat
Masinad ja seadmed	5 - 10 aastat
Muu inventar	3 - 16 aastat

4.8. Immateriaalne põhivara

Immateriaalset põhivara (välja arvatud firmaväärtus) amortiseeritakse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Immateriaalse põhivara väärtuse langust hinnatakse juhul, kui eksisteerib sellele viitavaid asjaolusid, analoogiliselt materiaalse põhivara väärtuse languse hindamisele.

(a) Firmaväärtus
Firmaväärtuse tekkimist on kirjeldatud arvestuspõhimõttes „Konsolideerimise alused“ (lisa 4.1).

Äriühenduse tulemusena tekkinud firmaväärtus võetakse algselt arvele soetusmaksumuses. Firmaväärtuse kasulik eluiga on määramatu, mistõttu firmaväärtust ei amortiseerita kuid igal bilansipäeval hinnatakse firmaväärtuse võimalikku väärtuse langust (lisa 4.10).

Arvele võtmise järgselt kajastatakse firmaväärtus soetusmaksumuses, mida on vähendatud väärtuse akumuleeritud languste võrra. Kapitaliosaluse meetodil kajastatud investeeringute firmaväärtus sisaldub investeeringu soetusmaksumuses.

(b) Uurimis- ja arendusväljaminekud
Uurimisväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute toodete ja teenuste väljatöötamiseks. Uute teaduslike või tehniliste teadmiste genereerimise eesmärgil läbiviidud uuringute ja teadustööga seotud kulutused kajastatakse nende tekkimise momendil aruandeperioodi kuluna.

Arendusväljaminekud on kulutused, mida tehakse uurimistulemuste rakendamisel uute konkreetsete toodete, teenuste, protsesside või süsteemide väljatöötamiseks, kujundamiseks või testimiseks. Arendusväljaminekuid kapitaliseeritakse immateriaalse põhivarana juhul, kui arendusväljaminekute suurust on võimalik usaldusväärselt mõõta, on olemas tehnilised ja finantsilised võimalused ning positiivne kavatsus projekti elluviimiseks, Kontsern suudab kasutada või müüa loodavat vara ning immateriaalsest varast tulevikus tekkivat majanduslikku kasu on võimalik hinnata.

Kapitaliseeritud arendusväljaminekuid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud amortisatsioon ja vara väärtuse vähenemisest tingitud kahjumid. Arendusväljaminekud kajastatakse kuludes lineaarselt eeldatava kasuliku eluea jooksul, mille maksimumpikkus ei ületa üldjuhul 10 aastat. Amortiseerimist alustatakse, kui arendusprojekt on kasutusvalmis.

c) Muu immateriaalne vara
Muu immateriaalne vara hõlmab litsentse, arvutitarkvara ja omandatud kliendilepinguid. Omandatud litsentsid kajastatakse soetusmaksumuses. Omandatud arvutitarkvara litsentsid kapitaliseeritakse asja- omase tarkvara omandamiseks ja kasutusse võtmiseks kantud kulude põhjal. Muu ostetud immateriaalne vara kajastatakse soetusmaksumuses, vähendatuna akumuleerunud kulumi ja vara väärtuse vähenemisest tulenevate kahjumite võrra. Omandatud kliendilepingutest tekkinud immateriaalne vara kasulik eluiga on võrdne lepinguliste õiguste kehtivusperioodiga.

4.9. Müügiootel põhivara

Müügiootel põhivaraks loetakse materiaalset või immateriaalset põhivara, mis väga tõenäoliselt müüakse lähema 12 kuu jooksul ning mille puhul juhtkond on alustanud aktiivset müügitegevust ning varaobjekte pakutakse müügiks realistliku hinna eest võrreldes nende õiglase väärtusega.

Müügiootel põhivara kajastatakse bilansis käibevarana ning selle amortiseerimine lõpetatakse vara ümberklassifitseerimise hetkel. Lähtudes sellest, kumb on väiksem, kajastatakse müügiootel põhivara kas bilansilises jääkmaksumuses või õiglases väärtuses, millest on maha arvatud müügikulutused.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

4.10. Varade väärtuse vähenemine

Igal bilansipäeval hindab Kontsern kriitiliselt, kas on märke, mis võiksid viidata varade väärtuse langusele. Kui ilmneb märke varade väärtuse võimalikust vähenemisest, viiakse läbi vara kaetava väärtuse test.

(a) Finantsvarad
Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksumuses kajastavate võlainstrumentide oodatavat krediidikahjumit tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse metoodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse:
- erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi,
- raha ajaväärtust ja
- aruande perioodi lõpus ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.
- Raha ja raha ekvivalentidele, deposiidile, nõuetele ostjate vastu ja lepingulistele varadele, kus puudub oluline finantseerimise komponent, rakendab Kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemist ning arvestab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatava krediidikahjumina nõuete esmasel kajastamisel. Kontsern kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähtudes erinevatest aegumiste perioodidest (lisa 6.3).

(b) Mittefinantsvarad
Piiramata kasutuseaga materiaalse põhivara ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega. Vara kasutusväärtuse hindamisel diskonteeritakse hinnangulised tulevased rahavood nende nüüdisväärtusesse, kasutades tulumaksueelset diskontomäära, mis peegeldab nii raha väärtuse muutust ajas kui ka varaga seonduvaid riske. Kui vara ei genereeri iseseisvalt rahavoogu, leitakse kaetav väärtus raha teeniva üksuse kohta, mille koosseisu nimetatud vara kuulub.

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade sh firmaväärtuse väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse, kui vara või raha teeniva üksuse raamatupidamisväärtus ületab vastava vara või raha teeniva üksuse kaetava väärtuse. Varade väärtuse vähenemisest tulenev kahjum kajastatakse aruandeaasta kahjumina.

Raha teeniva üksuse väärtuse langusest tekkinud kahjum jaotatakse selliselt, et esiteks vähendatakse üksusele (üksuste rühmale) jaotatud firmaväärtuse bilansilist maksumust ning seejärel hinnatakse proportsionaalselt alla kõik kõnealusesse üksusesse (üksuste rühma) kuuluvad varad.

Firmaväärtuse võimalikke languseid kontrollitakse vähemalt kord aastas majandusaasta lõpus. Kui esineb sündmusi või hinnangute muutusi, mis tingivad firmaväärtuse raamatupidamisväärtuse vähenemise, viiakse test läbi sagedamini. Väärtuse langus määratakse kindlaks firmaväärtusega seotud raha teeniva üksuse kaetava väärtuse hindamise teel.

Väärtuse languse testimiseks jagatakse firmaväärtused Kontserni nendele raha teenivatele üksustele või üksuste rühmadele, mis peaksid saama konkreetsest äriühendusest majanduslikku kasu. Firmaväärtuse väärtuse langusest tulenevad kahjumid kajastatakse perioodi kasumiaruandes.

(c) Allahindluse tühistamine
Kui väärtuse vähenemise põhjus kaob, tühistatakse varem kajastatud allahindlus. Allahindluse asjaolude muutumist analüüsitakse vähemalt kord aastas aruandeperioodi lõpus. Allahindlusi tühistatakse ja vara väärtust suurendatakse maksimaalselt raamatupidamisväärtuseni, mis varal oleks kujunenud, kui allahindlust ei oleks tehtud, arvestades sealhulgas vahepealset kulumit. Vara allahindluse tühistamine kajastatakse perioodi kasumiaruandes samal real, kus kajastus varasem allahindlus. Erandina ei tühistata firmaväärtuse allahindlust.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

Müügivalmiks liigitatud omakapitaliinstrumenti tehtud investeeringu väärtuse langusest tulenevaid kahjumeid ei tühistata läbi kasumiaruande. Kui müügivalmiks liigitatud võlainstrumendi õiglane väärtus tõuseb ja seda tõusu saab objektiivselt seostada sündmusega, mis toimus pärast vara väärtuse langusest tuleneva kahjumi kajastamist kasumiaruandes, siis tühistatakse vara väärtuse langusest tulenev kahjum ja tühistamise summa kajastatakse kasumiaruandes.

4.11. Rendilepingud

(a) Kontsern kui rendileandja
Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse finantsseisundi aruandes tavakorras, analoogselt muule ettevõtte finantsseisundi aruandes kajastatavale varale. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

(b) Kontsern kui rentnik
Kontsern rendib kontori- ja tootmispindasid, masinaid ja seadmeid ning sõidukeid. Lepingu sõlmimisel hindab kontsern, kas tegemist on rendilepinguga või kas see sisaldab rendisuhet. Leping on rendileping või sisaldab rendisuhet juhul, kui lepinguga antakse tasu eest õigus kontrollida kindlaksmääratud vara kasutamist teatud ajavahemikus.

Kontsern arvestab rendiperioodina rendi katkestamatut perioodi, mis hõlmab nii rendilepingu võimaliku pikendamise perioode juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta seda võimalust kasutab, ja rendilepingu võimaliku lõpetamise perioode juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta seda võimalust ei kasuta. Rentnik hindab piisavat kindlust selles, kas ta kasutab pikendamise õigust või jätab kasutamata lõpetamise õiguse, uuesti juhul, kui ilmneb mõni oluline sündmus või oluline asjaolude muutus, mis on rentniku kontrolli all ja mõjutab seda, kas rentnik on piisavalt kindel, et ta kasutab mõnda algse rendiperioodi määratlemisel arvesse võtmata jäänud võimalust või jätab kasutamata mõne võimaluse, mis on algse rendiperioodi määratlemisel arvesse võetud. Kontsern muudab rendiperioodi rendi katkestamatu perioodi muutumise korral.

Esmane mõõtmine

Rentnik kajastab kasutamisõiguse esemeks olevat vara ja rendikohustisi rendiperioodi alguse seisuga.

Esmasel kajastamisel mõõdab rentnik kasutamisõiguse esemeks oleva vara soetusmaksumuse rendiperioodi alguse seisuga. Kasutamisõiguse esemeks oleva vara maksumus sisaldab:
- rendikohustise algsel mõõtmisel kindlaks tehtud summat;
- kõiki rendiperioodi alguses ja enne seda tehtud rendimakseid, millest on lahutatud saadud rendistiimulid;
- kõiki rentniku esmaseid otsekulutusi;
- rentniku hinnangulisi kulutusi, mis tekivad seoses alusvara lammutamise ja teisaldamisega, selle asukoha taastamisega või alusvara seisundi taastamisega vastavalt rendi tingimustele.

Kasutamisõiguse esemeks olev vara on kajastatud finantsseisundi aruandes „Materiaalse põhivara“ grupis.

Rentnik mõõdab rendiperioodi alguses rendikohustise selleks kuupäevaks tasumata rendimaksete nüüdisväärtuses. Rendimaksed diskonteeritakse rendi sisemise intressimääraga, kui seda määra on võimalik hõlpsasti kindlaks teha. Kui seda määra ei ole võimalik hõlpsasti kindlaks teha, kasutab rentnik alternatiivset laenuintressimäära, mis on intressimäär, mida peaks sarnases majanduskeskkonnas, perioodi ja laenu tagatise võtmisel tasuma, et omandada kasutamisõiguse esemeks oleva varaga sarnast vara.

Rentniku alternatiivse laenuintressimäära leidmisel on kontsern:
- kus võimalik, kasutanud kolmanda osapoole poolt saadud laenu intressimäära, mida on korrigeeritud peegeldamaks toimunud muutuseid finantseerimise tingimustes alates laenu saamise hetkest;
- selle tuletanud kasutades algpunktina sektori võlakohustuste keskmist marginaali, mida on korrigeeritud kontserni krediidiriskiga;
- korrigeerinud seda võttes arvesse rendilepingu tingimusi, nagu näiteks rendiperiood, riik, alusvaluuta ja tagatised.

Rendiperioodi alguse seisuga sisaldavad rendikohustise mõõtmisel arvesse võetavad rendimaksed järgmisi alusvara rendiperioodil kasutamise õiguse eest tehtavaid makseid, mida ei ole rendiperioodi alguseks tasutud:
- fikseeritud maksed, millest on lahutatud saadaolevad rendistiimulid;

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

- muutuvad rendimaksed, mis sõltuvad indeksist või määrast ja mille esmaseks mõõtmiseks kasutatakse rendiperioodi alguses kehtivat indeksit või määra. Muutuvad rendimaksed, mis sõltuvad indeksist või määrast, võivad olla näiteks tarbijahinna indeksiga seotud maksed, intressi viitemääraga (nt LIBOR) seotud maksed või turu rendimäärade järgi muutuvad maksed. Kontserni osades rendilepingutes on sees muutuvad rendimaksed;
- summad, mida rentnik peab eeldatavasti tasuma jääkväärtuse garantiide alusel;
- ostuõiguse realiseerimise hind juhul, kui rentnik on piisavalt kindel, et ta realiseerib õigust, ja
- rendilepingu lõpetamisel tasumisele kuuluvad trahvid juhul, kui rendiperioodi kindlaksmääramisel eeldatakse, et rentnik kasutab rendilepingu lõpetamise õigust.

Edasine mõõtmine

Pärast rendiperioodi algust mõõdab rentnik kasutamisõiguse esemeks olevat vara soetusmaksumuse mudeli järgi. Soetusmaksumuse mudeli kasutamiseks mõõdab rentnik kasutamisõiguse esemeks olevat vara soetusmaksumuses, millest on lahutatud akumuleeritud kulum ja väärtuse langusest tulenevad akumuleeritud kahjumid ja mida on korrigeeritud vastavalt rendikohustise ümberhindamisele. Kui rendilepingu alusel läheb alusvara omandiõigus rendiperioodi lõppedes üle rentnikule või kui kasutamisõiguse esemeks oleva vara maksumuse kindlaksmääramisel on eeldatud, et rentnik realiseerib ostuõiguse, arvestab rentnik kasutamisõiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni. Muudel juhtudel arvestab rentnik kasutamisõiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni või rendiperioodi lõpuni olenevalt sellest, kumb saabub varem.

Pärast rendiperioodi algust mõõdab rentnik rendikohustist järgmiselt:

- suurendades bilansilist väärtust vastavalt rendikohustise intressile;
- vähendades bilansilist väärtust vastavalt tehtud rendimaksetele ja
- hinnates bilansilise väärtuse ümber vastavalt ümberhindlustele või rendilepingu muudatustele või vastavalt muudetud sisuliselt fikseeritud rendimaksetele.

Rendiperioodi igal ajavahemikul on rendikohustise intress summa, mille tulemusena on intressimäär igal osaperioodil kohustise lõppväärtuse suhtes sama. Pärast rendiperioodi algust kajastab rentnik kasumiaruandes rendikohustise intressi ja muutuvad rendimaksed, mis ei sisaldu rendikohustise hinnangus selle perioodi kohta, millal leiab aset nimetatud makseid tingiv sündmus või tingimus.

Kui muutuvad rendimaksed, võib olla vajadus rendikohustis ümber hinnata. Rentnik kajastab rendikohustise ümberhindluse summat kasutamisõiguse esemeks oleva vara korrigeerimisena. Kui aga kasutamisõiguse esemeks oleva vara jääkväärtus väheneb nullini ja rendikohustise mõõtmisel ilmneb täiendav vähenemine, kajastab rentnik ümberhindluse järele jääva summa kasumiaruandes.

Rendikohustise ümberhindamiseks diskonteerib rentnik muudetud rendimaksed muudetud diskontomääraga juhul, kui esineb üks järgmistest olukordadest:

- muudetakse rendiperioodi. Rentnik teeb muudetud rendimaksed kindlaks muudetud rendiperioodi põhjal; või
- muutub alusvara ostuõiguse hinnang. Rentnik teeb kindlaks muudetud rendimaksed, et need vastaksid ostuõiguse alusel tasumisele kuuluvate summade muutusele.

Rendikohustise ümberhindamiseks diskonteerib rentnik muudetud rendimaksed juhul, kui esineb üks järgmistest olukordadest:

- muutuvad summad, mida rentnik peab eeldatavasti tasuma jääkväärtuse garantii alusel. Rentnik teeb kindlaks muudetud rendimaksed, et need vastaksid jääkväärtuse garantii alusel tasumisele kuuluvate summade muutusele;
- tulevased rendimaksed muutuvad seoses nende maksete kindlaksmääramiseks kasutatava indeksi või määra muutumisega (sh näiteks turu rendimäärade muutumisele vastav muutus pärast turu rendihindade analüüsi). Rentnik hindab rendikohustise ümber vastavalt kõnealustele muudetud rendimaksetele üksnes juhul, kui toimub muutus rahavoogudes (st jõustub rendimaksete korrektsioon). Rentnik teeb järelejäänud rendiperioodi muudetud rendimaksed kindlaks muudetud lepinguliste maksete põhjal. Selleks kasutab rentnik muutmata diskontomäära, välja arvatud juhul, kui rendimaksete muutus on tingitud muutuvate intressimäärade muutusest.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

Kontsern on otsustanud mitte rakendada IFRS 16 nõudeid lühiajaliste rendilepingute ja selliste rendilepingute suhtes, mille alusvara väärtus on väike. Lühiajaliste rendilepingutega ja selliste rendilepingutega, mille alusvara väärtus on väike, seotud maksed kajastatakse lineaarselt kuluna kasumiaruandes. Lühiajalised rendilepingud on lepingud, mille rendiperiood on kuni 12 kuud või lühem. Väikese väärtusega rendilepingud on IT-seadmete rendilepingud.

Rentnik kajastab rendilepingu muudatust eraldi rendina juhul, kui a) muudatusega suurendatakse rendi ulatust, lisades sellele ühe või enama alusvara kasutamisõiguse, ja b) rendi hind suureneb tasu võrra, mis vastab ulatuse suurenemise eraldiseisvale hinnale, mida on korrigeeritud vastavalt konkreetse lepingu asjaoludele.

4.12. Finantskohustused

Kõik kontserni finantskohustused kuuluvad kategooriasse „muud finantskohustused korrigeeritud soetusmaksumuses“. Finantskohustusi liigitatakse lühiajaliste kohustustena kui selle tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates bilansipäevast välja arvatud juhul, kui kontsernil on tingimusteta õigus lükata kohustuse täitmist edasi vähemalt 12 kuu võrra pärast aruandeperioodi lõppu. Kohustused, mille maksetähtajad on finantsseisundi aruande kuupäevast arvestatuna üle ühe aasta, on finantsseisundi aruandes esitatud pikaajaliste kohustustena.

(a) Laenud ja võlakohustused
Laenud ja võlakohustused võetakse algselt arvele õiglases väärtuses, millest on maha arvatud otsesed tehingukulud. Edaspidi kajastatakse laene korrigeeritud soetusmaksumuses kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(b) Võlad tarnijatele
Võlad tarnijatele võetakse algselt arvele õiglases väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud ja edaspidi mõõdetakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

4.13. Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks

Konsolideeritud kasumiaruandes kajastatakse Rootsis, Leedus ja Soomes asuvate tütarettevõtete kasumilt arvestatud ettevõtte tulumaks, edasilükkunud tulumaksukohustuse ja –vara muutuse mõju ning Eesti ettevõtete dividendide tulumaks.

(a) Ettevõtte tulumaks Eestis
Eestis 1. jaanuarist 2000 jõustunud tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata ettevõtte kasumit, vaid väljamakstud netodividende. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Kehtiv tulumaksumäär on 20/80 (2019. aasta: 20/80) väljamakstud netosummalt. Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäära 14/86. Soodsamat maksumäära saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018.a. esimene arvesse võetav aasta.

(b) Ettevõtte tulumaks teistes riikides
Kontserni Soome, Rootsi ja Leedu tütarettevõtete puhaskasum on tulumaksuga maksustatav, seega nende tulumaksuvarad ja –kohustused ning tulumaksukulud ja –tulud hõlmavad realiseerunud (tasumisele kuuluvat) ja edasilükkunud tulumaksu. Vastavad tulumaksumäärad nendes riikides on: Soomes 20% (2019: 20%), Rootsis 22% (2019: 22%) ja Leedus 15% (2019: 15%). Maksustatav kasum arvutatakse ettevõtete kasumist enne tulumaksu, mida korrigeeritakse tulumaksu deklaratsioonides kohalike tulumaksuseaduste nõuetest lähtuvalt ajutiselt või püsivalt lubatud tulu- ja kulutäiendustega.

(c) Edasilükkunud tulumaks
Edasilükkunud tulumaks on arvestatud kõikidelt olulistelt ajutistelt erinevustelt maksuarvestuse ja finantsraamatupidamise varade ja kohustuste väärtuste vahel. IAS 12.52A tulenevalt ei teki Eestis registreeritud ettevõttel edasilükkunud tulumaksuvarasid ega -kohustisi, välja arvatud võimalik edasilükkunud tulumaksukohustis ettevõtte investeeringutelt tütar-, sidus- ja ühisettevõtetesse ning filiaalidesse. Edasilükkunud tulumaksuvara kajastatakse ettevõtte finantsseisundi aruandes juhul, kui on tõenäoline, et see tulevikus realiseerub. Alljärgnevaid ajutisi erinevusi ei arvestata:

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

- maksustamisel mittemahaarvatav firmaväärtus;
- varade või kohustuste arvele võtmine, mis ei mõjuta ei raamatupidamislikku kasumit ega ka maksustatavat tulu;
- tütarettevõtete investeeringutest tulenevad erinevused, kui ajutise erinevuse realiseerumine lähitulevikus on ebatõenäoline.

Edasilükkunud tulumaksukohustist kajastatakse konsolideeritud finantsseisundi aruandes juhul kui Emaettevõte hindab, et tütarettevõtte dividend makstakse välja ettenähtavas tulevikus ning mõõdetakse edasilükkunud tulumaksukohustist planeeritava dividendi väljamakse ulatuses eeldusel, et dividendi väljamaksmiseks on aruandekuupäeva seisuga piisavalt omakapitali, mille arvelt ettenähtavas tulevikus kasumit jaotada. Edasilükkunud tulumaksusumma leidmisel kasutatakse maksumäärasid, mis on jõustunud või reaalselt seadusega sätestatud bilansipäeva seisuga ja mida eeldatavasti rakendatakse arvestuse aluseks oleva edasilükkunud tulumaksu vara realiseerimisel või tulumaksukohustuse tasumisel.

4.14. Töötajate hüvitised

(a) Kasumiosalus ja boonusskeemid
Kohustused töövõtjate ees sisaldavad muuhulgas tulemustasusüsteemidest tulenevat kohustust tulemustasu osas, mida arvestatakse vastavalt Kontserni ettevõtete finantstulemustele ning töötajatele seatud eesmärkide täitmisele.

(b) Töösuhte lõpetamise hüvitised
Töösuhte lõpetamise hüvitised kuuluvad maksmisele siis, kui Kontsern lõpetab töösuhte enne tavapärast pensionile jäämise kuupäeva või kui töötaja aktsepteerib vabatahtlikku töölt lahkumist vastutasuna nende hüvitiste eest. Kontsern kajastab töösuhte lõpetamise hüvitisi, kui ta on selgelt kohustunud: lõpetama töösuhte olemasolevate töötajatega vastavalt üksikasjalikule ametlikule kavale, millest ettevõttel ei ole reaalselt võimalik taganeda; maksma töötajatele tehtud töösuhte lõpetamist soodustava pakkumise alusel hüvitist. Kui töösuhte lõpetamise hüvitiste maksetähtaeg saabub enam kui 12 kuud pärast bilansipäeva, diskonteeritakse kohustust.

4.15. Eraldised

Eraldised kajastatakse siis, kui: Kontsernil on varasematest sündmustest tulenev juriidiline või faktiline kohustus; kui on tõenäoline, et selle kohustuse arveldamiseks on nõutav ressursside väljavool; summa on usaldusväärselt hinnatav. Eraldisi ei kajastata tulevase tegevuskahjumi katteks.

Mitme sarnase kohustuse olemasolu korral määratakse kohustuste täitmiseks vajalik ressursside vähenemise tõenäosus kindlaks, vaadeldes kõiki kohustusi kui üht tervikut. Eraldis kajastatakse ka siis, kui ressursside väljavoolu tõenäosus seoses mistahes samasse kohustuste liiki kuuluva kohustusega võib olla väike.

Eraldisi mõõdetakse kohustuse täitmiseks eeldatavalt vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades maksueelset diskontomäära, mis kajastab turu hinnanguid raha ajaväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Aja möödumisest tulenev eraldise suurenemine kajastatakse intressikuluna.

4.16. Tingimuslikud kohustused

Olulised lubadused ja muud kohustused, mis tulevikus võivad teatud tingimustel muutuda kohustuseks, on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Tingimuslike kohustuste üle peetakse arvestust finantsseisundi aruande väliselt.

4.17. Aktsiakapital

Lihtaktsiad liigitatakse omakapitaliks. Uute aktsiate või optsioonide emiteerimisega otseselt kaasnevad kulud kajastatakse omakapitalis mahaarvamisena laekumistest.

Kui Kontserni mistahes ettevõte ostab tagasi ettevõtte omakapitaliinstrumendid (omaaktsiad), arvatakse makstav tasu, sh otseselt kaasnevad kulud (ilma tulumaksuta), maha Emaettevõtte omanike osast omakapitalis kuni aktsiate tühistamise või uuesti emiteerimiseni. Nende aktsiate uuesti emiteerimisel kantakse saadav tasu, millest on maha arvatud otseselt kaasnevad tehingukulud ja seotud tulumaksumõjud, Emaettevõtte omanike osasse omakapitalis.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

4.18. Kohustuslik reservkapital

Vastavalt Eesti äriseadustikule moodustavad äriühingud seaduses ette nähtud kohustusliku reservkapitali. Igal majandusaastal tuleb reservkapitali kanda vähemalt 1/20 puhaskasumist kuni reservkapital moodustab 1/10 aktsiakapitali summast. Reservkapitali võib kasutada ettevõtte kahjumi katmiseks ning aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist on keelatud teha aktsionäridele väljamakseid.

4.19. Aktsiapõhised tehingud

Kontsernil on omakapitaliinstrumentidega arveldatavaid aktsiapõhiseid hüvitisplaane (lisa 27). Aktsiate eest töötajate poolt ettevõttele osutatud teenuste (tööpanus) õiglane väärtus kajastatakse kuluna ning omakapitalis kirjel „Jaotamata kasum" üleandmisperioodi jooksul (optsiooni väljaandmisest kuni aktsiate emiteerimise perioodi alguseni). Saadud teenuste õiglane väärtus määratakse lähtudes töötajatele võimaldatud omakapitaliinstrumentide õiglasest väärtusest nende võimaldamise kuupäeval. Aktsiaemissiooni käigus aktsiate eest saadavad summad miinus otsesed tehingukulud kajastatakse omakapitalis aktsiakapitali ja ülekursi kirjetel.

4.20. Segmendiaruandlus

Tegevussegmendid ehk tegevusvaldkonnad on ettevõtte osad, mis osalevad äritegevuses ja millelt ettevõte võib teenida tulu ja kanda kulusid; mille kohta on kättesaadavad eraldi finantsandmed ja millele koostatakse eraldi eelarveid. Segmendiaruandlus vaadatakse regulaarselt üle ettevõtte tegevjuhtkonna poolt, otsustamaks segmendile vahendite eraldamist ja hindamaks segmendi tulemuslikkust.

4.21. Müügitulu kliendilepingutelt

Müügitulu on tulu, mis tekib Kontserni tavapärase äritegevuse käigus. Müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Tehinguhind on kogutasu, mida Kontsernil on õigus saada lubatud kaupade või teenuste kliendile üleandmise eest ja millest on maha arvatud kolmandate isikute nimel kogutavad summad. Kontsern kajastab müügitulu siis, kui kontroll kauba või teenuse üle antakse üle kliendile.

(a) Kaupade müük
Kontsern toodab ja müüb elektrijaotusseadmeid ja juhtaparatuuri ning mitmesuguseid metalltooteid. Müük kajastatakse kui kontroll toodete osas on üle antud, see tähendab, et tooted on tarnitud kliendile, klient saab otsustada toodete turustamise ja hinna üle ning pole täitmata kohustusi, mis võiksid mõjutada kliendi poolt toodete aktsepteerimist. Tooted on tarnitud, kui need on saadetud kokkulepitud kohta, toodete kahjustumise ja hävimisega seotud riskid on üle läinud kliendile ning klient on aktsepteerinud tooted vastavalt müügilepingule, aktsepteerimise nõue on aegunud või on Kontsernil objektiivset tõendusmaterjali selle kohta, et kõik aktsepteerimise nõuded on täidetud.

Kontsern kajastab nõude kui kaubad on tarnitud, kuna sellel ajahetkel tekib tingimusteta õigus saada tasu, mille maksmine sõltub ainult aja möödumisest.

Kui elektriseadmeid toodetakse vastavalt tellija spetsifikatsioonidele, mille osas puudub alternatiivne kasutus, näiteks vara on niivõrd spetsiifiline, mistõttu Kontsern ei saa toodet alternatiivselt kasutada või müüa ilma oluliste kuludeta; ning lisaks on õigus saada tasu vastavalt teostatud tööde valmidusastmest, siis kajastatakse müügitulu tootmisprotsessi jooksul. Müügitulu leitakse tegelike tehtud kulude ning kogu eeldatavate kulude suhtena. Kui kliendile on bilansipäevaks esitatud arveid väiksemas summas, kui tootmisperioodi jooksul arvestatud müügitulu, siis kajastatakse lepinguline vara finantsseisundi aruandes Nõuded ostjatele ja muud nõuded real (lisa 8). Juhul, kui esitatud arved ületavad tootmismahtu, siis kajastatakse lepinguline kohustus finantsseisundi aruandes Ostjate ettemaksete real.

Kui Kontsern osutab kliendile täiendavaid teenuseid pärast seda, kui kontroll kauba üle on kliendile üle läinud, siis on nimetatud teenuse osutamine eraldiseisev teostamiskohustus ja müügitulu kajastatakse perioodi jooksul kui teenust osutatakse.

(b) Elektrikaupade projekti- ja jaemüük
Kontsern opereerib jaekaupluste ketti, kus müüakse nii Kontsernis toodetud tooteid kui ka muid elektriinstallatsiooni töödeks vajalike kaupu. Müügitulu kaupade müügist kajastatakse kui Kontsern müüb toote kliendile.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Tehinguhind kuulub maksmisele koheselt või maksegraafikuna, kui klient ostab ja võtab toote kauplusest kaasa. Kliendil on õigus defektiga toode vahetada seadusest tuleneva aja jooksul. Kuna tagastatud toodete arv on püsinud aastaid samal tasemel, siis on väga tõenäoline, et olulist kumulatiivselt kajastatud müügitulu tühistamist ei toimu. Igal bilansipäeval vaadatakse üle selle eelduse kehtivus ja hinnanguline tagastuste arvu.

Kui Kontsern osutab kliendile täiendavaid teenuseid pärast seda, kui kontroll kauba üle on kliendile üle läinud, siis on nimetatud teenuse osutamine eraldiseisev teostamiskohustus ja müügitulu kajastatakse perioodi jooksul kui teenust osutatakse.

(c) Elektritööd ja muud teenused
Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse perioodil kui teenuseid osutatakse. Fikseeritud hinnaga lepingute puhul kajastatakse müügitulu vastavalt tegelikult osutatud teenustele aruandeperioodi lõpuks suhtena kogu lepingu mahtu, kuna klient saab teenusest kasu samal ajal kui seda osutatakse. Müügitulu leitakse tegelike tehtud kulude ning kogu eeldatavate kulude suhtena.

Juhul kui lepingus on mitu teostamiskohustust, siis jaotatakse tehingu kogutasu igale teostamiskohustusele eraldiseisva müügihinna alusel. Juhul kui seda ei eksisteeri, tuletatakse see eeldatava kulu pluss marginaali alusel. Juhul kui leping sisaldab toodete paigaldamist, siis kajastatakse müügitulu toodete müügist kindlal ajahetkel, kui kaubad on tarnitud, nende omandiõigus on üle läinud ja klient on kaubad aktsepteerinud.

Hinnangud müügitulu, kulude ja lepingu täitmise ulatuse osas vaadatakse üle kui tingimused muutuvad. Selle tulemusena tekkinud suurenemised või vähenemised hinnangulises müügitulus või kuludes kajastatakse selle perioodi kasumiaruandes, kui tingimused, mis põhjustasid ülevaatamise, said juhtkonnale teatavaks.

Fikseeritud tasuga lepingute puhul tasub klient fikseeritud summad vastavalt maksegraafikule. Juhul, kui Kontserni poolt osutatud teenuste maht ületab saadud makseid, siis kajastatakse lepinguline vara finantsseisundiaruandes Nõuded ostjatele ja muud nõuded real (lisa 8). Juhul, kui saadud maksed ületavad osutatud teenuste mahtu, siis kajastatakse lepinguline kohustus finantsseisundiaruandes Ostjate ettemaksete real.

Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

4.22. Renditulu

Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu kajastatakse aruandeperioodi müügituluna rendiperioodi vältel lineaarselt, kui klient saab teenusest kasu samal ajal kui seda osutatakse Grupi poolt. Antud rendisoodustusi käsitletakse renditulu koostisosana (lisa 4.11).

4.23. Intressi- ja dividenditulu

(a) Intressitulu
Intressitulu kajastatakse ajalise suhte alusel, kasutades efektiivse intressimäära meetodit. Kui nõude väärtus on langenud, vähendab Kontsern bilansilist maksumust kaetava väärtuseni, milleks on prognoositav tulevane rahavoog, mis on diskonteeritud instrumendi esialgse tegeliku intressimääraga. Intressitulu langenud väärtusega laenudelt kajastatakse, kasutades esialgset tegelikku intressimäära.

(b) Dividenditulu
Dividenditulu kajastatakse siis, kui tekib õigus makseid saada.

4.24. Puhaskasum aktsia kohta

Tavapuhaskasum aktsia kohta leitakse jagades aruandeaasta Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga. Lahustatud puhaskasum aktsia kohta leitakse jagades aruandeaasta Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist perioodi kaalutud keskmise aktsiate arvuga, arvesse võttes ka potentsiaalselt lahustuva toimega emiteeritavate aktsiate arvu.

4.25. Dividendide jaotamine

Dividendide jaotamist ettevõtte aktsionäridele kajastatakse kohustusena Kontserni finantsaruannetes perioodil, mil ettevõtte aktsionärid dividendid kinnitavad.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

4.26. Seotud osapooled

Konsolideeritud aastaaruande koostamisel on seotud osapoolteks loetud:

- ASi Harju KEK, kelle omanduses on 31,39% ASi Harju Elekter aktsiatest;
- Emaettevõtte juhatuse ja nõukogu liikmeid;
- eelpool loetletud isikute lähikondlasi - juhtorgani liikme abikaasat, alaealisi lapsi või liikmega ühist majapidamist omavaid isikuid;
- ettevõtteid, mida kontrollivad Emaettevõtte juhatuse ja nõukogu liikmed.

4.27. Aruandeperioodi järgsed sündmused

Aruandeaasta finantsaruanded kajastavad olulisi vara ja kohustuste hindamist mõjutavaid asjaolusid, mis ilmnesid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahemikus ning on seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega. Olulisi aruandeperioodijärgseid sündmusi, mis ei ole seotud aruandeperioodi või eelnevate perioodide tehingutega, ei kajastata finantsseisundi aruandes, nende sisu on avalikustatud aastaaruande lisades.

5 Raamatupidamishinnangud ja otsused

Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, nõuetele vastavate finantsaruannete koostamisel tuleb kasutada juhtkonnapoolseid raamatupidamislikke hinnanguid. Samuti tuleb juhtkonnal teha arvestuspõhimõtete valiku ja rakendamisega seotud otsuseid.

Juhtkonnapoolseid otsuseid ja hinnanguid on järjepidevalt üle vaadatud ning need põhinevad ajaloolisel kogemusel ning muudel asjaoludel, mille hulka kuuluvad ka sellised prognoosid tulevaste perioodide sündmuste suhtes, mida peetakse olemasolevate tingimuste juures mõistlikeks.

5.1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel läbi viidud kõige olulisemad juhtkonnapoolsed raamatupidamislikud hinnangud

(a) Kinnisvarainvesteeringute ja materiaalse põhivara kasulik eluiga (lisa 4.6, 4.7, 12, 13)
Juhtkond on hinnanud kinnisvarainvesteeringu, hoonete ja seadmete kasuliku eluea arvestades tootmise mahte ja tingimusi, ajaloolisi kogemusi antud valdkonnas ning tulevikuperspektiive. Amortisatsiooninorme tõstetakse juhul, kui kasulik eluiga osutub lühemaks esialgselt prognoositust, tehniliselt vananenud varad kantakse maha või hinnatakse alla.

(b) Finantsinvesteeringute õiglane väärtus (lisa 11)
Kontsern avalikustab raamatupidamise aastaaruandes OÜ Skeleton Technologies Group õiglase väärtuse, mille hindamisel võtab aluseks rahastamisvoorus kasutatud osade emiteerimishinda ja juhtkonna hinnangut.

6 Finantsriskide juhtimine

6.1. Finantsriski tegurid

Oma igapäevases tegevuses puutub Kontsern kokku erinevate riskidega, mille juhtimine on oluline ning lahutamatu osa ettevõtte äritegevusest. Ettevõtte võime identifitseerida, mõõta ning kontrollida erinevaid riske on oluliseks sisendiks kogu Kontserni kasumlikkusele. Risk on Kontserni juhtkonna poolt defineeritud kui võimalik negatiivne kõrvalekalle oodatavast finantstulemusest. Peamisteks riskifaktoriteks on tururisk (sh valuutarisk, hinnarisk ja intressirisk), krediidirisk, likviidsusrisk ning kapitalirisk.

Kontserni riskijuhtimise aluseks on Nasdaq Tallinna Börsi, Finantsinspektsiooni ja teiste regulatiivsete organite poolt seatud nõuded, üldiselt aktsepteeritud raamatupidamisstandardite ja hea tava jälgimine ning ettevõtte sisemised regulatsioonid ning riskipoliitikad. Riskide juhtimine üldisel tasandil sisaldab riskide määratlemist, mõõtmist ning kontrollimist. Peamine roll riskide juhtimisel ja riskiprotseduuride kinnitamisel on Emaettevõtte juhatusel nii konsolideeritud kui ka individuaalselt iga tütar- ning Emaettevõtte tasandil. Emaettevõtte nõukogu teostab järelevalvet juhatuse riskide maandamiseks võetud meetmete üle.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

6.2. Tururisk

(a) Valuutarisk

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus vahetuskursi muutuste tõttu. Kontserni tegevus toimub Eestis (valuuta EUR), Soomes (valuuta EUR), Leedus (valuuta EUR) ja Rootsis (valuuta SEK). Valuutariskivabadeks finantsvaradeks ja –kohustusteks loetakse euros nomineeritud finantsvarasid ja –kohustusi. Tulenevalt tütarettevõtete soetamisega Rootsis on Kontsern alates 2018. aastast avatud Rootsi krooni kursi kõikumisele euro suhtes.

	31.12.2020				31.12.2019			
(EUR´000)	**EUR**	**SEK**	**NOK**	**USD**	**EUR**	**SEK**	**NOK**	**USD**
Varad	1 017	11 787	9	0	707	12 377	10	0
Kohustused	-1 334	-9 467	0	0	-350	-10 797	0	0
Avatud valuutapositsioon	**-317**	**2 320**	**9**	**0**	**357**	**1 580**	**10**	**0**
Tulud	4 937	20 126	0	0	186	18 786	0	0
Kulud	-5 819	-16 214	-42	-29	-2 452	-14 975	-373	0
Avatud valuutapositsioon	**-882**	**3 911**	**-42**	**-29**	**-2 266**	**3 811**	**-373**	**0**

Valuutakursside kõikumise võimalik mõju Kontserni aruandeperioodi koondkasumile on leitud lähtuvalt aruandeperioodi valuutakursside maksimaalse kõikumise ulatusest, mida on kasutatud allolevas tabelis võimaliku kursimuutuse mõju hindamisel. Kontserni avatud valuutapositsiooni tundlikkuse analüüsimisel on kõik muud muutujad konstantsed.

Võimalik mõju koondkasumile:

(EUR´000)	**2020**	**2019**
SEK valuutakursi mõju +11,1% (2019: +7,2%)	-85	-89
SEK valuutakursi mõju -11,1% (2019: -7,2%)	29	80

Valuutariskide maandamiseks sõlmitakse Kontsernis võimalikult palju välislepinguid ning tehakse enamus kontsernisisesed tehingud eurodes. Eesolevas tabelis on välja toodud Kontserni nõuded ja kohustused välisvaluutas. Nende olemasolul kasutatakse võimalusel välisvaluutas fikseeritud nõuete laekumisest saadavaid vahendeid samas valuutas fikseeritud kohustuste tasumiseks. Kõik olemasolevad pikaajalised laenu- ja rendilepingud on sõlmitud eurode, mistõttu käsitletakse neid valuutariskivabade kohustustena.

Tulenevalt eeltoodust on juhtkond seisukohal, et Kontsern ei ole olulises osas valuutariskidele avatud ja seetõttu ei ole Kontsernis kasutatud eraldi instrumente valuutariskide maandamiseks 2020. ja 2019. aastal.

(b) Hinnarisk

Kontsern puutub kokku omakapitaliinstrumentide hinnariskiga, mis tuleneb Kontserni hoitavatest investeeringute õiglase väärtuse muutusest. Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatud OÜ Skeleton Technologies Group 7,64%-lise osaluse õiglase väärtuse muutus võib oluliselt mõjutada Kontserni varade väärtust. OÜ Skeleton Technologies Group aktsiate õiglane väärtus kasvas 2020. aastal 3,5 miljoni euro võrra 8,8 miljoni euroni. Informatsioon OÜ Skeleton Technologies Group osaluse kohta on esitatud lisas 11.

Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena on kajastatud ka börsil noteeritud väärtpabereid ja SIA Energokomplekss 14,0% osalust. Nende finantsinvesteeringute õiglane väärtus vähenes aruandeaastal kokku 0,5 miljonit eurot, 2019. aastal kasvas 0,6 miljonit eurot (lisa 11).

(c) Intressirisk

Kuna Kontsernil ei ole olulisi intressi teenivaid varasid, on Kontserni tulud ja äritegevuse rahavood turu intressimäärade muutustest sisuliselt sõltumatud.

Kontserni intressimäära risk tuleneb lühiajalistest ja pikaajalistest võlakohustustest, mis on võetud ujuva intressimääraga. Muutuva määraga finantskohustuste kaudu puutub Kontsern kokku rahavoogude intressimäära riskiga. Kontserni intressimäärade risk on esmalt sõltuvuses Euribori (Euro Interbank Offered Rate) võimalikust muutusest. Kontserni pika- ja lühiajalised võlakohustused seisuga 31. detsember 2020 kandsid 3-kuu, 6-kuu ja 12-kuu Euribor-il põhinevaid ujuvaid intressimäärasid (lisa 16).

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

Bilansipäeval oli Kontserni intressikandvate finantsinstrumentide intressimäärade struktuur järgmine:

EUR '000	Lisa	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Muutumatu määraga finantskohustused	16.2	1 926	1 311
Muutuva määraga finantskohustused	16.2	17 162	17 895
Kokku	16.1	**19 088**	**19 206**

Kui intress oleks aasta jooksul muutunud keskmiselt ühe protsendipunkti võrra, oleks kasum või kahjum ja omakapital kasvanud (või kahanenud) alljärgnevalt (eeldusel, et ülejäänud muutujad on konstantsed). Samadel alustel tehti arvutus ka võrdlusperioodi osas.

EUR '000	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Ühe protsendipunkti suurune tõus	-172	-179
Ühe protsendipunkti suurune langus	172	179

Võrreldes eelmise perioodiga ei ole muudetud tururiski arvutamise meetodeid ja kasutatud eelduseid.

6.3. Krediidirisk

(a) Krediidiriski hindamine
Krediidirisk väljendab potentsiaalset kahju, mis võiks tekkida juhul, kui Kontserniga majandustehingus osalev vastaspool ei suuda täita oma lepingulisi kohustusi ja tagada finantsinstrumendist tulenevaid rahavoogusid. Krediidirisk kaasneb põhiliselt raha ja raha ekvivalentidega, deposiitide, nõuetega ostjate vastu ja lepinguliste varadega.

Krediidiriski juhitakse grupipõhiselt, aktsepteerides pikaajaliste koostööpartneritena Balti riikides ja Skandinaavias ainult minimaalse „A" krediidireitinguga pankasid ja finantseerimisasutusi. Likviidsusriski hajutamiseks hoiab Kontsern vabu rahalisi vahendeid erinevates pankades: Swedbank AB grupi pankades, AS SEB Pank, AS LHV Group, Luminor Group AB, ja OP Corporate Bank gruppi kuuluvate pankade arvelduskontodel. Nimetatud krediidiasutuste või nende emafirmade krediidireitingud Moody´s Investor Service'i kohaselt aruande koostamise seisuga olid vähemalt „A".

Kontserni krediidiriski suurust mõjutavad enim iga kliendiga seotud spetsiifilised asjaolud. Samas lähtub Kontserni juhtkond krediidiriski hindamisel ka üldisematest asjaoludest, nagu kliendi juriidiline staatus (era- või riiklik ettevõte), klientide geograafiline paiknemine, tegevusharu, riigi majanduslik seisundit ning tulevasi majandusprognoose. Kontserni kogemus näitab, et kõige suurem krediidirisk valitseb erasektori tellijate osas, kõige madalama krediidiriskiga on riiklikud asutused ja kohalikud omavalitsused.

Krediidiriskide vähendamiseks jälgitakse igapäevaselt klientide maksedistsipliini ja nende võimet endale võetud kohustusi täita. Kontsernisiseste ja -väliste reitingute põhjal kehtestatakse klientidele individuaalsed krediidilimiidid. Krediidilimiitide kasutamise üle teostatakse regulaarset seiret. Jaeklientidele müügil toimub arveldus tuntud pankade maksekaartidega. Kaardimaksete nõue on tagatud Swedbank AS kaardimaksete lepinguga, millega on tagatud kaardimaksete laekumine kahe panga-päeva jooksul – seega ei kaasne jaeklientidega olulist krediidiriski. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu teel.

Maksimaalne krediidiriskile avatud summa on ostjatelt laekumata arvete bilansiline maksumus, millest on maha arvatud nõuete allahindlused, ning hoiused pangas ja finantsasutustes.

EUR '000	Lisa	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Raha ja raha ekvivalendid	7	2 843	4 878
Nõuded ostjatele, lepingulised varad ja muud nõuded	8	27 226	22 958
Kokku		**30 069**	**27 836**

Aruandekuupäeva seisuga oli krediidiriskile avatud summa 30,1 miljonit eurot ja 31.12.2019 seisuga 27,8 miljonit eurot. Juhtkond on seisukohal, et Kontsernil puudub oluline kahjumirisk, mis ületaks juba kajastatud allahindluse summat.

Seisuga 15. märts 2021 on ostjatelt laekumata arvete 31.12.2020 bilansilisest maksumusest tasumata 1,68 (31.12.2019: 1,94) miljonit eurot.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

(b) Finantsvarade krediidikõlbulikkus
Kontsern rakendab oodatavate krediidikahjude mõõtmiseks IFRS 9 lihtsustatud lähenemisviisi, mis arvestab allahindluste tegemisel oodatavat kahjumimäära kõikidele ostjate nõuetele ja lepingulistele varadele. Mineviku kahjumäärasid on korrigeeritud, et kajastada jooksvat ning tulevikuinformatsiooni makromajanduslike faktorite kohta, mis mõjutavad ostjate võimet nõuete tasumiseks. Ülevalpool kirjeldatud põhimõtete alusel raha ja rahaekvivalentide allahindlus 31. detsembri 2020 seisuga oli ebaoluline.

Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad viimase 12 kuu kuni 31. detsember 2020 maksedistsipliinil, vastavatel perioodidel esinenud ajaloolistel krediidikahjumitel ning arvestades majanduskasvu ja turuintressimäärade prognoose.

Ülevalpool kirjeldatud põhimõtete alusel oli nõuete allahindlus 31. detsembri 2020 ja 31. detsembri 2019 seisuga alljärgnev:

EUR'000	Lisa	**Makse-tähtaeg tulevikus**	**Maksed üle tähtaja kuni 30pv**	**Maksed üle tähtaja üle 30pv**	**Maksed üle tähtaja üle 60pv**	**Maksed üle tähtaja üle 90pv**	**Kokku**
31. detsember 2019							
Oodatud kahjumimäär		0,13%	0,20%	2,52%	12,31%	71,09%	
Nõuded ostjate vastu	8	14 346	4 132	471	25	409	19 383
Lepingulised varad	8	3 473	0	0	0	0	3 473
Muud nõuded	8	72	0	0	0	0	72
Allahindlus kokku		**24**	**8**	**12**	**3**	**291**	**338**
31. detsember 2020							
Oodatud kahjumimäär		0,04%	0,22%	3,70%	4,85%	63,10%	
Nõuded ostjate vastu	8	17 886	1 268	41	75	668	19 937
Lepingulised varad	8	7 357	0	0	0	0	7 357
Muud nõuded	8	26	0	0	0	0	26
Allahindlus kokku		**10**	**3**	**2**	**4**	**422**	**440**

6.4. Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on risk, et Kontsernil tekib raskusi oma finantskohustuste täitmisel, mida arveldatakse raha või muu finantsvara üleandmisega. Juhatus jälgib pidevalt rahavooprognoose, arvestades Kontserni rahaliste vahendite olemasolu ja piisavust võetud kohustuste täitmiseks ning Kontserni strateegiliste eesmärkide finantseerimiseks.

Likviidsusriski maandatakse erinevate finantsinstrumentidega - pangalaenud, arvelduskrediidid, pikaajalised laenu- ja rendilepingud, nõuete monitooring. Kontserni rahavoogude võimalikult efektiivseks juhtimiseks on kasutusele võetud kontsernikonto, mis võimaldab tütarettevõtetel ehk kontsernikonto liikmetel kasutada kontserni rahalisi vahendeid Emaettevõtte poolt kehtestatud limiidi piires. Arvelduskrediiti kasutatakse käibekapitali finantseerimiseks. Investeeringute soetamiseks või ehitamiseks kasutatakse pikaajalist laenu- või rendilepinguid. Rahalisi vahendeid on pikaajaliselt paigutada väärtpaberitesse, millel on likviidne järelturg ning mida saab vajadusel koheselt kasutusele võtta likviidsuse parandamiseks. Majandusaasta lõpu seisuga oli Kontsernil vabu rahalisi vahendeid mahus 2,8 (2019: 4,9) miljonit eurot ja kohustusi kokku 42,1 (2019: 40,9) miljonit eurot. Kontserni lühiajalise võlgnevuse kattekordaja ja likviidsuskordaja olid 2020. aastal vastavalt 1,4 ja 0,9 ning 2019. aastal 1,5 ja 0,9.

Kontserni finantskohustuste analüüs maksetähtaegade lõikes:

EUR '000	Lisa	**< 3 kuud**	**3-12 kuud**	**1-5 aastat**	**Kokku**
31. detsember 2019					
Võlakohustused		2 853	8 560	8 065	19 478
Võlad tarnijale	18	12 902	0	0	12 902
Muud võlad	18	521	0	64	585
Kokku		**16 276**	**8 560**	**8 129**	**32 965**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

EUR '000	Lisa	**< 3 kuud**	**3-12 kuud**	**1-5 aastat**	**Kokku**
31. detsember 2020					
Võlakohustused		3 046	9 139	7 194	19 379
Võlad tarnijale	18	11 890	0	0	11 890
Muud võlad	18	345	0	66	411
Kokku		**15 281**	**9 139**	**7 260**	**31 680**

6.5. Kapitali juhtimine

Kontserni eesmärk kapitali juhtimisel on kaitsta Kontserni jätkusuutlikkust, et tagada tootlus aktsionäridele ja hüved teistele huvitatud osapooltele ning et säilitada optimaalne kapitalistruktuur kapitalikulu vähendamiseks.

Kapitalistruktuuri säilitamiseks või korrigeerimiseks võib Kontsern korrigeerida aktsionäridele makstavate dividendide summat, tagastada kapitali aktsionäridele, emiteerida uusi aktsiaid või müüa varasid võlgade vähendamiseks.

Vastavalt levinud praktikale kasutab Kontsern kapitali jälgimiseks võla ja kapitali suhet ning omakapitali osakaalu. Võla ja kapitali suhe arvutatakse netovõla suhtena kogukapitali. Netovõlg saadakse raha ja rahaekvivalentide lahutamisel kogu võlast (konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud lühi- ja pikaajalised intressikandvad võlakohustused). Kogukapital on konsolideeritud finantsseisundi aruandes kajastatud omakapitali ja netovõla summa. Omakapitali suhe saadakse omakapitali jagamisel varade kogumahuga.

Kontserni Emaettevõtte asukohamaa seadustest tulenevalt on kehtestatud miinimumnõuded ettevõtete omakapitali piirmääradele. Seaduse kohaselt peab ettevõtte omakapitali suurus moodustama vähemalt poole aktsiakapitalist, aga mitte vähem kui 25 tuhat eurot. Aruandeperioodil on Kontsern täitnud kõiki seadustest tulenevaid nõudeid omakapitali suurusega seotud usaldusnormatiividele.

Kontserni omakapitali suhe:

EUR '000	Lisa	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Intressikandvad võlakohustused	16	19 088	19 206
Raha ja raha ekvivalendid	7	-2 843	-4 878
Netovõlg		**16 245**	**14 328**
Kokku omakapital		73 398	66 976
Kokku kapital		**89 642**	**81 304**
Võla ja kapitali suhe		18,1%	17,6%
Varad kokku		115 475	107 899
Omakapitali osakaal		63,6%	62,1%

6.6. Õiglase väärtuse hindamine

Kontsern kategoriseerib varad ja kohustused sõltuvalt nende õiglase väärtuse hindamisest kolmele eri tasemele:

- Tase 1: Varad ja kohustused, mida hinnatakse börsi või muu aktiivse reguleeritud turu korrigeerimata hinnas.
- Tase 2: Varad ja kohustused, mida hinnatakse hindamismeetoditega, mis põhinevad otseselt või kaudselt jälgitavatel sisenditel. Selle kategooria alla liigituvad näiteks finantsinstrumendid, mis on hinnatud kasutades sarnaste instrumentide hindu aktiivsel reguleeritud turul või ka finantsinstrumendid, mille ümberhindluseks kasutatakse küll reguleeritud turu hinda, kuid mille likviidsus börsil on madal. Seisuga 31. detsember 2020 ja 2019 ei olnud kontsernil finantsinstrumente, mis kuuluksid tasemel 2.
- Tase 3: Varad ja kohustused, mille ümberhindluseks kasutatavad hindamismeetodid põhinevad mittejälgitavatel sisenditel.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

Raha ja raha ekvivalendid (lisa 7), deposiidid, nõuded ostjatele ja muud nõuded (lisa 8), võlakohustused (lisa 16), võlad tarnijatele ja muud lühiajalised kohustused (lisa 18) on lühiajalised, seega on juhtkonna hinnangul nende bilansiline väärtus lähedane nende õiglasele väärtustele.

Suurem osa Kontserni lühi- ja pikaajalistest võlakohustustest baseeruvad ujuval intressimääral, mis muutub vastavalt turu intressimäärale. Juhtkonna hinnangul ei ole Kontserni riskimarginaalid oluliselt muutunud võrreldes laenude saamise ajaga ja Kontserni võlakohustuste intressimäärad vastavad turutingimustele. Õiglase väärtuse määramiseks on kasutatud diskonteeritud rahavoogude analüüsi, diskonteerides lepingulisi tuleviku rahavooge kehtivate turuintressimääradega, mis on Kontsernile kättesaadavad sarnaste finantsinstrumentide kasutamisel. Eelpool nimetatud finantsinstrumentide õiglane väärtus vastab tasemele 3.

Aktiivsetel turgudel kaubeldavate finantsinstrumentide (noteeritud väärtpaberid, lisa 11) õiglane väärtus põhineb bilansipäeval noteeritud turuhindadel ja on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 1. Noteerimata finantsvara õiglane väärtus (lisas 11) on määratud juhtkonna poolt, hindamine vastab tasemele 3.

Lisaks avalikustab Kontsern raamatupidamise aruande lisas 12 kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse, mida hinnatakse iga aruandeperioodi lõpus sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 3.

6.7. Koroonaviiruse (COVID-19) mõju

Esimesed teated uuest koroonaviirusest (COVID-19) jõudsid Hiinast Maailma Tervishoiuorganisatsioonini (WHO) 2019. aasta detsembris ja 2020. aasta kevadeks oli see levinud üle kogu maailma, põhjustades probleeme ettevõtetele ja üldisele majandustegevusele. 11. märtsil nimetas WHO koroonaviiruse puhangu pandeemiaks ning seetõttu oli enamikes riikides välja kuulutatud eriolukord. Koroonaviiruse leviku tõkestamiseks piirati ajutiselt Schengeni sise- ja välispiiri ületamist ning taastati piirikontrollid Euroopas. Samas kaubavahetus ja -veod jätkusid piiranguteta.

Harju Elektri tootmine ja äritegevus toimisid aruandeaastal tõrgeteta kõigis tegevuskohtades. Hindasime regulaarselt tõenäolisi riskistsenaariume, mis võiksid mõjutada meie tootmist ja tarneahelat. Riskihinnangute ülevaatus toimus regulaarselt peamiste riskide lõikes:

- Tootmispersonali tervis ja võimaliku haigestumise vältimine
- Materjali ja komponentide saadavus
- Kaubavedude toimimine
- Klientide nõudluse jälgimine
- Krediidihinnangute ja -limiitide muutmine
- Käibevahendite piisavus
- Finantsinvesteeringute jälgimine ja analüüs

Kontsern on analüüsinud, et koroonaviirusest (COVID-19) tingitud ühekordsed otsekulud, mis on seotud uute töövahendite soetamise, koroonaviiruse leviku tõkestamiseks rakendatud meetmete ning erakorraliste töökorralduslike kuludega, olid 2020. aastal kokku suurusjärgus 253 tuhat eurot. Täiendavalt tehti ajutisi rendihinna vähenduse kokkuleppeid suurusjärgus 40 tuhat eurot, tagamaks rentnike toimetulek keerulises eriolukorras. Skandinaavia riikide toetusmeetmetest laekunud summad ulatusid kokku 230 tuhande euroni. Märkimisväärses mahus oli klientide poolt muudetud ning edasi lükatud tellimusi, mis aeglustasid esialgselt 2020. aastaks planeeritud kasvu. Kokkuvõttes hindame, et koroonaviirusest tingitud eriolukord ei avaldanud olulist mõju Kontserni äritegevusele ning jätkusuutlikkusele.

Aastaga on 31.12.2020 seisuga Kontserni portfelli kuulunud väärtpaberite väärtus langenud 7,4%. Kontsern usub tehtud investeeringute väärtuse taastumisse tulevikus, mille osas annab kindlust teises poolaastas investeeringute väärtuse kasv 0,2 miljonit eurot.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

7 Raha ja pangakontod

EUR '000	Lisa	31.12.2020	31.12.2019
Sularaha kassas		0	12
Arvelduskontod pankades		2 843	4 866
Raha ja raha ekvivalendid kokku	6.3	**2 843**	**4 878**

8 Nõuded ostjatele ja muud nõuded

EUR '000	Lisa	31.12.2020	31.12.2019
Nõuded ostjatele			
Ostjatelt laekumata arved		19 937	19 383
Ebatõenäoliselt laekuvad arved		-435	-332
Kokku nõuded ostjatele		**19 502**	**19 051**
Lepingulised varad			
Lepingulised varad		7 357	3 473
Allahindlus		-5	-6
Kokku lepingulised varad		**7 352**	**3 467**
Muud nõuded			
Muud lühiajalised nõuded		26	72
Muud viitlaekumised		346	368
Kokku muud nõuded		**372**	**440**
Nõuded ostjatele ja muud nõuded kokku	6.3	**27 226**	**22 958**

Kontsern prognoosis seisuga 31.12.20 IFRS 9 tulenevat allahindluse vajadust (lisa 6.3).

Muutused nõuete allahindluses

	Nõuded ostjate vastu		Lepingulised varad	
EUR'000	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**
Algsaldo 01. jaanuar	**-332**	**-87**	**-6**	**-10**
01.jaanuar-31.detsember toimunud muutused				
Kuludesse kantud ebatõenäolised arved	-147	-276	0	0
Laekunud ebatõenäolised arved ja nõuded	0	3	1	4
Lootusetuks kantud ebatõenäolised arved	44	28	0	0
Lõppsaldo 31. detsember	**-435**	**-332**	**-5**	**-6**

9 Ettemaksed

EUR '000	Lisa	31.12.2020	31.12.2019
Maksude ettemaksed	19	454	753
Ettemakstud kulud		366	413
Ettemaksed kokku		**820**	**1 166**

10 Varud

EUR '000	31.12.2020	31.12.2019
Tooraine ja materjal	13 298	10 594
Lõpetamata toodang	3 426	3 921
Valmistoodang	2 058	1 866
Müügiks ostetud kaubad	30	2 406
Ettemaksed	44	223
Kokku	**18 856**	**19 010**
Kulu varude allahindlusest perioodil 1.1. – 31.12.	52	46

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

11 Finantsinvesteeringud

EUR '000		**31.12.2020**	**31.12.2019**
Noteeritud väärtpaberid (õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi)		2 822	5 017
Muud aktsiainvesteeringud (õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi)		9 089	5 469
Muud finantsvarad väärtuse muutusega läbi kasumiaruande		7	8
Kokku		**11 918**	**10 494**
1. jaanuar - 31. detsember toimunud liikumised	Lisa	**2020**	**2019**
1. Finantsvarad õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi			
Bilansiline maksumus perioodi alguses		10 486	9 576
Soetatud		104	730
Finantsvara müük		-1 601	-462
Õiglase väärtuse muutus läbi koondkasumi	21.5	2 922	642
Bilansiline maksumus perioodi lõpus		**11 911**	**10 486**
2. Finantsvara õiglases väärtuses läbi kasumiaruande			
Bilansiline maksumus perioodi alguses		8	11
Õiglase väärtuse muutus läbi perioodi kasumi/kahjumi		-1	-3
Bilansiline maksumus perioodi lõpus		**7**	**8**
Kokku bilansiline maksumus perioodi lõpus		**11 918**	**10 494**

Noteeritud väärtpaberite osalisest müügist laekus aruandeaastal kokku 1 681 tuhat eurot, sh realiseerunud kasum summas 80 tuhat eurot kajastati läbi muu koondkasumi. 2019. aastal börsil noteeritud väärtpaberite müügist laekus 578 tuhat eurot, millest realiseerunud kasum oli 116 tuhat eurot. Väärtpaberite õiglane väärtus langes 2020. aastal 519 tuhande euro võrra, 2019. aastal kasvas 642 tuhande euro võrra.

Muud aktsiainvesteeringud seisuga 31.12.2020 sisaldavad investeeringut OÜ Skeleton Technologies Group osadesse summas 8 834 (31.12.2019: 5 267) tuhat eurot ja SIA Energokomplekss osadesse summas 255 (31.12.2019: 202) tuhat eurot. 3. juunil 2015 omandas AS Harju Elekter 10% osaluse superkondensaatorite arendamise ja tootmisega tegelevas ettevõttes OÜ Skeleton Technologies Group. OÜ Skeleton Technologies Group on tootmist järk-järgult suurendamas ning tulevikus genereeritavate rahavoogude hindamine sisaldab olulist määramatust. Õiglase väärtuse hindamine on aktiivse turu puudumisel keeruline protsess, mis hõlmab eelduste tegemist ja otsustusi. AS Harju Elektri juhtkonnale kättesaadav informatsioon tulevikustsenaariumite osas on piiratud, mistõttu on hinnangu tegemisel lähtutud konservatiivsuse põhimõttest ning võetud arvesse OÜ Skeleton Technologies Group avalikustatud majandusnäitajaid, kaasnevat investeeringu riski ja kaalutud instrumendi müüdavust. 2020. aastal toimus täiendav investeerimisvoor, mis on samuti võetud arvesse finantsinvesteeringu õiglase väärtuse leidmisel. Harju Elektri registreeritud osalus OÜ-s Skeleton Technologies Group aruandekuupäeva seisuga on 7,64%. Täpsemat infot raamatupidamishinnangute põhimõtete kohta leiab lisast 5.1.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

12 Kinnisvarainvesteeringud

(EUR´000)	Maa	Ehitised	Lõpetamata ehitised	Kokku
31.12.2018 seisuga				
Soetusmaksumus	3 125	21 837	122	**25 084**
Kogunenud kulum	0	-5 280	0	**-5 280**
Jääkväärtus	**3 125**	**16 557**	**122**	**19 804**
Soetatud	0	0	913	**913**
Arvestatud kulum	0	-821	0	**-821**
Ümberklassifitseerimine põhivarast (Lisa 13)	1 363	0	0	**1 363**
Ümberklassifitseerimine	138	688	-826	**0**
2019 Liikumised kokku	**1 501**	**-133**	**87**	**1 455**
31.12.2019 seisuga				
Soetusmaksumus	4 626	23 142	209	**27 977**
Kogunenud kulum	0	-6 718	0	**-6 718**
Jääkväärtus	**4 626**	**16 424**	**209**	**21 259**
Soetatud	0	3 045	58	**3 103**
Arvestatud kulum	0	-851	0	**-851**
Ümberklassifitseerimine põhivarast (Lisa 13)	0	94	0	**94**
Ümberklassifitseerimine	228	0	-228	**0**
2020 Liikumised kokku	**228**	**2 288**	**-170**	**2 346**
31.12.2020 seisuga				
Soetusmaksumus	4 854	26 302	39	**31 195**
Kogunenud kulum	0	-7 590	0	**-7 590**
Jääkväärtus	**4 854**	**18 712**	**39**	**23 605**

Kontserni kinnisvarainvesteeringuteks on tootmis- ja kontorihooned, mis paiknevad Eestis: Keila linnas, Saue vallas ja Haapsalus. Aruandeaasta lõpus valmis ASi Harju Elekter Allika Tööstuspargis Laohotell 2 ehitus. Tegemist on Harju Elektri viienda kasutusse võetava kinnistuga Harkus, Paldiski maantee ääres asuvas 30 ha suuruses 18 kinnistuga Allika Tööstuspargis. 3 877 m^2 kogupinnaga hoone täideti rentnikega 100%liselt. Lisaks soetati Saue vallas, Allika Tööstuspargi läheduses kinnistuid kogupindalaga 14,6 ha. Kinnistud soetati nii päikeseelektrijaamade rajamiseks kui ka võimalikeks kinnisvara arendusteks.

2019. ja 2020. aastal toimunud ümberklassifitseerimised põhivarast kinnisvarainvesteeringutesse on seotud kinnistute välja rentimisega kolmandatele osapooltele.

Soetusmaksumuse meetodil arvestatud kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus seisuga 31.12.2020 on juhtkonna hinnangul 27,4 (31.12.2019: 28,2) miljonit eurot. Juhtkonna hinnang on tehtud diskonteeritud rahavoogude meetodil, võttes arvesse kehtivaid rendilepinguid, nendes ettenähtud kasvumäärasid, turu keskmisi vakantsuse määra ja prognoositud tarbijahinnaindeksi muutust. Tulevasi rahavoogusid diskonteeriti määraga 11%. Kinnisvarainvesteeringute puhul hinnati rendile antud kinnisvara seisukorda, lepingute pikaajalisust ja väljarentimise võimalust. Kinnisvarainvesteeringud õiglases väärtuses on sõltuvalt õiglase väärtuse hindamise meetodist klassifitseeritud tasemel 3 (lisa 6.6).

Kinnisvarainvesteeringute otsesed ülalpidamis- ja remondikulud olid 2020. aastal 417 (2019: 466) tuhat eurot. Saadud renditulude kohta on informatsioon esitatud lisas 14.

Seisuga 31.12.2020 puudusid Kontsernil lepingulised kohustused kinnisvarainvesteeringute soetamiseks järgnevatel perioodidel.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

13 Materiaalne põhivara

	Põhivara					Vara kasutusõigus		
	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	Kontori- ja tootmispinnad	Masinad ja seadmed	**Kokku**
31.12.2018 seisuga								
Soetusmaksumus	2 055	12 591	10 599	1 415	1 560	-	-	**28 220**
Kogunenud kulum	0	-4 055	-5 919	-843	0	-	-	**-10 817**
Jääkmaksumus	**2 055**	**8 536**	**4 680**	**572**	**1 560**	**-**	**-**	**17 403**
IFRS 16 esmakordne rakendamine (Lisa 22)	0	0	0	0	0	2 118	0	**2 118**
Ümberklassifitseeritud kapitalirendid	0	-1 359	-3 084	0	0	1 359	3 084	**0**
Korrigeeritud 01.01.19 algsaldo	**2 055**	**7 177**	**1 596**	**572**	**1 560**	**3 477**	**3 084**	**19 521**
Soetatud	356	53	872	376	2 532	0	0	**4 189**
Vara kasutusõiguse lisandumine (Lisa 22)	0	0	0	0	0	404	86	**490**
Müüdud põhivara jääkväärtuses	0	0	-72	-2	0	0	0	**-74**
Arvestatud kulum	0	-742	-446	-218	0	-711	-240	**-2 357**
Ümberklassifitseerimine	0	5 271	28	21	-3 950	-1 321	-49	**0**
Ümberklassifitseerimine kinnisvarainvesteeringuks (Lisa 12)	-1 363	0	0	0	0	0	0	**-1 363**
Valuutakursimuutus	0	0	-3	-1	0	0	0	**-4**
2019 liikumised kokku	**- 1 007**	**4 582**	**379**	**176**	**-1 418**	**-1 628**	**-203**	**881**
31.12.2019 seisuga								
Soetusmaksumus	1 048	16 594	7 950	1 847	142	2 522	3 229	33 332
Kogunenud kulum	0	-4 835	-5 975	-1 099	0	-673	-348	-12 930
Jääkmaksumus	**1 048**	**11 759**	**1 975**	**748**	**142**	**1 849**	**2 881**	**20 402**
Soetatud	116	42	926	152	3 406	0	0	**4 642**
Vara kasutusõiguse lisandumine (Lisa 22)	0	0	0	0	0	150	0	**150**
Müüdud ja maha kantud põhivara jääkväärtuses	-8	0	-6	-17	0	0	0	**-31**
Arvestatud kulum	0	-778	-663	-195	0	-723	-211	**-2 570**
Ümberklassifitseerimine	0	-8	223	51	-71	0	-195	**0**
Ümberklassifitseerimine kinnisvarainvesteeringuks (Lisa 12)	0	-94	0	0	0	0	0	**-94**
Valuutakursimuutus	0	0	2	7	0	-14	0	**-5**
2020 liikumised kokku	**108**	**-838**	**482**	**-2**	**3 335**	**-587**	**-406**	**2 092**
31.12.2020 seisuga								
Soetusmaksumus	1 156	17 033	7 587	1 907	3 477	2 598	2 910	36 668
Kogunenud kulum	0	-6 112	-5 130	-1 161	0	-1 336	-435	-14 174
Jääkmaksumus	**1 156**	**10 921**	**2 457**	**746**	**3 477**	**1 262**	**2 475**	**22 494**

Alates 01. jaanuarist 2019, mil rakendus uus standard „Rendilepingud“ on renditud varad kajastatud eraldi tulbana, “Vara kasutusõigus“. Rendiperioodi lõppemisel ja vara omandamisel on vara kasutusõigus ümberklassifitseeritud põhivaraks, 2019. aastal vastavalt - kontori- ja tootmispinnad 1 321 tuhat eurot ning masinad ja seadmed 49 tuhat eurot.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

2020. aastal alustati Leedu tütarettevõtte tootmis- ja büroohoone laienduse neljanda etapi ehitusega Panevežyses, mille tulemusena suureneb kontori- ja tootmispind seniselt 8 765 m2-lt 16 761 m2-le. Investeeringu kogumaksumus on kuni 6 miljonit eurot. Lisaks investeeriti tootmistehnoloogilisse põhivarasse ning soetati Soomes kinnistu.

Aruandeaastal maha kantud ja müüdud põhivarade soetusmaksumus oli kokku 255 (2019: 317) tuhat eurot, sealhulgas masinad ja seadmed 174 (2019: 289) tuhat eurot ja muu materiaalne põhivara 81 (2019: 28) tuhat eurot.

Seisuga 31.12.2020 oli täielikult amortiseerunud kasutuses oleva põhivara soetusmaksumus 4 152 tuhat eurot ja seisuga 31.12.2019 oli 1 740 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2020 puudusid Kontsernil lepingulised kohustused materiaalse põhivara soetamiseks järgnevatel perioodidel.

14 Rendilepingud

14.1. Kontsern kui rendileandja

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Renditulud			
- kinnisvarainvesteeringutelt		2 864	2 680
- muud		2	4
Kokku renditulud	23	**2 866**	**2 684**

Renditulu kajastub kasumiaruandes müügituludes, rendiobjektidega seotud kulud ja amortisatsioon on müüdud toodete kuludes.

Kinnisvarainvesteeringute rendilepingud on sõlmitud üldjuhul 1 kuni 7 aastaks. Kui osapooltel on soov renditingimusi muuta, siis räägitakse muudatused renditingimuses läbi enne rendiperioodi lõppemist; vastasel juhul pikeneb leping automaatselt ühe aasta võrra või muutub tähtajatuks. Rendilepingute ülesütlemise tähtaeg on sõltuvalt lepingust 1 kuni 18 kuud.

Juhatuse hinnangul jagunevad kehtivate rendilepingute võimalike tuleviku rendimaksete summad järgnevate perioodide lõikes järgmiselt:

(EUR´000)	**2020**	**2019**
Renditulud		
< 1 aasta	2 983	2 824
1-5 aastat	8 947	9 559
> 5 aasta	1 495	2 680
Kokku	**13 425**	**15 063**

Mittekatkestatavate kasutusrentide tuleviku rendimaksete summa lepingutähtaegade alusel:

(EUR´000)	**2020**	**2019**
Renditulud mittekatkestatavatest lepingutest		
< 1 aasta	1 867	1 722
1-5 aastat	0	52
Kokku	**1 867**	**1 774**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

14.2. Kontsern kui rentnik

Rendikohustus

(EUR´000)	Lisa	**Kokku**
Kapitalirendikohustuse rendimaksete jääk seisuga 31.12.2018		**2 690**
Arvele võetud seoses IFRS 16 rakendamisega*		2 118
Ümberklassifitseeritud kapitalirendikohustised*		2 690
Korrigeeritud 01.01.2019 algsaldo		**4 808**
2019		
Uued rendikohustused	16.1	490
Rendimaksed	16.1	-1 333
Jääkväärtus 31.12.2019		**3 965**
2020		
Uued rendikohustused	16.1	149
Rendimaksed	16.1	-1 175
Jääkväärtus 31.12.2020		**2 939**

Rendilepingutega seotud kulud

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Intressikulu (kajastatud finantskulude all)		45	91
Amortisatsioonikulu (kajastatud tegevuskulude all)	13	934	951
Lühiajaliste ja väikese väärtusega rendilepingutega seotud kulu tegevuskuludes		382	370
Kokku		**1 361**	**1 412**

2020. aasta rentidega seotud raha väljamaksed kokku olid summas 1 553 (2019: 1 645) tuhat eurot

15 Immateriaalne põhivara

15.1. Immateriaalse põhivara liikumine

EUR´000	**Firma-väärtus**	**Arendus-välja-minekud**	**Litsentsid**	**Kliendi-lepingud**	**Kokku**
31.12.2018 seisuga					
Soetusmaksumus	6 216	658	1 620	1 230	9 724
Kogunenud kulum	0	-224	-1 335	-905	-2 464
Jääkmaksumus	**6 216**	**434**	**285**	**325**	**7 260**
Soetused	0	224	131	0	355
Arvestatud kulum	0	-76	-156	-108	-340
Valuutakursimuutused	-15	0	0	0	-15
2019 liikumised kokku	**-15**	**148**	**-25**	**-108**	**0**
31.12.2019 seisuga					
Soetusmaksumus	6 201	882	1 751	1 230	10 064
Kogunenud kulum	0	-300	-1 491	-1 013	-2 804
Jääkmaksumus	**6 201**	**582**	**260**	**217**	**7 260**
Soetused	0	8	305	0	313
Arvestatud kulum	0	-149	-116	-108	-373
Valuutakursimuutused	-1	0	0	0	-1
Ümberklassifitseerimine	0	6	-6	0	0
2020 liikumised kokku	**-1**	**-135**	**183**	**-108**	**-61**
31.12.2020 seisuga					
Soetusmaksumus	6 200	699	1 910	1 230	10 039
Kogunenud kulum	0	-252	-1 467	-1 121	-2 840
Jääkmaksumus	**6 200**	**447**	**443**	**109**	**7 199**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Kontsernil on piiramatu kasutuseaga immateriaalse vara objektiks vaid firmaväärtus.

Arendusväljaminekud on uute konkreetsete toodete valmistamise ja katsetustega seotud kapitaliseeritud kulud. Litsentsid on põhiliselt tootevalmistuslitsentsid ja arvutitarkvara.

Kliendilepingud sisaldavad 2017. aastal tütarettevõtte Telesilta Oy soetamisega immateriaalse varana arvele võetud kliendilepinguid ja avatud tellimusi klientidelt vastavalt 541 ja 689 tuhat eurot.

Seisuga 31.12.2020 oli täielikult amortiseerunud kasutuses oleva immateriaalse põhivara soetusmaksumus 1 121 tuhat eurot.

15.2 Firmaväärtuse kaetava väärtuse testimine

Positiivne firmaväärtus on tekkinud läbi osaluse soetamise tütarettevõtetes.

Firmaväärtus summas 6 200 tuhat eurot on tekkinud:

- 2014. aastal kui soetati 100% osalus tütarettevõttes Finnkumu Oy; 31.12.20 seisuga ühendati ettevõte Satmatic Oy-ga.
- 2017. aastal kui soetati 100% suurune osalus Soome laevaehituse elektritööde ettevõttes Telesilta Oy ja 80,52% suurune osalus elektrimaterjalide ja -seadmete müügiettevõttes Energo Veritas OÜ;
- 2018. aasta alguses kui osteti 100% suuruse osaluse müügi- ja tehnilisi lahendusi pakkuvas Rootsi ettevõttes SEBAB AB ning tehasevalmistuse tehnilisi hooneid tootvas sõsarettevõttes Grytek AB. 29.10.2020 seisuga liideti Grytek AB SEBAB AB-ga, kelle uueks ärinimeks on Harju Elekter AB.

Firmaväärtus on seotud tütarettevõtte võimega teenida eraldiseisvaid rahavooge ning tütarettevõte on seega madalaim positiivse firmaväärtuse arvestuse ja jälgimise tase (raha teeniv üksus, RTÜ). Tütarettevõtte kasutusväärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil ning selle suurust võrreldi RTÜ bilansilise (sh firmaväärtus) väärtusega.

Üldised firmaväärtuse kasutusväärtuse hindamise põhimõtted

Alljärgnevalt on kirjeldatud juhatuse poolt tehtud eeldusi ja hinnanguid, millele tuginedes viidi läbi RTÜ kaetava väärtuse testid. RTÜ koosseisu kuulub ka üksusele jagatud firmaväärtus. Juhtkonna hinnangud tuginevad ajaloolistele andmetele, kuid võtavad järgmiste perioodide prognooside osas arvesse aruande koostamise hetkeks väljakujunenud turusituatsiooni ja teisi põhjendatud eeldusi. Tütarettevõtete soetusel tekkinud firmaväärtuse hindamisel kasutati järgnevaid sisendeid:

- Prognoosi periood on 2021-2024, millele lisandub terminalaasta.
- Diskonteeritud rahavoogude leidmisel on kasutatud diskontomäära vahemikku 7-10%.
- Kaetava väärtuse testis on kasutatud aastast kasvumäära 2%.
- Müügitulude kasvu on prognoositud keskmiselt 10% aastas.

Hinnangute muutuste võimalik mõju

Raha teeniva üksuse kasutusväärtust võrreldakse tehtud investeeringu ja firmaväärtuse suurusega. Arvestades, et kasutusväärtuse leidmisel on tegemist hinnanguga, võib valitud sisendite muutmisel olla hindamistulemusele suurendav või vähendav mõju. Kontserni juhtkond on viinud läbi sensitiivsusanalüüsi oluliste kasutatud sisendite ja eelduste suhtes ning ei tuvastanud selliseid sisendeid ega eeldusi, mille muutumine mõistlikus ulatuses põhjustaks firmaväärtuse alla hindamise vajaduse.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

16 Võlakohustused

16.1. Võlakohustuste saldod ja muutused

(EUR´000)	Lisa	31.12.2020	31.12.2019
Lühiajalised võlakohustused			
Lühiajalised pangalaenud	16.2	7 738	8 869
Pikaajaliste pangalaenude tagasimaksed järgmisel perioodil	16.3	3 191	1 112
Muud lühiajalised laenud		27	199
Lühiajalised rendikohustused	14.2	1 100	1 125
Kokku lühiajalised võlakohustused		**12 056**	**11 305**
Pikaajalised võlakohustused			
Pikaajalised pangalaenud	16.3	4 461	4 582
Muud pikaajalised laenud		732	479
Pikaajalised rendikohustused	14.2	1 839	2 840
Kokku pikaajalised võlakohustused		**7 032**	**7 901**
Võlakohustused kokku		**19 088**	**19 206**

Muutused võlakohustustes	Lisa	2020	2019
Algsaldo		**19 206**	**12 105**
Muutus lühiajalistes laenukohustustes		-1 131	3 902
Saadud pikaajalised laenud		3 070	2 265
Pikaajalise laenu tasumine		-1 112	-989
Muud saadud laenud		81	648
Perioodi jooksul lisandunud rendikohustused	14.2	149	490
Rendikohustus (IFRS 16 esmakordne rakendamine)		0	2 118
Pikaajaliste liisingkohustuste tasumine	14.2	- 1 175	- 1 333
Lõppsaldo		**19 088**	**19 206**

Lisainformatsiooni intressiriski kohta leiab lisast 6.2(c).

16.2. Lühiajaliste pangalaenude tingimused

31.detsembri seisuga *(EUR ´000)*

Alus-	Laenujääk		Laenulimiit		Intressimäär	Intressimäär
valuuta	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**
SEK	-	232	-	244	-	3,40%
SEK	1 844	945	2 000	945	3,10%	3,17%
EUR	-	610	1 000	1 000	3 kuu euribor+0,75%	3 kuu euribor+0,75%
EUR	2 930	4 884	5 000	5 000	3 kuu euribor+0,65%	3 kuu euribor+0,65%
EUR	-	-	1 000	1 000	3 kuu euribor+1,44%	3 kuu euribor+1,44%
EUR	755	2 198	4 000	4 000	3 kuu euribor+1,00%	3 kuu euribor+1,00%
EUR	2 209	-	2 500	-	6 kuu euribor+1,4%	-
KOKKU	**7 738**	**8 869**	**15 500**	**12 189**		

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on informatsioon esitatud lisas 17.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

16.3. Pikaajaliste pangalaenude tingimused

31.detsembri seisuga *(EUR ´000)*

Alus-valuuta	Laenujääk 2020	Laenujääk 2019	Laenulimiit 2020	Laenulimiit 2019	Intressimäär 2020	Tagastamise tähtaeg
EUR	82	135	0	0	2,00%	30.09.2022
EUR	2 167	2 931	3 505	3 505	3 kuu euribor+0,95%	24.10.2021
EUR	2 333	2 628	2 800	2 800	6 kuu euribor+1,35%	31.07.2023
EUR	2 030	-	2 030	-	6 kuu euribor+1,90%	13.03.2025
EUR	786	-	4 200	-	12 kuu euribor+1,75%	28.04.2025
EUR	254	0	500	500	3 kuu euribor+1,20%	
KOKKU	**7 652**	**5 694**	**13 035**	**6 805**		

Pangalaenude garanteerimiseks panditud varade kohta on informatsioon esitatud lisas 17.

17 Laenude tagatised ja panditud vara

Panditud varad jääkväärtuses:

(EUR´000)	31.12.2020	31.12.2019
Kommertspant vallasvarale	500	500
Kinnisvarainvesteeringud	13 494	14 457
Maa ja ehitised	537	565

Kontsern on sõlminud Swedbank AS-iga lühiajalise laenu ja investeermislaenude lepingud. Laenude tagatiseks on Swedbank AS-i kasuks panditud kommertspandiga Emaettevõtte vallasvara ning seatud hüpoteegid kinnisvarainvesteeringutele. Seatud hüpoteekide maksumuseks on kokku 9,9 miljonit eurot. Panditud varade tagatisel on Kontsernil võimalik kasutada lühiajalist laenu kuni 1,0 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel pikaajalist laenu 4,2 miljonit eurot.

Kontsern on sõlminud AB SEB bankasega pikaajalise investeermislaenu lepingu. Laenu tagatiseks on panditud AB SEB bankase kasuks Leedus asuvad kinnisvarad, väärtusega 3,6 miljonit eurot. Panditud varad tagavad osaliselt pikaajalist laenu kuni 2,8 miljonit eurot. Aruandekuupäeva seisuga oli kasutusel pikaajalist laenu 2,3 miljonit eurot.

Kontsern on pantinud hüpoteegiga maa ja ehitised Kurikan Osuuspankki kasuks investeerimislaenu katteks. Panditud vara tagatisel võeti pikaajalist laenu 300 tuhat eurot, mille jääk aruandekuupäeva seisuga oli 82 tuhat eurot.

18 Võlad tarnijatele ja muud võlad

(EUR´000)	Lisa	31.12.2020	31.12.2019
Võlad tarnijatele			
Võlg kaupade ja teenuste eest		11 781	12 887
Võlg materiaalse põhivara eest		77	3
Võlg kinnisvarainvesteeringute eest		14	7
Võlg immateriaalse põhivara eest		18	5
Võlad tarnijatele kokku	6.4	**11 890**	**12 902**
Muud lühiajalised kohustused			
Võlad töövõtjatele		3 602	3 025
Intressivõlad	6.4	6	5
Muud viitvõlad	6.4	94	509
Muud kohustused	6.4	245	7
Muud lühiajalised kohustused kokku		**3 947**	**3 546**
Muud pikaajalised kohustused	6.4	66	64
Muud pikaajalised kohustused kokku		**66**	**64**
Võlad tarnijatele ja muud võlad kokku		**15 903**	**16 512**

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
pwc Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

19 Maksud

(EUR´000)	Lisa	31.12.2020	31.12.2019
Käibemaks		314	617
Ettevõtte tulumaks		133	128
Sotsiaalmaks		3	8
Muud maksud		4	0
Ettemaks kokku	9	**454**	**753**
Käibemaks		1 421	1 641
Ettevõtte tulumaks		109	217
Üksikisiku tulumaks		486	424
Sotsiaalmaks		633	555
Muud maksud		222	122
Maksuvõlg kokku		**2 871**	**2 959**

20 Tingimuslikud kohustused

20.1. Tulumaks

(EUR´000)	31.12.2020	31.12.2019
Jaotamata kasum	54 858	51 699
Omanikele maksimaalselt võimalik väljamakstav dividendisumma	43 997	44 205
Dividendide väljamaksmisega kaasnev tulumaksukulu	**10 861**	**7 494**

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustuse arvestamisel on lähtutud eeldusest, et jaotatavate neto dividendide ja tasumisele kuuluva tulumaksu summa ei või ületada jaotuskõlblikku kasumit seisuga 31. detsember 2020.

Tingimusliku tulumaksukohustuse arvutamisel on aluseks võetud maksimaalne maksumäär 20/80, mis kehtib alates 1. jaanuarist 2015. Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada osaliselt soodsamat maksumäära (14/86) nendele dividendimaksetele, mis ulatuvad kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kontsernil on 2020. aasta dividendide väljamaksmisel võimalik kasutada soodustatud 14% maksumäära 477 (2019: 477) tuhandelt eurolt.

20.2. Potentsiaalsed maksuriskid

Maksuhaldur ei ole algatanud ega läbi viinud Kontserni ettevõtete maksurevisjoni ega üksikjuhtumi kontrolli üheski ettevõttes. Maksuhalduril on õigus kontrollida Kontserni ettevõtete maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata Kontsernile täiendava maksusumma.

21 Aktsiakapital ja reservid

21.1. Aktsiakapital ja ülekurss

	Ühik	31.12.2020	31.12.2019
Aktsiakapital	EUR ‘000	11 176	11 176
Aktsiate arv (tasutud täies ulatuses)	Tk ‘000	17 740	17 740
Ülekurss	EUR ‘000	804	804

Seisuga 31.12.2020 oli AS Harju Elekter nimiväärtuseta lihtaktsiate arv 17 739 880. Põhikirjajärgne maksimaalne lubatud aktsiakapital on 14,0 miljonit eurot ja minimaalne 3,5 miljonit eurot.

21.2. Dividend aktsia kohta

Kasumi jaotamise otsuse kohaselt maksti 2020. aastal 2019. aasta eest dividende 0,14 eurot aktsia kohta, kokku 2,5 miljonit eurot. Dividendiõiguslike aktsionäride nimekiri fikseeriti 14. juulil 2020 arveldussüsteemi tööpäeva

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

lõpu seisuga ning dividendid kanti aktsionäride pangakontodele 21. juulil 2020. Võrreldaval perioodil maksti 2018. aasta eest dividende 0,18 eurot aktsialt, kokku 3,2 miljonit eurot.

21.3. AS Harju Elekter nõukogu ja juhatuse liikmete osalus

		Aktsiate kogus	Otsene osalus	Kaudne osalus
Palla, Endel	Nõukogu esimees	1 249 000	7,04%	0,36%
Kirsme, Aare	Nõukogu liige	228 250	1,29%	0,17%
Toome, Andres	Nõukogu liige	30 000	0,17%	0,34%
Tombak, Triinu	Nõukogu liige	15 000	0,08%	0,00%
Kuhi-Thalfeldt, Aron	Juhatuse liige	11 000	0,06%	0,00%
Kokku		**1 533 250**	**8,64%**	**0,87%**

Aktsionäride omanduses olevate aktsiate arv ja osaluse protsent on fikseeritud 31.12.2020 kell 23:59 seisuga. Vastavalt Nasdaq Tallinna börsi reglemendi nõuetele on emitent kohustatud majandusaasta aruandes esitama teabe oma juhatuse ja nõukogu liikmetele (otsene osalus) ning nende lähikondsetele (kaudne osalus) kuuluvate emitendi aktsiate arvu kohta majandusaasta lõpu seisuga. Kaudse osalusena käsitletakse ka Kontserni nõukogu või juhatuse liikme poolt kontrollitavale äriühingule kuuluvate aktsiatega esindatud hääli.

21.4. Üle 5% aktsiatega määratud hääli omavad aktsionärid

%	31.12.2020	31.12.2019
AS Harju KEK	31,39	31,39
ING Luxembourg S.A.	10,71	10,71
Endel Palla	7,04	7,04
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	50,86	50,86
Kokku	**100,00**	**100,00**

21.5. Reservid

(EUR´000)	Lisa	Kohustuslik reservkapital	Aktsiaoptsioon	Ümberhindlusereserv	Valuutakursi muutuste reserv	Kokku reservid
Saldo 31.12.2018		**1 242**	**97**	**1 460**	**-134**	**2 665**
Finantsvara ümberhindluse netokasum (+)	11	0	0	642	0	642
Aktsiapõhine hüvitis	27	0	189	0	0	189
Valuutakursimuutus		0	0	0	-84	-84
Saldo 31.12.2019		**1 242**	**286**	**2 102**	**-218**	**3 412**
Finantsvara ümberhindluse netokasum (+)	11	0	0	2 922	0	2 922
Aktsiapõhine hüvitis	27	0	263	0	0	263
Valuutakursimuutus		0	0	0	112	112
Saldo 31.12.2020		**1 242**	**549**	**5 024**	**-106**	**6 709**

Ümberhindluse reserv

Ümberhindluse reserv koosneb finantsvarade ümberhindlusest õiglasesse väärtusesse tekkinud realiseerimata kasumitest ja kahjumitest. Kontsernil on ümberhindluse reservi all kajastatud Skeleton Technologies Group OÜ, börsil noteeritud ettevõtete väärtpaberite ning SIA Energokomplekss finantsinvesteeringu ümberhindluse väärtus.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Valuutakursi muutuste reserv

Valuutakursi muutuste reserv koosneb valuutakursside erinevustest, mis tekivad seoses välismaal asuvate tütarettevõtete finantsaruannete ümberarvutamisega Kontserni esitusvaluutasse. Rootsi tütarettevõtete majandustulemuste kajastamisest tekkinud saldode ümberarvestamisest tekkinud valuutakursi kasum oli 112 tuhat eurot, 2019. aastal kahjum 84 tuhat eurot.

22 Segmendiaruanne

Emaettevõtte ASi Harju Elekter juhatus jälgib Kontserni sisemisi aruandeid hindamaks tulemuslikkust ja langetamaks otsuseid ressursside osas. Juhatus on määranud ärisegmendid antud aruannete alusel.

Konsolideeritud finantsaruannetes eristatakse kolme segmenti – tootmine, kinnisvara ja muud tegevused.

Tootmine - elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine ja müük, samuti nendega seotud tegevused. Sellesse harusse kuuluvad Kontserni ettevõtetest AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Harju Elekter UAB, Satmatic Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy ja Harju Elekter AB.

Kinnisvara - kinnisvara arendamine, hooldus ja rentimine, kinnisvara ja tootmisvõimsuste ülalpidamisega seotud teenused ja teenuste vahendamine. Sellesse harusse kuulub Emaettevõte.

Muud tegevused - Kontserni ja temaga seotud ettevõtete toodete ning muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük peamiselt jaeklientidele ja väiksema ning keskmise suurusega elektripaigaldus-firmadele; juhtimisalased teenused, installatsioonitööde projektijuhtimine ja laevaehituse elektritööd. Muud tegevusalad on Kontserni seisukohalt väheolulised ja ükski neist ei moodusta eraldiseisvat segmenti aruandluse tarbeks. Sellesse harusse kuuluvad Emaettevõte ja Kontserni tütarettevõtted Energo Veritas OÜ, Harju Elekter Services AB ja Telesilta Oy.

Kontsern hindab tegevussegmentide tulemust segmendi müügitulu ja ärikasumi alusel. Emaettevõtte juhtkonna hinnangul toimuvad segmentide vahelised tehingud tavapärastel turutingimustel ning ei erine oluliselt tingimustest, millega on tehing tehtud kolmandate osapooltega.

Jagamatud varad on Emaettevõtte raha, mitmesugused nõuded ja ettemaksed ning muud finants-investeeringud. Jagamatud kohustused on Emaettevõtte võlakohustused, maksu- ja viitvõlad.

(EUR´000)	Lisa	Toot-mine	Kinnis-vara	Muud tegevused	Elimineeri-mine	Konsoli-deeritud
2020						
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt	23	125 557	3 292	17 765	0	146 614
Tulu teistelt segmentidelt		6 122	1 743	118	-7 983	
Segmendi äritulud kokku		**131 679**	**5 035**	**17 883**	**-7 983**	**146 614**
Ärikasum		**5 929**	**1 712**	**-872**	**-223**	**6 546**
Segmendi varad		70 365	24 795	22 056	-15 664	101 552
Jagamatud varad						13 923
sh Raha ja pangakontod						*1 889*
sh Finantsinvesteeringud						*11 911*
sh Muud nõuded ja ettemaksed						*123*
Varad kokku						**115 475**
Segmendi kohustused		41 675	186	8 029	-15 664	34 226
Jagamatud kohustused						7 852
sh Võlakohustused						*7 456*
sh Viitvõlad						*269*
sh Muud						*127*
Kohustused kokku						**42 078**
Investeeringud põhivarasse	12,13,15	4 477	3 103	478	0	8 058
Vara kasutusõigus	13	150	0	0	0	150
Põhivara amortisatsioon	12,13,15	2 070	851	894	-21	3 794

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

(EUR´000)	Lisa	Toot-mine	Kinnis-vara	Muud tegevused	Elimineeri-mine	Konsoli-deeritud
2019						
Müügitulu kontsernivälistelt klientidelt	23	124 842	3 250	15 305	0	143 397
Tulu teistelt segmentidelt		4 234	1 404	605	-6 243	
Segmendi äritulud kokku		**129 076**	**4 654**	**15 910**	**-6 243**	**143 397**
Ärikasum		**3 806**	**1 609**	**-1 893**	**-249**	**3 273**
Segmendi varad		65 858	22 531	19 004	-11 430	95 963
Jagamatud varad						11 936
sh Raha ja pangakontod						*1 364*
sh Finantsinvesteeringud						*10 487*
sh Muud nõuded ja ettemaksed						*85*
Varad kokku						**107 899**
Segmendi kohustused		39 062	93	5 278	-11 430	33 003
Jagamatud kohustused						7 920
sh Võlakohustused						*7 643*
sh Viitvõlad						*147*
sh Muud						*130*
Kohustused kokku						**40 923**
Investeeringud põhivarasse	12,13,15	4 181	913	363	0	5 457
Vara kasutusõigus	13	1 690	0	918	0	2 608
Põhivara amortisatsioon	12,13,15	2 074	821	642	-19	3 518

23 Kasumiaruande kirjete selgitused

23.1. Müügitulu tegevusalade viisi

(EUR´000)	Lisa	**2020**	*Kindlal ajahetkel 2020*	*Perioodi jooksul 2020*	**2019**	*Kindlal ajahetkel 2019*	*Perioodi jooksul 2019*
Elektriseadmed		125 184	*82 040*	*43 144*	124 806	*79 529*	*45 277*
Elektrikaupade projekti- ja jaemüük		9 624	*9 624*	*0*	8 986	*8 986*	*0*
Muud tooted		2 899	*2 899*	*0*	1 889	*1 889*	*0*
Elektritööd		4 186	*0*	*4 186*	2 999	*0*	*2 999*
Muud teenused		1 855	*0*	*1 855*	2 033	*0*	*2 033*
Renditulu	14	2 866	*0*	*0*	2 684	*0*	*0*
Kokku	22	**146 614**	***94 563***	***49 185***	**143 397**	***90 404***	***50 309***

23.2. Müügitulud geograafiliste (kliendi asukoht) piirkondade lõikes

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Eesti		23 490	16 741
Soome		68 739	71 783
Rootsi		26 532	19 544
Norra		16 701	21 553
Holland		5 740	10 259
Muud riigid		5 412	3 517
Müügitulu kokku	23	**146 614**	**143 397**

23.3. Kontserni pikaajaliste mittefinantsvarade paiknemine

(EUR´000)	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Eesti	34 482	32 699
Soome	7 894	8 011
Rootsi	1 942	2 199
Leedu	8 980	6 012
Varade väärtus kokku	**53 298**	**48 921**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

23.4. Äritegevuse kulud

(EUR´000)	Lisa	2020	2019
Müüdud toodete kulud			
Kaubad ja materjalid		-91 485	-97 580
Ostuteenused		-11 317	-7 271
Tööjõukulu	23.5	-17 604	-18 126
Põhivara kulum		-2 848	-2 636
Muud kulud		-1 985	-2 042
Lõpetamata ja valmistoodangu varude kasv		-166	2 502
Kokku		**-125 405**	**-125 153**
Turustuskulud			
Ostuteenused		-1 371	-1 042
Tööjõukulu	23.5	-3 635	-2 992
Põhivara kulum		-269	-223
Muud kulud		-572	-1 449
Kokku		**-5 847**	**-5 706**
Üldhalduskulud			
Ostuteenused		-2 083	-1 313
Tööjõukulu	23.5	-6 101	-5 358
Põhivara kulum		-677	-665
Muud kulud		-398	-1 893
Kokku		**-9 259**	**-9 229**
- sealhulgas arenduskulud		*-1 773*	*-1 119*

23.5. Tööjõukulud

(EUR´000)	Lisa	2020	2019
Tööjõukulud müüdud toodete, turustus- ja üldhalduskuludes:			
Töötasud		-21 327	-21 444
Sotsiaal- ja muud maksud palgakulult		-5 046	-5 111
Aktsiapõhine hüvitis	27	-263	-189
Kapitaliseeritud tööjõukulud		0	198
Tööjõukulude reservide muutus		-704	70
Kokku		**-27 340**	**-26 476**

24 Tulumaks ja edasilükkunud tulumaks

Tulumaksu kulu

(EUR´000)	2020	2019
Jooksev tulumaksukulu	785	1 190
Edasilükkunud tulumaksu tulu(-)/kulu	-9	-370
Tulumaksu kulu kasumiaruandes	**776**	**820**

Kontserni kasumilt arvestatud tulumaks erineb tegelikust tulumaksukulust põhjustel, mis on esitatud alljärgnevas tabelis. 2020 aasta keskmine efektiivne tulumaksumäär oli 12,3% (2019: 25,7%).

(EUR´000)	2020	2019
Arvestuslik tulumaks kokku (Soome 20%, Leedu 15%, Rootsi 22%)	1 041	867
Arvestusliku tulumaksu korrigeerimised	-316	-339
Dividendide tulumaks	14	169
Kokku	**739**	**697**
Bilansiväliselt kajastatud edasilükkunud tulumaksuvara muutus	37	123
Tulumaksukulu kokku	**776**	**820**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Edasilükkunud tulumaksu vara

(EUR´000)	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Edasilükkunud tulumaksu vara	514	472

Edasikantavatelt maksukahjumitelt arvestatud edasilükkunud tulumaksu vara realiseerumine sõltub tütarettevõtete tulevaste perioodide maksustatavatest kasumitest, mis ületavad bilansipäevaks akumuleerunud edasikantavaid kahjumeid. Aastaaruande koostamisel viidi läbi tütarettevõtete tulevaste perioodide kasumi analüüs. Kasumi tekkimise eelduseks on iga tütarettevõtte strateegiliste eesmärkide saavutamine. Edasilükkunud tulumaksu vara kajastati summas, mille realiseerumine läbi tulevaste perioodide kasumi on tõenäoline.

25 Tava- ja lahustatud puhaskasum aktsia kohta

Tavapuhaskasum aktsia kohta on leitud jagades aruandeperioodi puhaskasumi perioodi kaalutud keskmise emiteeritud aktsiate arvuga.

Lahustatud puhaskasumi leidmiseks võetakse arvesse potentsiaalselt emiteeritavad aktsiad. 31.12.2020 seisuga oli Kontsernil kokku 952 393 (31.12.2019: 636 275) potentsiaalselt emiteeritavat lihtaktsiat. Kooskõlas 3. mail 2018 toimunud aktsionäride üldkoosoleku otsusega kinnitati aktsiaoptsiooni alusel omandatavate aktsiate väljalaskehinnaks optsioonilepingu sõlmimisele eelneva kolme kalendriaasta aktsia sulgemishindade keskmine Nasdaq Tallinna börsil 31.12. seisuga. 2018. aasta vooru hinnaks kujunes 3,49 eurot, 2019. aasta vooru hinnaks 3,98 eurot ning 2020. aasta vooru hinnaks 4,44.

Aktsiapõhiste hüvitiste suhtes, mille kohta kehtivad IFRS 2 nõuded, hõlmab aktsiate märkimishind ka tulevikus töötajate poolt aktsiapõhiste hüvitiste eest osutatavate teenuste maksumust. Sõltumatu eksperdi poolt hinnati teenuse väärtuseks ühe emiteeritava aktsia kohta 2018. aasta vooru puhul 1,55 eurot, 2019. aasta vooru puhul 0,73 eurot ning 2020. aasta vooru puhul 0,55 eurot. Seega on IFRS 2 mõistes aktsia märkimishinnad 5,04 eurot, 4,71 eurot ja 4,99 eurot. Potentsiaalsed aktsiad muutuvad lahustuvaks alles pärast seda, kui nende perioodi keskmine turuhind ületab antud väärtusi. Perioodil 1.01.-31.12.2019 oli 2018. ja 2019. aasta vooru aktsiate keskmine turuhind 4,30 eurot. Perioodil 15.06.-31.12.2020 oli 2020. aasta vooru aktsiate keskmine turuhind 4,65 eurot. Seega ei olnud potentsiaalsetel aktsiatel lahustuvat mõju.

	Ühik	**2020**	**2019**
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist	EUR ‘000	5 563	2 460
Perioodi keskmine aktsiate arv	Tk ’000	17 740	17 740
Tavapuhaskasum aktsia kohta	EUR	0,31	0,14
Perioodi korrigeeritud keskmine aktsiate arv	Tk ‘000	17 740	17 740
Lahustatud puhaskasum aktsia kohta	EUR	0,31	0,14

26 Rahavoogude aruande kirjete selgitused

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Ettevõtte tulumaks			
Tulumaksukulu kasumiaruandes	24	-776	-820
Tulumaksu ettemaksu vähenemine (+)/ kasv (-) ja võla vähenemine (-)/ kasv (+)	19	-113	135
Dividendi tulumaksu kulu	24	14	169
Edasilükkunud tulumaksu vara muutus	24	-42	-370
Valuutakursimuutus		1	-4
Makstud ettevõtte tulumaks		**-916**	**-890**
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest			
Kinnisvarainvesteeringu soetus	12	-3 103	-913
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)	18	7	-197
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest		**-3 096**	**-1 110**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

(EUR´000)	Lisa	**2020**	**2019**
Tasutud materiaalse põhivara eest			
Materiaalse põhivara soetus	13	-4 642	-4 189
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)	18	74	-2
Valuutakursimuutus		2	
Tasutud materiaalse põhivara eest		**-4 566**	**-4 191**
Tasutud immateriaalse põhivara eest			
Immateriaalse põhivara soetus	15	-313	-355
Soetusega seotud võla vähenemine (-)/ kasv (+)	18	13	5
Tasutud immateriaalse põhivara eest		**-300**	**-350**
Laekunud materiaalse põhivara müügist			
Müüdud põhivara jääkväärtus		12	74
Kasum põhivara müügist		21	51
Laekunud põhivara müügist		**33**	**125**

27 Seotud osapooled

Seotud osapoolteks on Kontserni juhtkonna liikmed, nende lähikondsed ning AS Harju KEK, kelle omanduses on 31,39% ASi Harju Elekter aktsiatest ning omab ASi Harju Elekter üle olulist mõju. Kontserni juhtkond on Emaettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmed. Juhatus on 2-liikmeline ja nõukogu on 5-liikmeline.

27.1. Tehingud seotud osapooltega

(EUR´000)	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Saldod seotud osapooltega:		
- Kohustused kaupade ja teenuste eest	47	223

	2020	**2019**
Kaupade ja teenuste ost seotud osapooltelt:		
- AS Harju KEK'lt põhivara rentimine	101	104
-AS Harju KEK'lt põhivara soetus	0	139
- Muude teenuste ost AS Entekilt	506	592
Kaupade ja teenuste müük seotud osapooltele:		
- AS Harju KEK'le ja AS Entekile muud teenused	4	5
- AS Entekile kaupade müük	10	29
Nõukogu ja juhatuse liikmete tasud:		
- Palk, preemia, hüvitised (sh lahkumishüvitised) ja muud tasud	486	401
- Sotsiaalmaks	160	132

Juhatuse liikmed saavad tasu vastavalt ametilepingule, lisaks on õigus saada lahkumishüvitist: juhatuse esimehel kuni 10 kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni 8 kuu juhatuse liikme tasu ulatuses. Nõukogu esimehel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori 6 kuu ametipalga ulatuses. Pensioniga seotud õigusi juhatuse liikmetel ei ole. Kontserni juhtorganite liikmete ja/või nende lähikondsetega aruandeaasta jooksul mingeid muid tehinguid ei toimunud.

27.2. Aktsiapõhine hüvitis

3. mail 2018 toimunud aktsionäride üldkoosolekul otsustati aktsiaoptsiooniprogramm Kontserni kuuluvate võtmeisikute, sh juhtorganite liikmetele, juhtivspetsialistidele ja inseneridele nende kaasamiseks ettevõtte aktsionärideks, et motiveerida neid tegutsema Kontserni parema majandustulemuse saamise nimel. Optsiooniprogrammi raames väljastab AS Harju Elekter igal aastal aktsiaoptsioone kuni kahe protsendi (2%) ulatuses ASi Harju Elekter aktsiate koguarvust. Optsiooniprogrammi tähtaeg on kolm aastat, millele lisandub aktsiaoptsioonide realiseerimise tähtaeg. Märkimisõiguse planeeritavast aktsiaemissioonist osavõtuks annab nendega sõlmitud eelleping, optsioonilepingu sõlmimise päevaks lepingutasu kümme (0.10) eurosenti iga

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

aktsiaoptsiooni kohta ning aktsiate märkimise perioodil kehtiv töö- või ametisuhe kuni aktsiate märkimise kuupäevani kaasa arvatud. 2020. aasta juunis sõlmiti Kontserni töötajate ja äriühingu juhtorganite liikmetega 67 (2018: 124, 2019: 94) optsioonilepingut, kokku 347 468 (2019: 339 100, 2018: 351 925) aktsia märkimisõiguse kohta, sealhulgas Kontserni nõukogu ja juhatuse liikmele väljastati optsioon kümne tuhande aktsia märkimisõiguse kohta, kokku 60 tuhandele aktsiale.

Aktsiaoptsioonide alusel omandatavate aktsiate väljalaskehind määrati ajavahemiku 2015-2017 kalendriaasta sulgemishindade keskmisest hinnast Nasdaq Tallinna börsil 31. detsembri seisuga. Aktsia väljalaske hinnaks kujunes esimeses voorus 3,49 eurot, teise vooru hinnaks 3,98 eurot ning kolmanda vooru hinnaks 4,44 eurot.

Aktsiate märkimisõiguste kajastamisel on rakendatud IFRS 2 põhimõtteid. Kontsern kasutas töötajatelt aktsiate eest saadaolevate teenuste (tööpanuse) hindamisel märkimisõiguse õiglast väärtust eellepingute sõlmimise hetkel. Sõltumatu eksperdi poolt hinnati teenuse väärtuseks ühe emiteeritava aktsia kohta 2018. aasta vooru puhul 1,55 eurot, 2019. aasta vooru puhul 0,73 eurot ning 2020. aasta vooru puhul 0,55 eurot. 2020. aastal on tööjõukuluna kajastatud aktsiapõhiste maksete summa 263 (2018: 97; 2019: 189) tuhat eurot (lisad 21.5 ja 23).

Õiglase väärtuse hindamisel kasutati Black-Scholes hindamismudelit. Hinna määramisel on arvesse võetud kaalutud keskmist aktsia turuhinda (3,49, 3,98 ja 4,44 eurot), aktsia eeldatavat volatiilsust (30%, 28% ja 30%), riskivaba intressimäära (1,75%, 1,50% ja 1,50%), prognoositavaid dividende ning perioodi pikkust eellepingute sõlmimise ja planeeritava aktsiate märkimishetke vahel (3 aastat).

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

28 Emaettevõtte põhiaruanded

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele esitatakse Emaettevõtte konsolideerimata põhiaruanded (finantsseisundi aruanne, koondkasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) konsolideeritud aruande lisades (lisa 2).

FINANTSSEISUNDI ARUANNE

(EUR´000)	**31.12.2020**	**31.12.2019**
Raha ja raha ekvivalendid	1 889	1 364
Nõuded ostjate vastu	415	505
Nõuded kontserni ettevõtete vastu	8 634	7 693
Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksud	123	85
Käibevara kokku	**11 061**	**9 647**
Investeeringud tütarettevõtetesse	14 324	14 324
Pikaajalised nõuded tütarettevõtetele	5 641	6 433
Muud pikaajalised finantsinvesteeringud	11 911	10 487
Kinnisvarainvesteeringud	27 794	25 846
Materiaalne põhivara	1 387	1 191
Immateriaalne põhivara	184	64
Põhivara kokku	**61 241**	**58 345**
VARAD KOKKU	**72 302**	**67 992**
Võlakohustused	5 684	5 413
Võlad tarnijatele	219	112
Võlad kontserni ettevõtete vastu	225	0
Maksuvõlad	126	147
Muud võlad ja saadud ettemaksed	430	235
Lühiajalised kohustused kokku	**6 684**	**5 907**
Võlakohustused	1 705	2 167
Muud pikaajalised kohustused	66	64
Pikaajalised kohustused kokku	**1 771**	**2 231**
Kohustused kokku	**8 455**	**8 138**
Aktsiakapital	11 176	11 176
Ülekurss	804	804
Reservid	6 267	3 345
Jaotamata kasum	45 600	44 529
Omakapital kokku	**63 847**	**59 854**
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	**72 302**	**67 992**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

KOONDKASUMIARUANNE

(EUR´000)	**2020**	**2019**
Müügitulu	5 035	5 161
Müüdud toodete kulud	-2 484	-2 678
Brutokasum	**2 551**	**2 483**
Muud äritulud	73	34
Üldhalduskulud	-1 841	-1 797
Muud ärikulud	-20	-24
Ärikasum	**763**	**696**
Tulu tütarettevõtetest	2 450	2 800
Dividenditulu müügivalmis finantsvaradelt	91	140
Intressitulu	212	217
Intressikulud	-31	-53
Kahjum valuutakursi muutusest	4	-2
Kasum majandustegevusest	**3 489**	**3 798**
Tulumaks	-14	-84
Aruandeaasta puhaskasum	**3 475**	**3 714**
Muu koondkasum/-kahjum		
Finantsvara ümberhindluse netokasum/-kahjum	3 002	758
Perioodi muu koondkasum/-kahjum kokku	**3 002**	**758**
Aruandeaasta koondkasum/-kahjum	**6 477**	**4 472**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 29.03.2021

RAHAVOOGUDE ARUANNE

(EUR´000)	**2020**	**2019**
Rahavood äritegevusest		
Puhaskasum	3 475	3 714
Korrigeerimised		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 313	1 529
Kasum põhivara müügist	0	-30
Finantstulud	-2 763	-3 157
Finantskulud	37	57
Tulumaks	14	84
Muutused		
Äritegevusega seotud nõuete muutus	35	226
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	155	-115
Makstud intressid	-30	-51
Kokku rahavood äritegevusest	**2 236**	**2 257**
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud kinnisvarainvesteeringute eest	-3 096	-1 110
Tasutud materiaalse põhivara eest	-223	-479
Tasutud immateriaalse põhivara eest	-163	-13
Tütarettevõtte soetamine	0	-600
Tasutud finantsinvesteeringu eest	-104	-830
Laekunud põhivara müügist	0	52
Laekunud finantsinvesteeringute müügist	1 681	578
Antud laenude tagasimaksed	7 544	8 705
Antud laenud	-7 629	-7 618
Laekunud intressid	170	221
Saadud dividendid	2 541	2 940
Kokku rahavood investeerimistegevusest	**721**	**1 846**
Rahavood finantseerimistegevusest		
Laekunud lihtaktsiate emissioonist	32	29
Arvelduskrediidi jääkide muutus	-1 455	1 126
Saadud laenud	2 255	0
Laenude tagasimaksed	-766	-865
Makstud dividendid	-2 484	-3 193
Makstud dividendide tulumaks	-14	-84
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	**-2 432**	**-2 987**
Kokku rahavood	**525**	**1 116**
Raha jääk perioodi algul	**1 364**	**248**
Rahajääkide muutus	525	1 116
Raha jääk perioodi lõpus	**1 889**	**1 364**

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE

(EUR´000)	Aktsia-kapital	Üle-kurss	Reserv-kapital	Ümber-hindluse reserv	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo 31.12.2018	**11 176**	**804**	**1 242**	**1 461**	**43 892**	**58 575**
2019. aasta puhaskasum	0	0	0	0	3 714	3 714
2019. aasta muu koondkasum/kahjum	0	0	0	642	116	758
Koondkasum/-kahjum kokku	**0**	**0**	**0**	**642**	**3 830**	**4 472**
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud Emaettevõtte omanikega						
Makstud dividendid	0	0	0	0	-3 193	-3 193
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	**0**	**0**	**0**	**0**	**-3 193**	**-3 193**
Saldo 31.12.2019	**11 176**	**804**	**1 242**	**2 103**	**44 529**	**59 854**
2020. aasta puhaskasum	0	0	0	0	3 475	3 475
2020. aasta muu koondkasum/kahjum	0	0	0	2 922	80	3 002
Koondkasum/-kahjum kokku	**0**	**0**	**0**	**2 922**	**3 555**	**6 477**
Otse omakapitalis kajastatavad tehingud Emaettevõtte omanikega						
Makstud dividendid	0	0	0	0	-2 484	-2 484
Tehingud Emaettevõtte omanikega kokku	**0**	**0**	**0**	**0**	**-2 484**	**-2 484**
Saldo 31.12.2020	**11 176**	**804**	**1 242**	**5 025**	**45 600**	**63 847**

(EUR´000)	2020	2019
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga	**63 847**	**59 854**
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste:		
-bilansiline väärtus	-14 324	-14 324
-bilansiline väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	24 024	21 561
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31. detsembri seisuga	**73 547**	**67 091**

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele on summa, millest aktsiaselts võib teha aktsionäridele väljamakseid, leitav järgmiselt: korrigeeritud konsolideerimata omakapital, millest on maha arvatud aktsiakapital, ülekurss ja reservid.

Vastavalt Äriseadustikule võtab Emaettevõte, kes koostab konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande, kasumi jaotamise otsuse vastu konsolideerimisgrupi konsolideeritud aruannete alusel. Konsolideeritud aruannetel põhinevat kasumit ei ole lubatud jaotada niivõrd, kuivõrd see vähendaks Emaettevõtte netovara tasemeni alla aktsiakapitali ja reservide kogusumma, mille väljamaksmine aktsionäridele ei ole lubatud seadusest või põhikirjast tulenevalt.

29 Aruandekuupäeva järgsed sündmused

Alates 14.01.2021 on ASi Harju Elekter 100%lise Soome tütarettevõtte Satmatic Oy uueks ärinimeks Harju Elekter Oy. Nimevahetus viidi läbi eesmärgiga ühildada ärinimi igapäevaselt kasutatava kaubamärgiga. Harju Elekter Oy jätkab kõikide seniste ärisuundadega ning lahenduste pakkumisega nii energia-, tööstus- kui ka ehitussektorile.

19. jaanuaril 2021 sõlmis Harju Elekter kontsern lepingu Soome suurima jaotusvõrguettevõttega Caruna Oy. Raamleping on aastateks 2021-2023 ning selle orienteeruv maht järgneva 3 aasta peale kokku on ligikaudu 14 miljonit eurot. Sõlmitud raamlepingu kohaselt AS Harju Elekter Elektrotehnika ja Harju Elekter Oy toodavad ja tarnivad Carunale kolme aasta jooksul umbes 1000 jaotus- ja komplektalajaama. Lepingut on võimalik pikendada kokku kahe jätkuaasta võrra aastani 2025, pikendamise otsus tehakse pärast 2023. aastat iga aasta kohta eraldi.

10. veebruaril 2021 Harju Elektri tütarettevõte Harju Elekter AB sõlmis Rootsi suurima jaotusvõrguettevõtte E.ON Energidistribution AB-ga raamlepingu, mille alusel tarnitakse kolme aasta jooksul ligi 1500 alajaama. Lepingu orienteeruv maht on 15 miljonit eurot. Alajaamad toodetakse AS Harju Elekter Elektrotehnika tehases Eestis.

pwc Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

Harju Elekter kontserni Eesti tütarettevõte Energo Veritas OÜ osutus edukaks Enefit Connect OÜ hankes hermeetiliste jaotustrafode tarnimiseks. 12 miljoni euro suuruse kogumahuga raamleping sõlmitakse 3 aastaks võimalusega pikendada 2 aasta võrra.

Harju Elekter kontserni Rootsi tütarettevõte Harju Elekter AB sõlmis ühistranspordi eest vastutava administratiivasutusega Region Stockholm elektriprojekti lepingud, mille alusel uuendatakse Stockholmi metroojaamad Albanos ja Rådhusetis 2022. aasta aprilliks ja septembriks. Lepingute orienteeruv maht on 3,1 miljonit eurot.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
pwc Initsiaalid L. L. Kuupäev 23.03.2021

JUHATUSE KINNITUS KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 5 kuni 53 toodud juhatuse tegevusaruanne annab õige ja õiglase ülevaate aruandeperioodi jooksul toimunud olulistest sündmustest ning nende mõjust raamatupidamisaruandele, sisaldab peamiste riskide ja ebaselguste kirjeldust ning kajastab olulise tähtsusega tehinguid seotud osapooltega.

Juhatus kinnitab, et lehekülgedel 54 kuni 100 toodud ASi Harju Elekter 2020. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust ning, et:

- raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt;
- raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Emaettevõtja ja Kontserni finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
- AS Harju Elekter ja tema tütarettevõtted on jätkuvalt tegutsevad.

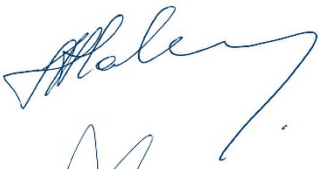
Tiit Atso	juhatuse esimees		23. märts 2021
Aron Kuhi-Thalfeldt	juhatuse liige		23. märts 2021

NÕUKOGU ALLKIRJAD 2020.A MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus on koostanud ASi Harju Elekter 2020. aasta konsolideeritud tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande.

Tiit Atso	juhatuse esimees		23. märts 2021
Aron Kuhi-Thalfeldt	juhatuse liige		23. märts 2021

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande (lk. 5-100), mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, läbi vaadanud ja aktsionäride üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Endel Palla	nõukogu esimees		30. märts 2021
Arvi Hamburg	nõukogu liige		30. märts 2021
Aare Kirsme	nõukogu liige		30. märts 2021
Triinu Tombak	nõukogu liige		30. märts 2021
Andres Toome	nõukogu liige		30. märts 2021

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

AS-i Harju Elekter aktsionäridele

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kohta

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt AS-i Harju Elekter (Ettevõte) ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2020 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie auditi arvamus on kooskõlas auditikomiteele 23. märtsil 2021 esitatud täiendava aruandega.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2020;
- konsolideeritud kasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad olulisi arvestuspõhimõtteid ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

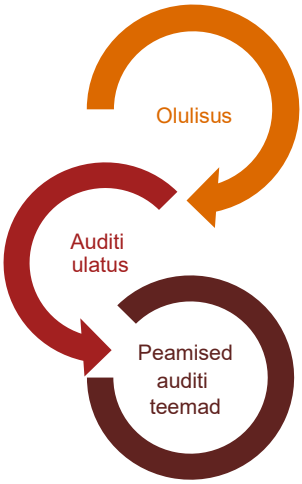
Sõltumatus

Oleme Ettevõttest ja Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvahelise Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide rahvusvahelise eetikakoodeksiga (sealhulgas rahvusvahelised sõltumatuse standardid) (IESBA koodeks). Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile.

Oma parima teadmise ja veendumuse kohaselt kinnitame, et meie poolt Ettevõtte tütarettevõtetele osutatud auditivälised teenused on olnud kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja regulatsioonidega ning et me ei ole osutanud auditiväliseid teenuseid, mis on keelatud Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse §-i 59[1] poolt. 2020. aasta jooksul oleme me osutanud Kontsernile maksunõustamisteenuseid ning muid kindlustandvaid teenuseid.

Ülevaade meie auditist

Kokkuvõte

- Kontserni auditi olulisus on 1,5 miljonit eurot, mis on määratud kui ligikaudu 1% kontserni konsolideeritud müügitulust.

- Täismahus audit viidi läbi meie poolt või meie juhendamisel teiste PwC võrgustiku firmade poolt kõigis olulistes Kontserni ettevõtetes, mis katsid 93% Kontserni varadest ja 91% Kontserni müügitulust. Teise audiitori poolt auditeeritud tütarettevõtte osas hindasime, millises mahus on vajalik meie osalemine nende ettevõtete auditites andmaks audiitori aruannet Kontserni raamatupidamise aastaaruandele tervikuna. Lisaks viisime muude saldode osas läbi täiendavaid auditi protseduure.

- Müügitulu kajastamine

Oma auditi kujundamisel määrasime me olulisuse ja hindasime olulise väärkajastamise riske konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Erilist tähelepanu pöörasime valdkondadele, kus juhatus on kasutanud subjektiivseid hinnanguid, näiteks oluliste raamatupidamislike hinnangute puhul, mis tuginesid eeldustele ja tulevikusündmustele, mis on oma olemuselt ebakindlad. Nagu kõikides oma auditites, tegelesime riskiga, et juhtkond eirab sisekontrollisüsteemi, hinnates muu hulgas seda, kas on asjaolusid, mis viitavad pettusest tuleneda võivale olulise väärkajastamise riskile.

Olulisus

Meie auditi ulatust mõjutas meie poolt määratud olulisus. Auditi eesmärgiks on omandada põhjendatud kindlustunne selle kohta, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast. Neid loetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Tuginedes oma professionaalsele hinnangule määrasime olulisusele, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku olulisusele, teatud numbrilised piirmäärad, mis on toodud alljärgnevas tabelis. Need numbrilised piirmäärad koos kvalitatiivsete kaalutlustega aitasid meil määrata meie auditi ulatust ja meie auditiprotseduuride olemust, ajastust ja mahtu ning hinnata väärkajastamiste mõju raamatupidamise aastaaruandele kui tervikule nii eraldiseisvalt kui summeerituna.

Kontserni auditi olulisus	1,5 miljonit eurot
Kuidas me selle määrasime	Ligikaudu 1% konsolideeritud müügitulust
Rakendatud olulisuse kriteeriumi põhjendus	Arvutasime olulisuse lähtudes konsolideeritud müügitulust, kuna see on üheks põhinäitajaks, mis peegeldab Kontserni väärtust ja mida jälgivad nii juhtkond, investorid, analüütikud kui kreeditorid.

Peamised auditi teemad

Peamised auditi teemad on valdkonnad, mis olid meie professionaalse hinnangu kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditis kõige olulisemad. Neid valdkondi käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditeerimise ja sellele arvamuse avaldamise kontekstis ning me ei avalda nende valdkondade kohta eraldi arvamust.

Peamine auditi teema	Kuidas me tegelesime peamise auditi teemaga oma auditis
Müügitulu kajastamine (täiendav info aastaaruande lisades 4 "Olulisemad arvestuspõhimõtted", 22 "Segmendiaruanne" ja 23 "Kasumiaruande kirjete selgitused"). 2020. aastal kajastas Kontsern müügitulu 147 miljonit eurot. Müügitulu koosneb peamiselt elektriseadmete ja -kaupade müügist summas 135 miljonit eurot ning elektritööde ja muude teenuste osutamisest summas 12 miljonit eurot. Kuigi enamus Kontserni müügitehingutest pole keerukad, on mõningates valdkondades vaja rakendada juhtkonnapoolseid hinnanguid ja eeldusi, seda eelkõige taoliste projektide valmidusastme määramisel, mille puhul müügitulu kajastatakse teatud perioodi jooksul (sealhulgas spetsiifiliste elektrotehniliste seadmete valmistamise ja elektritööde osutamisega kaasneva müügitulu kajastamine). Valmidusastme määramiseks hindab juhtkond igal bilansipäeval nii lepingu täitmiseks vajalikke täiendavaid kulutusi kui võimalikke lepingutasu muudatusi. Tehingute suure mahu tõttu võtab müügitulu auditeerimine märkimisväärse osa auditi ajast ja ressurssidest, mistõttu on see üheks auditi peamiseks teemaks.	Müügitulu auditeerimisel viisime muuhulgas läbi järgmised testid: • Omandasime arusaamise müügiprotsessist ning hindasime kontrollikeskkonna protseduuride toimimist. • Hindasime, kas Kontsern on õigesti rakendanud müügitulu kajastamise standardit IFRS 15, sealhulgas perioodi jooksul kajastatava müügitulu osas. • Küsisime suurimatelt klientidelt kinnituskirjad nii aasta jooksul tehtud müügitehingute kui ka aasta lõpus laekumata arvete kogusummade kohta. • Hindasime müügitulu kannete korrektsust, viies raamatupidamissüsteemides kajastatud valitud tehingud kokku alusdokumentidega, nagu klienditellimused, müügiarved, saatelehed, lepingud ja raha laekumised. • Perioodi jooksul kajastatava müügitulu osas vaatasime üle juhtkonna poolt kasutatud protseduurid ja hinnangud veendumaks, et kajastatud müügitulu vastab müügilepingutele ning valmidusastmele. Samuti veendusime, kas kõik tingimused müügitulu kajastamiseks olid müügitulu kajastamise momendil täidetud. • Vaatasime üle müügitulusid puudutavate manuaalsete pearaamatukannete nimekirja ning kontrollisime kannete aluseks olevat tõendusmaterjali. • Kontrollisime aastaaruandes müügitulu arvestuse kohta avaldatud informatsiooni korrektsust ja piisavust.

Kuidas me kujundasime oma auditi ulatuse

Kujundasime oma auditi ulatuse eesmärgiga teha piisavalt tööd, võimaldamaks meil avaldada arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta, võttes arvesse Kontserni struktuuri, raamatupidamisprotsesse ja kontrollprotseduure, ning tööstusharu, milles Kontsern tegutseb.

Kontserni kuuluvad mitmed tütarettevõtted, mis on avalikustatud raamatupidamise aastaaruande lisas 1. Täismahus audit viidi läbi meie poolt või meie juhendamisel teiste PwC võrgustiku firmade poolt Kontserni ettevõtetes, mis katsid 93% Kontserni varadest ja 91% müügitulust, ja meie juhendamisel muu sõltumatu audiitorfirma poolt ettevõttes, mis kattis 3% Kontserni varadest ja 6% Kontserni müügitulust. Ülejäänud Kontserni kuuluvad ettevõtted olid ebaolulised ja seega viisime me nende osas läbi valitud auditi protseduure, mis olid seotud teatud saldodega või avalikustatud informatsiooniga.

Kui töö teostati mõne teise PwC võrgustiku ettevõtte poolt või välise sõltumatu audiitori poolt, hindasime, kas ja millises mahus on vajalik meie osalemine nende ettevõtete auditites, tagamaks, et auditi käigus kogutakse piisavalt asjakohast tõendusmaterjali, et anda audiitori aruanne Kontserni raamatupidamise aastaaruandele tervikuna. Tehtud töö sisu, ajastus ja ulatus, mis mõjutavad meie arvamust Kontserni kui terviku kohta, määratakse ja seda jälgitakse Kontserni audiitori poolt Eestis. Kontserni tasemel auditeerisime ka konsolideerimise protsessi ja viisime läbi protseduure veendumaks, et grupi ettevõtete ning valitud saldode auditite tulemusel oleks kõik Kontserni raamatupidamise aastaaruande olulised elemendid auditi tööga kaetud.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab peatükke Nõukogu esimehe pöördumime, Juhatuse esimehe pöördumine, Juhatuse tegevusaruanne, Aktsia ja aktsionärid, Juhtimispõhimõtted, Ühiskondlik osalus ja Täiendavad lisad (kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeaudiitori aruannet).

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatuse ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Samuti kinnitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid ning edastame neile info kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlust meie sõltumatuse riivamise kohta, ja vajadusel ohtude kõrvaldamiseks rakendatud meetmete või vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, edastatud auditiga seotud teemade seast valime välja need teemad, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kontekstis kõige olulisemad ja on seega peamised auditi teemad. Me kirjeldame neid teemasid audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud antud teema kohta infot avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et antud teema kohta ei peaks meie aruandes infot esitama, kuna võib põhjendatult eeldada, et antud info esitamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed ületavad avaliku huvi rahuldamisest saadava kasu.

Aruanne muude seadustest ja regulatsioonidest tulenevate nõuete kohta

Euroopa ühtse elektroonilise aruandlusvormingu (ESEF) nõuded vastavalt KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUSELE (EL) 2018/815

Ettevõtte ja Kontserni 31. detsembril 2020 lõppenud aasta kohta koostatud käesolev konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei ole koostatud vastavalt ESEF-i aruandlusnõuetele.

Audiitoriks määramine ja audiitorteenuse osutamise periood

Meid määrati esmakordselt AS-i Harju Elekter audiitoriks 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta suhtes, ning meie audiitorteenuse katkematu osutamise periood on kokku kolm aastat. Vastavalt Eesti Vabariigi audiitortegevuse seadusele ja Euroopa Liidu määrusele 537/2014 on võimalik meie volitusi AS-i Harju Elekter audiitorina pikendada kuni 31. detsembril 2037 lõppeva majandusaastani.

AS PricewaterhouseCoopers

Eva Jansen-Diener
Vastutav vandeaudiitor, litsents nr 501

Kristiina Veermäe
Vandeaudiitor, litsents nr 596

23. märts 2021
Tallinn, Eesti

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

ASi Harju Elekter omanikele kuuluv jaotamata kasum on:

	EUR
Eelmiste perioodide jaotamata kasum seisuga 31.12.2020	49 295 046
2020. aasta puhaskasum	5 563 389
Kokku jaotuskõlbulik kasum seisuga 31.12.2020	54 858 435

Juhatus teeb ettepaneku kasumi jaotamiseks alljärgnevalt:

Dividendideks (0,16 eurot aktsialt)	2 838 381
Jaotamata kasumi jääk peale kasumi jaotamist	52 020 054

Tiit Atso
juhatuse esimees

23. märts 2021

TÄIENDAVAD LISAD

SUHTARVUDE VALEMID

Tegevusaruandes lehekülgedel 12 ja 43 kasutatud suhtarvude valemid:

Omakapitali kordaja	= keskmine Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine varad * 100
Brutokasumi marginaal	= Brutokasum / Müügitulud * 100
Käibe ärirentaablus	= Ärikasum / Müügitulud * 100
Käibe puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Müügitulud * 100
Varade puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine vara * 100
Omakapitali puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) * 100
Omakapital aktsia kohta	= Omakapital (keskmine, emaettevõtte omanikele kuuluv) / Aktsiate arvuga (perioodi keskmine)
Puhaskasum aktsia kohta	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / keskmine aktsiate arv
P/E suhe	= Aktsia sulgemishind / Kasum Aktsia kohta
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	= Käibevara (keskmine) / Lühiajalised kohustused (keskmine)
Likviidsuskordaja	= Keskmine likviidsed varad (käibevara - varud) / Lühiajalised kohustused (keskmine)
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	= Sulgemishind * Aktsiate arv
Dividendimäär %	= Dividend aktsia kohta / Sulgemishind
Dividend / puhaskasum %	= Dividend aktsia kohta / Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

Alates 2017. aastast on Kontsern aastaaruande koostamisel järginud rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud ja laialt kasutatud Global Reporting Initiative (GRI) standardi nõudeid, tehes seda „Core“ tasandil. GRI nõuetest tulenevad teemad on integreeritud ülejäänud tegevusaruandega ühtseks tervikuks.

Aruanne kajastab neid keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ning vastutustundliku juhtimise ja turukäitumise teemasid, mis on kõige olulisemad Kontserni tegevust, mõju ja huvigruppide ootusi silmas pidades. Allolevas GRI sisukorra tabelis ära märgitud teemad koondavad emaettevõtte AS Harju Elekter ning tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, OÜ Energo Veritas, Satmatic Oy, Telesilta Oy, Harju Elekter UAB, Harju Elekter AB tegevusi ning koondandmeid juhul kui ei ole märgitud teisiti. Harju Elekter Services AB on kajastatud aruandes personali andmetega. Andmed on kogutud ja esitatud ühtse metoodika alusel iga ettevõtte enda poolt ning sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtuvalt koguvad.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Raporteerimise alused (GRI 101: 2016)				
Üldised näitajad (GRI 102: 2016)				
Organisatsiooni ülevaade				
	102-1	Organisatsiooni nimi		AS Harju Elekter
	102-2	Tegevused, kaubamärgid, tooted ja teenused	lk 5, 6, 8-10, 18-26, 59	
	102-3	Peakontori asukoht	lk 1	Keila (Eesti)
	102-4	Tegevuskohad	lk 6	Eesti, Soome, Rootsi, Leedu, Läti
	102-5	Omandivorm ja õiguslik vorm	lk 43-45	
	102-6	Teenindatavad turud	lk 15, 19-26	
	102-7	Organisatsiooni suurus	lk 6, 12, 14-17, 59	Tegevuste/toodete iseloom erineb olenevalt ettevõttest, mistõttu on see toodetud ühikute arvu asemel väljendatud läbi müügitulu.
	102-8	Põhiandmed töötajate kohta	lk 35-39	
	102-9	Tarneahel	lk 6, 18, 32	Kontserni peamiste toodete, st elektrijaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmiseks (1) disainitakse tooteid vastavalt kliendi lähteülesandele, (2) ostetakse vajalikud komponendid tarnijatelt või toodetakse Kontserni enda tütarettevõtete poolt; (3) komplekteeritakse tooted; (4) testitakse ning (5) saadetakse või viiakse kliendi objektile kohale.
	102-10	Aruandeperioodil toimunud olulised muutused	lk 4, 8-9, 14-17, 27-29, 43-45	
	102-11	Ettevaatusprintsiibil põhinev lähenemine keskkonnaküsimustes	lk 40	Kaetud ettevõtete keskkonnapoliitikatega.
	102-12	Vabatahtlikud initsiatiivid	lk 30-34, 39, 40, 46-51, 52-53	
	102-13	Liikmelisus ühingutes	lk 53	
Strateegia				
	102-14	Nõukogu esimehe ja juhatuse esimehe pöördumine	lk 3-4	Pöördumised ei käsitle jätkusuutlikkuse teemat ja selle olulisust Kontserni jaoks.
Eetika ja ausameelsus				
	102-16	Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumisnormid	lk 5, 46	
Juhtimine				
	102-18	Juhtimisstruktuur	lk 47-48	Sotsiaalsete- ja keskkonnaküsimuste eest vastutavad Kontserni ja tütarettevõtete juhatuse liikmed ja vastavate valdkondade spetsialistid.
Huvigruppide kaasamine				
	102-40	Huvigruppide nimekiri	lk 7	
	102-41	Kollektiivläbirääkimiste kokkulepped	lk 39	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	102-42	Huvigruppide kindlaks tegemine ja valik	Lk 7	Kontserni jaoks on olulisim suhe huvigruppidega, keda Kontserni tegevus otseselt ja enim mõjutab ning kelle tegevus mõjutab Kontserni kõige enam. Peamised huvigrupid on kindlaks tehtud aastatepikkuse töö ja suhtluse kaudu ning Kontserni juhtide osalusel 2016.a jätkusuutlikkuse fookusteemade analüüsi raames.
	102-43	Huvigruppide kaasamise viis	lk 7, 28, 31-33, 37-39,45, 52-53	
	102-44	Peamised tõstatatud teemad ja küsimused	lk 7	Kuna Kontserni väliste huvigruppide ootused on suures plaanis sarnased, siis on need nimetatud koondvaatena jätkusuutlikkust mõjutavate fookusteemade maatriksis. Käesoleva aruande peatükid kajastavad huvigruppidele olulisemate teemade juhtimise põhimõtteid. Töötajate poolt tõstatatud küsimusi analüüsitakse ettevõtete siseselt, sh rahulolu uuringutega, ja vastavalt saadud ettepanekutele plaanitakse arendustegevusi.
Aruande parameetrid				
	102-45	Konsolideeritud üksused	lk 14, 59	
	102-46	Aruande teemade ja ulatuse määramine	lk 7	
	102-47	Oluliste teemade nimekiri	lk 7	
	102-48	Eelmiste aruannete informatsiooni parandamine		Parandused puuduvad
	102-49	Muudatused aruandluses		Muudatused puuduvad
	102-50	Aruande periood	lk 1, 59	
	102-51	Eelmise aruande kuupäev		2019.a auditeeritud konsolideeritud aruanne avalikustati 27.märts 2020
	102-52	Aruandlustsükkel	lk. 46	
	102-53	Kontaktisik aruandega seotud küsimustes		Merili Pärnpuu, merili.parnpuu@harjuelekter.com
	102-54	GRI standardi nõuetele vastavuse kinnitus	lk. 110	
	102-55	GRI sisukord	lk 111-114	
	102-56	Väline kontroll		Ei ole kolmandate osapoolte poolt kontrollitud
JÄTKUSUUTLIKKUSE FOOKUSTEEMAD				
Toote kvaliteet				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 30-34	
	mitte-GRI	Kliendikaebused	lk 31	
	mitte-GRI	Tähtajaks nõuetekohaselt valminud tooted	lk 29	
Kliendikogemus				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 31-32	
	mitte-GRI	Kliendirahulolu	lk 32	
Innovatsioon				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 28-29	
	mitte-GRI	Investeeringud ja arenduskulud	lk 27	
	mitte-GRI	Arendusprojektid	lk 28-29	
Toodete keskkonnamõju				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 33-34, 40-41	
	mitte-GRI	Taastuvenergia tootmine	lk 42	
Majandustulemused (GRI 201: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 12, 14-17, 48-50, 55-58	
	201-1	Loodud ja jaotatud majanduslik väärtus	lk 12, 14-17, 45, 50, 93	
Korruptsioonivastane tegevus (GRI 205: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 46	
	205-3	Kinnitatud korruptsioonijuhtumid ja meetmed	lk 46	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Energiakasutus (GRI 302: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 41-42	
	302-1	Organisatsiooni sisene energiatarbimine	lk 41-42	Kajastatud elektri- ja soojusenergia kui peamised tarbitud energialiigid.
Jäätmed ja heitvesi (GRI 306: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 41	
	306-2	Jäätmeteke ja jäätmekäitlus	lk 41	Sorteeritud/sorteerimata jäätmed antakse üle jäätmekäitlusfirmadele, kes tagavad jäätmete taaskasutusse suunamise, põletamise vm nõuetekohase käitlemise. Taaskasutusse suunatud jäätmete osakaal on võetud jäätmekäitlusfirmadele üle antud sorteeritud jäätmete koguse põhjal.
Keskkonnanõuete täitmine (GRI 307: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 40	
	307-1	Keskkonnaseadustele ja -regulatsioonidele mittevastavused	lk 40	
Tarnijate keskkonnaalane hindamine (GRI 308: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 33-34	
	308-2	Negatiivne keskkonnamõju tarneahelas ja meetmed	lk 33-34	
Tööhõive (GRI 401: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 35-39	
	401-1	Värvatud ja lahkunud töötajad	lk 36	
	401-2	Hüved ja soodustused töötajatele	Lk 37	Kajastatud läbi töötajatele mõeldud motivatsioonisüsteemi kirjeldamise.
	mitte-GRI	Praktikandid	lk 52	
	mitte-GRI	Töötajate haridustase	lk 36-37	
	mitte-GRI	Töötajate rahulolu ja tagasiside	lk 38	
Töötervishoid ja ohutus (GRI 403: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3, 403-1, 403-2, 403-7		lk 38-39	
	403-9	Tööõnnetused	lk 39	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad. Kontserni ettevõtteid ei kaasa olulisel määral alltöövõtjaid.
Koolitus ja haridus (GRI 404: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 38	
	404-1	Koolitustunnid töötaja kohta	lk 38	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.
	404-3	Arengu- ja karjäärivestlustel osalenud töötajad	lk 38	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.
	mitte-GRI	Koolitustel osalenud töötajad	lk 38	
Mitmekesisus ja võrdsed võimalused (GRI 405: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 39	
	405-1	Juhtorganite ja kogu kollektiivi mitmekesisus	lk 36, 39, 47-49	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtudes koguvad.
Mitte-diskrimineerimine (GRI 406: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 39	
	406-1	Diskrimineerimisjuhtumid ja meetmed	lk 39	

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Kohalikud kogukonnad (GRI 413: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 7, 52-53	
	413-1	Kogukonna kaasamisega, mõjuhinnanguga ja arenguprogrammidega seotud tegevused	lk 7, 52-53	Kontserni ettevõtted hindavad oma mõju ja planeerivad tegevusi kohalikes kogukondades jooksvalt igapäevatöö käigus (sh kogukonda mõjutavaid uuendusi ja otsuseid tehes, kogukonnalt saadud vastukaja ja ettepanekute kaudu), eraldi mõjuhindamisi läbi viidud ei ole.
Tarnijate sotsiaalne hindamine (GRI 414: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 32-33	
	414-1	Negatiivne sotsiaalne mõju tarneahelale ja meetmed	Lk 32	
Poliitikakujundamine (GRI 415: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 46	
	415-1	Poliitilised annetused	lk 46	
Klientide tervis ja ohutus (GRI 416: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 33-34	
	416-2	Toodete ja teenuste tervislikkuse ja ohutusega seotud mittevastavused	lk 33-34	
Sotsiaalmajanduslike nõuete täitmine (GRI 419: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103:2016)	103-1 kuni 103-3		lk 46	
	419-1	Sotsiaalmajanduslikele seadustele ja regulatsioonidele mittevastavused	lk 46	